

בנק אגוד לישראל

בערבון מוגבל

תמצית דוחות כספיים

31 במרס 2009

3	דוח הדירקטוריון
52	סקירת ההנהלה
64	הצהרות המנהל הכללי הראשי והחשבונאית הראשית
69	תמצית דוחות כספיים

דוח הדירקטוריון לדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 במרס 2009

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 31 במאי 2009, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים הבלתי מבוקרים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 במרס 2009. הדוחות ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים ובהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים".

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה".

השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2009. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

התפתחויות כלכליות

כללי

הרבעון הראשון של שנת 2009 נפתח בצל המשך המשבר הפיננסי והכלכלי הקשה שהחל בארה"ב בשלהי 2007. מקורו של המשבר בתחום הפיננסי ומשם התפשט במחצית השנייה של 2008 מהשווקים הפיננסיים הן לתחומים נוספים בכלכלה והן למרבית המשקים בעולם.

המשבר גרם לאובדן אמון במערכת הפיננסית העולמית, למחנק אשראי ולהתכווצות הכלכלות המובילות בעולם. מצב ייחודי זה אילץ את הממשלות בארה"ב ובאירופה לנקוט בצעדים הן במישור הפיסיקאלי והן במישור המוניטארי וזאת על מנת להחזיר את הכלכלה לפסים של צמיחה חיובית.

השלכות המשבר הגלובאלי על הפעילות הכלכלית במשק הישראלי, התבטאו בהמשך המגמה השלילית של האינדיקטורים הכלכליים במהלך הרבעון הראשון של 2009. זאת בין השאר כתוצאה מהירידה ביצוא, קטר הצמיחה של המשק אשר היווה במהלך שנת 2008 כ-45% מהתמ"ג. המדד המשולב למצב המשק ירד בחודש מרס ב-0.7%, בהמשך לירידה של 1.5% ו-1.3% בחודשים ינואר ופברואר בהתאמה, ובהמשך לירידה בשיעור של 2% ברבעון האחרון של שנת 2008. המגמה השלילית במדד, שהחלה באוגוסט 2008, כמו גם האינדיקטורים הכלכליים האחרים ובכללם היצוא, היבוא והעלייה באבטלה מעידים כולם על המשך גלישת המשק להאטה. בנוסף, נמשכה ברבעון הראשון מגמת צמצום האשראי במשק שהחלה ברבעון הרביעי של 2008.

בנק ישראל נוקט במדיניות פסיקאלית ומוניטארית להחזרת המשק לפסים של צמיחה חיובית תוך שימוש בכלים כמו: הורדת ריבית בנק ישראל לרמת שפל, רכישות אג"ח ממשלתיות בשוק המשני והתערבות במסחר במט"ח באמצעות רכישות דולרים.

הממשלה נערכת להתמודדות עם המשבר בין השאר באמצעות תקציב המדינה לשנים 2009-2010. התקציב אושר על ידי הממשלה וממתין לאישור בכנסת. במסגרת הצעת חוק התקציב הגירעון התקציבי יוגבל עד 6% ו-5.5% מהתוצר בשנים 2009 ו-2010 בהתאמה. בנוסף, סוכמה עסקת חבילה עם הסתדרות העובדים ונציגי המעסיקים שמרכיביה העיקריים: קידום רפורמות מבניות בתמיכת ההסתדרות והמעסיקים, הרחבת זכויות ההתארגנות של העובדים, עידוד תעסוקה ויצירת מקומות עבודה, צעדי מיסוי שתוקפם לשנה וחצי כגון: העלאת המע"מ על ירקות ופירות והעלאת תקרות המס לתשלום דמי ביטוח לאומי. כל זאת בנוסף לצעדים שהוצגו במסגרת התכנית הכלכלית שגובשה על ידי ראש הממשלה ושר האוצר שעם עיקריה נמנים: הגדלת אשראי ועידוד הייצוא, הפחתת שיעורי מס הכנסה (יחידים וחברות) באופן הדרגתי על פני מספר שנים, תמיכה בתשתיות והון אנושי.

התפתחויות ענפי המשק

במהלך הרבעון הראשון של השנה נמשכה כאמור הירידה בפעילות העסקית של מרבית ענפי המשק; בענפי המסחר והשירותים - ברבעון הראשון של שנת 2009, ירדו מדדי הפדיון בשיעור של 4.6% (במונחים שנתיים), בהמשך למגמת הירידה ברבעון האחרון של שנת 2008 בשיעור של 13.2%. במהלך הרבעון הראשון של 2009 חלה ירידה במדדי הפדיון בכל הענפים, למעט ענף שירותי בריאות ורווחה, בענף המסחר הסיטונאי חלה ירידה בשיעור של 7.1%, בענפי נכסי דלא ניידי והשירותים העסקיים חלה ירידה בשיעור של 0.4%. עף הבניה - ברבעון הראשון של שנת 2009 חלה ירידה בשיעור של 4% במספר הדירות החדשות שנמכרו ע"י יזמים פרטיים, בהשוואה למספר הדירות החדשות שנמכרו במהלך הרבעון האחרון של שנת 2008. בייצור התעשייתי - ברבעון הראשון של שנת 2009 נרשמה ירידה של 6.4% (במונחים שנתיים) בהמשך לירידה בשיעור של 12.7% (במונחים שנתיים) ברבעון האחרון של שנת 2008.

בענף התיירות - בחודשים ינואר - מרס 2009 נרשמה ירידה חדה של 25% בכניסות מבקרים לישראל, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, ובמקביל בתקופה זו נרשמה ירידה של 51.5% (בחישוב שנתי) במספר לילות התיירות במלונות.

תעסוקה וצריכה פרטית

בחודש פברואר 2009 נמשכה מגמת הגידול, שהחלה באוגוסט 2008, בשיעור הבלתי מועסקים מכוח העבודה האזרחי, אשר הגיע ל- 6.9% בסוף חודש פברואר 2009, לעומת 6.7% בסוף שנת 2008. ברבעון הראשון של 2009 נרשמה עלייה של 4.2%, בחישוב שנתי, במדד הרכישות בכרטיסי אשראי על ידי צרכנים. זאת בהמשך לעלייה של 1.3% בשלושת החודשים הקודמים. מכירות רשתות השיווק עלו בתקופה זו ב- 2.3%, בחישוב שנתי, זאת לעומת ירידה של 0.9% בשלושת החודשים הקודמים. ירידה של 15% נרשמה ביציאות ישראלים לחו"ל במהלך הרבעון הראשון של 2009, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

סחר חוץ, תנועות הון ושערי חליפין

בשלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכם הגירעון המסחרי ב- 0.4 מיליארד דולר במוצע לחודש, 5.2 מיליארד דולר במונחים שנתיים, ולעומת גירעון בסך 13.2 מיליארד דולר בכל שנת 2008. הירידה בגירעון נובעת מקצב ירידה שנתי של 35.3% בייבוא הסחורות בחודשים ינואר - מרס 2009, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד וביחס לקצב ירידה שנתי של 33.4% ביצוא הסחורות (למעט ילומים), בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. סחר החוץ הושפע בין היתר מהשינויים שחלו במטבעות העיקריים. יבוא הסחורות ברבעון הראשון של שנת 2009 הסתכם ב- 10.5 מיליארד דולר, לעומת 13.7 מיליארד דולר ברבעון האחרון של שנת 2008, הירידה נרשמה בכל הרכיבים. יצוא הסחורות הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2009 ב- 9.4 מיליארד דולר, לעומת 10.3 מיליארד דולר ברבעון האחרון של שנת 2008, כאשר גם עבור נתון זה הירידה נרשמה בכל הרכיבים. התחזקות הדולר אל מול השקל בתקופה ינואר עד מרס 2009, בשיעור של כ- 10%, מקורה במשבר הכלכלי שמתבטא בין השאר בהקטנת ההשקעות הזרות, בירידה בייצוא וכן מהעמקת התערבות בנק ישראל במסחר במט"ח. לראשונה מאז אוגוסט 2007 שב הדולר להיסחר ברמה של מעל ל- 4.2 ש"ח לדולר. מול הלירה שטרלינג, האירו והיין נחלש השקל בתקופה זו בכ- 8%, 5% ו-1% בהתאמה.

מדיניות פיסקאלית

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2009, התבצעה פעילות הממשלה בהתאם לחוק יסוד משק המדינה המאפשר לממשלה, באין תקציב מאושר, להוציא 1/12 מתקציב השנה הקודמת בכל חודש. ברבעון הראשון של השנה הסתכם הגירעון הממשלתי בכ- 4.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לעודף תקציבי בסך 5.2 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכנסות המדינה הסתכמו בכ- 49.6 מיליארד ש"ח, ירידה של כ- 20% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות ממיסים הסתכמו בכ- 42.4 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של 15% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הוצאות המדינה הסתכמו בכ- 53.3 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של 3% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

במהלך חודש אפריל, בסמוך להקמתה של הממשלה החדשה, התקבלה הצעת החוק על פיה במהלך חודש יולי ייקבע תקציב ממשלתי דו-שנתי עבור השנים 2009-2010.

מחירים ומדיניות מוניטארית

מדד המחירים לצרכן ירד במהלך הרבעון הראשון של השנה בכ- 0.1%. במקביל, במסגרת הצעדים של בנק ישראל לחיזוק יכולתו של המשק הישראלי להתמודד עם השלכות המשבר הכלכלי וכן לנוכח הירידה המשמעותית בקצב האינפלציה, נמשכה מדיניות הורדת ריבית בנק ישראל מרמה של 2.5% בסוף 2008 לרמת שפל היסטורית של 0.50% נכון לסוף אפריל 2009. הפער בין ריבית בנק ישראל לריבית ה-Fed עומד על 0.25%. מדיניות הפחתת הריבית לרמות שפל היסטוריות, במקביל לשימוש בכלים מוניטאריים נוספים, עולה בקנה אחד עם המדיניות אותה נקטו מרבית הבנקים המרכזיים בעולם, כחלק מהצעדים לתמיכה בפעילות הכלכלית והפיננסית בזמן המשבר. עם זאת, באפריל עלה המדד בשיעור של 1%.

שוק ההון

שנת 2009 נפתחה במסחר תנודתי במיוחד בשווקים, הן בעולם והן בישראל. במהלך הרבעון הראשון של השנה בבורסת ת"א, עלו מדדי "היתר", "ת"א 100", "ת"א 25" וה"תל טק 15" בשיעור של 26%, 18%, 11% ו-26% בהתאמה. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ירד ברבעון הראשון של השנה בכ- 38%, בהשוואה למחזור המסחר היומי הממוצע במניות בשנת 2008, ורשם היקף מסחר יומי ממוצע של 1.2 מיליארד ש"ח. שווי השוק של המניות וההמירים עלה בסוף חודש מרס ל- 483 מיליארד ש"ח, לעומת 405 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, גידול של כ- 19%.

החל מהמחצית השנייה של פברואר 2009 נוקט בנק ישראל בהתערבות במסחר האג"ח הממשלתי כחלק מהמדיניות המוניטארית להתמודדות עם המשבר. מטרת המהלך הינו הפחתת הריביות במשק לטווח בינוני וארוך באמצעות רכישות אג"ח ממשלתיות בשוק המשני. החל מחודש מרס 2009 ניתן לראות התאוששות במדדים המובילים. מדד אגרות החוב הכללי עלה ברבעון הראשון של שנת 2009 בשיעור של 7.9%. אגרות החוב הצמודות מדד עלו בשיעור של 10.1% ואגרות החוב צמודות המט"ח עלו גם הן בשיעור של 12.6%. מחזורי המסחר הממוצעים היומיים של אגרות החוב רשמו עלייה של כ- 14%, ביחס למחזור הממוצע היומי בשנת 2008 כולה.

בתחום האג"ח הממשלתי, הממשלה הגדילה את היקף הנפקות האג"ח בשוק המקומי, מגמה שהחלה בנובמבר 2008, על רקע ההאטה במשק והירידה בהכנסות ממיסים, וגייסה במהלך הרבעון הראשון של 2009 כ- 7.6 מיליארד ש"ח (נטו). בנוסף, במהלך חודש מרס 2009 חידשה הממשלה את הנפקות האג"ח בחו"ל וגייסה בארה"ב סכום בהיקף של כ- 1.5 מיליארד דולר להנפקה בודדת.

היקף ההנפקות והקצאות המניות והמירים בארץ הסתכם ברבעון הראשון של השנה בכ- 206 מיליון ש"ח. במקביל גויסו כ- 4.5 מיליארד ש"ח במסגרת אגרות החוב הלא ממשלתיות.

מתחילת השנה נרשמה עלייה של 5.7 מיליארד ש"ח בגיוס נטו בקרנות הנאמנות. בקרנות הכספיות התגברו הפדיונות והסתכמו בכ- 2.6 מיליארד ש"ח בסיכום הרבעון הראשון, מנגד בקרנות האג"ח ובקרנות השקליות נרשם גיוס נטו של כ- 4.3 ו- 4 מיליארד ש"ח, בהתאמה, מתחילת השנה. בקרב הקרנות המנייתיות והקרנות המשקיעות בחו"ל לא נרשמה פעילות מהותית מתחילת השנה.

רווח ורווחיות (מאוחד)

הרבעון הראשון בשנת 2009 הסתכם ברווח נקי בסך 18 מיליון ש"ח, לעומת 24 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 25% ולעומת הפסד של 21 מיליון ש"ח ברבעון הקודם- הרבעון הרביעי של שנת 2008.

השינויים העיקריים בסעיפי דוח רווח והפסד לעומת הרבעון המקביל אשתקד, הינם כדלקמן:

- עליה בשיעור של 2.8% ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.
- עליה בשיעור של 160% בהפרשה לחובות מסופקים.
- ירידה בשיעור של 6.2% בהכנסות התפעוליות והאחרות.
- ירידה בשיעור של 6.4% בהוצאות התפעוליות והאחרות.
- עליה בשיעור ההפרשה למיסים מ- 40% ל- 47%.

תשואת הרווח הנקי להון העצמי (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה ברבעון הראשון של שנת 2009 ב- 4.7% לעומת 6.1% בתקופה המקבילה אשתקד ו- 3.4% בכל שנת 2008.

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 34 מיליון ש"ח לעומת 40 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 15%. תשואת הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים על ההון העצמי הסתכמה ב- 8.9% לעומת 10.3% בתקופה המקבילה אשתקד ו- 6.8% בכל שנת 2008.

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למיסים

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 145 מיליון ש"ח לעומת 141 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 2.8%. הגורמים הבאים גרמו לעליה ברווח מפעילות מימון:

- עליה במרווח המימוני, הנובעת מעליה במרווחי האשראי ובמרווחי אגרות החוב בתיק ניירות הערך של הבנק.
- עליה בהיקף הממוצע של נכסים נושאי תשואה בשיעור של כ- 3%.
- גידול בסך של כ- 13 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש והתאמת ערך של אגרות חוב.

מנגד, הגורמים הבאים קיזזו חלקית את ההשפעות הנ"ל:

- הפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בסך של כ- 13 מיליון ש"ח באגרות חוב קונצרניות (ברבעון המקביל אשתקד נרשמו הפרשות בסך של 0.3 מיליון ש"ח).
- הצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שוויים ההוגן (כנדרש לפי כללי חשבונאות) גרמה להוצאות מימון בסך של כ- 20 מיליון ש"ח, לעומת הוצאות מימון בסך של כ- 16 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- ירידה בתשואה על ההון הפנוי כתוצאה מירידת הריבית השקלית במשק.
- גידול בביטול ריבית והפרשי שער בגין אשראי שאינו נושא הכנסה.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה ברבעון הראשון של השנה ב- 26 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 160%.

שיעור ההפרשה לחובות מסופקים מכלל האשראי לציבור עמד ברבעון הראשון של השנה על 0.55% (בחישוב שנתי), לעומת 0.22% בתקופה המקבילה אשתקד ו- 0.51% בשנת 2008. שיעור ההפרשה לחובות מסופקים ולירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני מכלל האשראי לציבור ואג"ח קונצרניות (אשר מהוות חלק מסיכוני האשראי) עמד ברבעון הראשון של השנה על 0.8% (ברבעון המקביל אשתקד לא נרשמו ירידות ערך כנ"ל).

היקף החובות הבעייתיים ליום 31 במרס 2009 עלה בשיעור של 103.7% לעומת סוף התקופה המקבילה אשתקד וב- 1.4% לעומת סוף שנת 2008. הגידול לעומת סוף התקופה המקבילה אשתקד נגרם, בין השאר, כתוצאה מהמשבר הכלכלי שכן הוא נובע מגידול בחובות בהשגחה מיוחדת, מאזנית וחוף מאזנית, כתוצאה מחובות שסווגו להשגחה במהלך המחצית השנייה של שנת 2008, כתוצאה ישירה מהמשבר הכלכלי. לעומת זאת היקף האשראי שאינו נושא הכנסה ירד בשיעור של כ- 16.5% לעומת סוף התקופה המקבילה אשתקד. שיעור יתרת החובות הבעייתיים מתוך ההון העצמי עמד ביום 31 במרס 2009 על כ-69.5% לעומת כ- 35.4% ביום 31 במרס 2008, ו- 72.8% ביום 31 בדצמבר 2008. שיעור יתרת החובות הבעייתיים מתוך סך האשראי עמד ביום 31 במרס 2009 על כ- 6.1% לעומת כ- 3.2% ביום 31 במרס 2008 ו- 6.2% ביום 31 בדצמבר 2008.

להלן נתוני האשראים הבעייתיים לפי הסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים (במיליוני ש"ח):¹

ליום 31 בדצמבר 2008	יתרה ליום 31 במרס		
	2008	2009	
117	176	147	אינו נושא הכנסה
54	44	36	אורגן מחדש ²
-	3	*-	מיועדים לארגון מחדש
18	26	23	בפיגור זמני
748	264	737	בהשגחה מיוחדת ^{5,3}
937	513	943	סה"כ אשראי מאזני ללווים בעייתיים ¹
			סיכון אשראי חוץ מאזני בגין
92	56	114	לווים בעייתיים ^{5,4,1}
53	-	56	אג"ח של לווים בעייתיים
1,082	569	1,113	
			נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים
61	-	46	של לווים בעייתיים ⁵
1,143	569	1,159	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים ¹

* סכום נמוך מ- 500 אלפי ש"ח

- ¹ לא כולל חובות בעייתיים המכוסים עלי ידי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).
- ² אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות. (לא כולל אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות ללא ויתור על הכנסות: 31 במרס 2009 – 53 מיליון ש"ח, 31 במרס 2008 – 54 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2008 - 35 מיליון ש"ח).
- ³ מזה חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית שנוכחה מהחבות (למעט אשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור) – בסך 258 מיליון ש"ח לעומת 151 מיליון ש"ח ב- 31 במרס 2008 ולעומת 234 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ואשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק פיגור בסך 24 מיליון ש"ח לעומת 25 מיליון ש"ח ב- 31 במרס 2008 ו- 24 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008.
- ⁴ כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.
- ⁵ הגידול ביתרת החובות בהשגחה מיוחדת, מאזניות (כולל נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים) וחוץ מאזניות, נגרם, בין השאר, כתוצאה מהמשבר בשוקים.

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם ברבעון הראשון של השנה ב- 119 מיליון ש"ח לעומת 131 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של כ- 9.2%.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 61 מיליון ש"ח לעומת 65 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 6.2%.
העמלות התפעוליות הסתכמו ב- 60 מיליון ש"ח לעומת 61 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 146 מיליון ש"ח לעומת 156 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 6.4%.

הוצאות השכר הסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 82 מיליון ש"ח לעומת 94 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 12.8%. הירידה נובעת בעיקרה מכך שברבעון הראשון של שנת 2009 נרשמו הכנסות עקב תשואה חיובית של קופה מרכזית לפיצויים, לעומת הוצאות עקב תשואה שלילית בתקופה המקבילה אשתקד. כמו כן, חלה ירידה בעלות תוספות השכר ובהפרשות למענקים.
הוצאות פחת ואחזקת בניינים וציוד הסתכמו ב- 27 מיליון ש"ח לעומת 24 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 12.5%. העלייה נובעת הן מגידול בהוצאות אחזקה עקב עליה במספר הסניפים ושטחי המטה והן מגידול בפחת מחשב.

ההוצאות האחרות הסתכמו ב- 37 מיליון ש"ח לעומת 38 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות עמד ברבעון הראשון של השנה על 41.8% לעומת 41.7% בתקופה המקבילה אשתקד ו- 39.9% בכל שנת 2008.
שיעור ההוצאות התפעוליות והאחרות מתוך סך ההכנסות (רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים והכנסות תפעוליות ואחרות) עמד ברבעון הראשון של השנה על 70.9% לעומת 75.7% בתקופה המקבילה אשתקד ו- 75.7% בכל שנת 2008.

ההפרשה למיסים ברבעון הראשון של השנה הייתה בשיעור של 47.1% לעומת 40.0% בתקופה המקבילה אשתקד ו- 51.9% בכל שנת 2008. שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2009 הוא 35.9% לעומת 36.8% בשנת 2008.

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

מאזן הבנק הסתכם ביום 31 במרס 2009 ב- 32,233 מיליון ש"ח לעומת 34,103 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 5.5% ולעומת 30,968 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2008, עלייה בשיעור של 4.1%.

האשראי לציבור הסתכם ביום 31 במרס 2009 ב- 18,892 מיליון ש"ח לעומת 18,539 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, עלייה בשיעור של 1.9% ולעומת 17,840 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2008, עלייה בשיעור של 5.9%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ברבעון הראשון של שנת 2009 עמדה על 18,793 מיליון ש"ח, לעומת 17,933 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 4.8%.

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 במרס 2009 ב- 27,163 מיליון ש"ח לעומת 27,799 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 2.3% ולעומת 25,777 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2008, עלייה בשיעור של 5.4%. היתרה הממוצעת של פיקדונות הציבור ברבעון הראשון של שנת 2009 עמדה על 27,500 מיליון ש"ח, לעומת 27,059 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 1.6%.

ניירות ערך הסתכמו ביום 31 במרס 2009 ב- 5,891 מיליון ש"ח, לעומת 6,920 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008, ירידה בשיעור של 14.9% ולעומת 6,253 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2008, ירידה בשיעור של 5.8%.

היתרה נכון ליום 31 במרס 2009 מתפלגת כדלקמן:

כ- 78% מתיק ניירות הערך מושקע באגרות חוב ממשלתיות. כ- 6% מושקעים באגרות חוב של בנקים וכ- 12% מושקעים באגרות חוב קונצרניות של חברות ישראליות, זאת בהתאם למדיניות הבנק הרואה בהשקעה בחלק מאג"ח אלו כתחליף לאשראי, על רקע הסטת האשראי לעבר שוק האשראי החוץ בנקאי.

כ- 77% מהתיק מסווג כניירות ערך זמינים למכירה. ראה פירוט נוסף בביאור 2 לדוחות הכספיים. ניירות הערך בתיק הזמין למכירה מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן, כאשר הפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לקרן הון, למעט ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני אשר אינן נזקפות לקרן הון אלא לדוח רווח והפסד. ברבעון הראשון בשנת 2009 נזקפו ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בסך של כ- 13 מיליון ש"ח לרווח והפסד. לאחר ירידות אלו, קרן ההון נטו הינה חיובית ועומדת על כ- 40 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 116 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך (76) מיליון ש"ח. בסוף דצמבר 2008 קרן ההון נטו הייתה שלילית ועמדה על כ- (85) מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), מזה קרן הון שלילית בסך (166) מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון חיובית בסך 81 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון והשווי ההוגן בתיק הזמין למכירה ליום 31 במרס 2009 (במיליוני ש"ח):

קרן הון נטו	קרן הון חיובית (רווחים שטרם מומשו)	קרן הון שלילית (הפסדים שטרם מומשו)	הערך במאזן (המהווה שווי הוגן)	
45	47	(2)	233	מניות
52	52	-	3,296	אגרות חוב ממשלתיות
(7)	4	(11)	346	אגרות חוב של בנקים אגרות חוב קונצרניות:
2	4	(2)	158	חברות ממשלתיות
(25)	4	(29)	211	ענף הנדל"ן
(27)	5	(32)	292	אחרות
(50)	13	(63)	661	סה"כ אג"ח קונצרניות
*40	116	(76)	4,536	סה"כ תיק זמין למכירה

* קרן הון זו מהווה חלק מההון העצמי של הבנק, לאחר השפעת המס, בסך של כ- 27 מיליון ש"ח - ראה דו"ח על השינויים בהון העצמי – התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

במהלך הרבעון הראשון בשנת 2009 נרשמה תנועה חיובית נטו בקרן ההון לאחר השפעות המס בסך של 80 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון השלילית (הפסדים שטרם מומשו), לפי שיעור הירידה מתחת לעלות ולפי טווחים של משך הזמן* בו השווי ההוגן נמוך מהעלות (במיליוני ש"ח):

ליום 31 במרס 2009					
סה"כ	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
39	20	5	5	9	עד 20%
27	15	-	6	6	20%-30%
10	7	2	-	1	30%-40%
-	-	-	-	-	מעל 40%
76	42	7	11	16	סה"כ

* נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיצית הפסד שטרם מומש הוא תאריך המאזן של תקופת הדוח שבמהלכה ארעה ירידת הערך לראשונה, ללא קשר לשיעור הירידה. יש לציין כי מרבית הירידה מעל 20% נבעה החל מהרבעון השלישי בשנת 2008.

מדיניות ונהלי הבנק בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, מפורטים בפרק "מדיניות חשבונאית קריטית ואומדנים חשבונאיים קריטיים" בדו"ח השנתי של 2008.

ההון העצמי של הבנק הסתכם ביום 31 במרס 2009 ב- 1,667 מיליון ש"ח לעומת 1,569 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008 ו- 1,609 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2008. הגידול, הן מסוף שנת 2008 והן מסוף התקופה המקבילה אשתקד נובע כתוצאה מגידול בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" ומרווחיות הבנק.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון היה ביום 31 במרס 2009 12% לעומת 11.5% בסוף שנת 2008 ו- 11.7% ביום 31 במרס 2008. יחס ההון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון היה ביום 31 במרס 2009 8.3% לעומת 7.9% בסוף שנת 2008 ו- 8.1% ביום 31 במרס 2008. מגבלת בנק ישראל קובעת יחס הון כולל מינימאלי של 9%. בנק ישראל קבע לבנק יחס מינימאלי של הון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון של 7%.

מדיניות הבנק הינה לשמור על יחס הון מזערי של 11.5% במהלך שנת 2009 ולהגיע בסוף השנה ליחס הון כולל של 12%. יחס זה מחמיר לעומת דרישות הנוהל הבנקאי התקין ונקבע על מנת לעמוד בדרישת דירקטוריון הבנק.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

א. באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק מיום 26 באפריל 2009, אושרה הגדלת הון המניות הרשום של הבנק, העומד היום על 650 אלף ש"ח (מחולק ל-65 מיליון מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב) לסך של 900 אלף ש"ח, על ידי הוספת 25 מיליון מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת, להון מניות הבנק, (להלן "תוספת ההון הרשום").

תוספת ההון הרשום תשמש אך ורק למטרה של הנפקת זכויות לבעלי המניות של הבנק, כפי שיהיו במועד כל הנפקת זכויות שתבוצע מעת לעת, מתוך תוספת ההון הרשום, בתמורה לסכום כולל שלא יעלה על 150 מיליון ש"ח. במידה ולצורך הנפקת זכויות לבעלי המניות של הבנק בתמורה לסכום כולל של 150 מיליון ש"ח, לא יידרש שימוש בכל המניות שתתווספנה להון המניות הרשום של הבנק, במסגרת תוספת ההון הרשום, שימוש במניות שיוותרו מתוך תוספת ההון הרשום ידרוש החלטת דירקטוריון לרבות החלטה של האסיפה הכללית.

היה והבנק יבקש לעשות שימוש בתוספת ההון הרשום שלא למטרת תוספת ההון הרשום, הבנק יהא רשאי לעשות כן, ובלבד שהשימוש המוצע אושר מראש על ידי האסיפה הכללית ברוב של 75% מבעלי המניות הנוכחים והמשתתפים בהצבעה. אין בהחלטת הבנק כאמור לעיל כדי להגביל את הבנק לעשות שימוש בהון הרשום הקיים של הבנק או בכל הון רשום חדש, ככל שיהיה ואשר אינו כלול בתוספת ההון הרשום נשוא החלטה זו. הנפקת מניות לצורך מטרת תוספת ההון הרשום תבוצע מתוך תוספת ההון הרשום בלבד.

תקנון התאגדות ותזכיר הבנק תוקנו בהתאם, ותיקנום אושר במסגרת אותה אסיפה.

פירוט נוסף לגבי תוצאות האסיפה ניתן לקרוא בדיווח המידי שהפיץ הבנק ביום 27 באפריל 2009.

בדעת הבנק לבצע הנפקת זכויות כאמור לעיל, ולשם כך הוא נערך להגשת תשקיף לרשות לניירות ערך.

ב. במטרה לשמור על מבנה הון אופטימאלי פועל הבנק (כולל במסגרת חברת הבת אגוד הנפקות), להנפקת כתבי התחייבות נדחים, לצורכי הון משני עליון והון משני רגיל. הכרה בהון משני טעונה אישור הרשויות. ביום 6 באוקטובר 2008 הודיעה מדרוג על העברת כתבי ההתחייבות הנדחים של כל הבנקים המדורגים על ידה לרשימת מעקב ובכלל זה כתבי ההתחייבות הנדחים של אגוד הנפקות. הבנק פנה לחברת מידרוג לצורך קבלת דרוג להון משני עליון. בימים אלו אמורה מידרוג להעביר לבנק את התייחסותה לבקשת הבנק ובמסגרת זו גם את התייחסותה לאגרות החוב וכתבי ההתחייבות הנדחים הקיימים.

ג. במסגרת הסכם בין שלמה אליהו אחזקות בע"מ ("אליהו"), נכסי שרודר בע"מ ("שרודר") וישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ("לנדאו") (להלן "גרעין השליטה") מיום 18 בנובמבר 1999 לבין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן "לאומי") ניתנה ללאומי אופציה מסוג Put לחייב את גרעין השליטה לרכוש את כל החזקותיו של לאומי בבנק, ולאומי העניק לגרעין השליטה אופציה מסוג Call לחייב את לאומי למכור לגרעין השליטה את המניות המוחזקות. ביום 17 בנובמבר 2003 מימש לאומי את אופציית ה-Put באופן חלקי וזאת ביחס לחלקו של אליהו בלבד למכירת שליש מהחזקותיו בבנק. לאחר שביום 30 במאי 2004 ניתן לאליו אישור המפקח על הבנקים לרכישה מלאומי של 3.84% מהון המניות בבנק, רכשה אליהו מלאומי, ביום 3 ביוני 2004, 1,901,206 מניות

רגילות של הבנק בתמורה למחיר של 21.93 ש"ח למניה ובסך כולל של 41,700,000 ש"ח והגדילה את אחזקותיה בבנק נכון לאותו מועד ל-27.7% וחלקו של בנק לאומי ירד נכון לאותו מועד ל-7.7% . במקביל להודעת המימוש של האופציה, נחתם הסכם בין לאומי לבין שרודר ולנדאו ("הסכם הארכה") במסגרתו הוארכה אופציית ה-Put ואופציית ה-Call שנתנו בהסכם מיום 18 בנובמבר 1999 ליתרת מניות הבנק המוחזקות על ידי לאומי וזאת לתקופה של עד 17 בנובמבר 2010 במחיר ובתנאים כפי שנקבעו בהסכם הארכה.

בהתאם להודעה שקיבל הבנק משרודר ולנדאו ביום 18 במאי 2009, הודיע להם בנק לאומי על מימוש אופציית ה-PUT המוקנית לו כמפורט לעיל, בכפוף לתנאי הסכם ההארכה בין הצדדים, וזאת ביחס למלא אחזקות לאומי במניות הבנק.

הליכים משפטיים

להלן מידע בדבר תביעה אחת נגד חברה מאוחדת של הבנק ודרישת תשלום אחת נגד הבנק, אשר הינן בסכומים מהותיים העולים על 1% מהון הבנק:

א. התחייבות תלויה בקשר עם החברה המאוחדת כרמל – אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן "החברה"):

ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל אביב כתב תביעה נגד החברה ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ-500 מיליון ש"ח. כמו כן הוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. התביעה עוסקת בנושא עמלות בגין ביטוח חיים ורכוש. פרטים נוספים ראה בביאור 6(ב)(8) לדוחות הכספיים ובדוח הסקירה של רואי החשבון המבקרים.

ב. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום בסך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות בתחום שוק ההון של מיופה כח בחשבון. לאחר שהבנק דחה את דרישת התשלום, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיופה הכח דו"ח לבימ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול חשבונות, הגם שלא נתבקש בו סעד כספי כנגד הבנק.

פעילות חברות מוחזקות עיקריות

החברות המוחזקות העיקריות של הבנק הינן:

אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ - החברה משמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק הסתכמה ברבעון הראשון של השנה ב- 0.7 מיליון ש"ח, לעומת 2.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח כלל את הפסדי חברת הבת שלה אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ (עוסקת בניהול ובחיתום של הנפקות בשוק ההון) שהסתכמו ברבעון הראשון של השנה ב- 0.1 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 0.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בחודש מאי 2009 נפדתה מלוא השקעת החברה בקרן הנץ האדמונית ונמכרה מלוא ההחזקה במניות חברת הניהול של הקרן, חברת אם האדמונית בע"מ.

חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ - החברה עוסקת במתן שרותי נאמנות לקרנות נאמנות, למחזיקי ניירות ערך הנסחרים בבורסה, להנפקות פרטיות ובמתן שרותי נאמנות פרטיים. בימים אלו החברה נמצאת במגעים להתקשרות עם צדדים שלישיים למכירת פעילות הנאמנות לאגרות חוב. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק הסתכמה ברבעון הראשון של השנה ב- 0.6 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ - החברה עוסקת בייעוץ ובניהול תיקי השקעות. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק הסתכמה ברבעון הראשון של השנה ב- 0.6 מיליון ש"ח לעומת 0.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

אגוד ליסינג בע"מ - החברה עוסקת במימון רכבים וציוד בשיטת הליסינג. יתרת המימון שהעמידה החברה ללקוחותיה הסתכמה ביום 31 במרס 2009 ב- 327 מיליון ש"ח לעומת 343 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק הסתכמה ברבעון הראשון של השנה ב- 1.7 מיליון ש"ח לעומת 2.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

אגוד הנפקות בע"מ - החברה הוקמה על מנת לעסוק בהנפקה של כתבי התחייבות נדחים ותעודות התחייבות ובהשקעה של סכומי ההנפקה בבנק. ביום 7 בינואר 2007 פרסמה החברה תשקיף מדף להנפקת סדרות של תעודות פיקדון וכתבי התחייבות נדחים. היות שחלפו שנתיים מאז פרסום תשקיף המדף, תשקיף מדף זה איננו בתוקף והחברה לא תנפיק ניירות ערך על פיו.

לעניין תכנון הנפקת כתבי התחייבות נדחים ראה בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו" סעיף ב'.

- במאי 2009 נחתם הסכם תוספת שכר לשנת 2009 עם ועד הפקידים, בכפוף לאישור דירקטוריון הבנק.
- בשנת 1997 נחתם הסכם בין המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק בו נקבע, בין היתר, כי המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק (אוכלוסיית זכאים של כ- 170 עובדים), הזכאים לפנסיה תקציבית במתכונת מסויימת שנהגה בבנק עד אותו זמן (להלן – הפנסיה המחייבת), יקבלו פנסיה באופן משולב מקרן הפנסיה "עמית", עימה התקשרו הבנק והעובדים, ומהבנק, כאשר ההסכם קובע את נוסחת השילוב. על נוסחת שילוב זו קיימת מחלוקת בין ועד המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק.
עמדת הבנק היא שהבנק חייב בתשלום פנסיה הנגזרת מהפנסיה הראשונה שהגמלאי מקבל מ"עמית" ומתעדכנת מאז על ידי הצמדתה למדד. עמדת המנהלים היא שהבנק חייב בתשלום פנסיה אשר מידי חודש משלימה את הפנסיה המשולמת על ידי "עמית" עד לפנסיה במתכונת המחייבת, גם אם בפנסיה אשר עמית משלמת לגמלאי חלים שינויים במהלך שנות התשלום.
הבנק וועד המנהלים סיכמו על נסיון להסדיר את המחלוקת הנ"ל בהליך גישור.
להערכת הנהלת הבנק, בהתבסס על יועציה המשפטיים, מתחם חוסר הוודאות וההערכה באשר לאפשרות לתשלום עתידי עודף כלשהו על ידי הבנק הינו רחב, שכן קיימות סוגיות מהותיות בקשר לפרשנות ההסכם, ובנוסף אין כל וודאות אם יתרחש כלל מצב בו תוקטן הפנסיה המשולמת על ידי קרן עמית לגמלאיה הפעילים.
לאור האמור לעיל הרי הערכת הסיכון, אם בכלל קיים כזה, אינה מעשית בשלב זה.

תיאור מצב המיסוי

- א. בשנת 2008, במסגרת ביקורת שנערכה על ידי רשות המיסים (מחלקת ביקורת מע"מ) בחברה בת של הבנק – אגוד מערכות בע"מ, חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק (להלן – "החברה"), התנהלה חקירה בהקשר לפעילותה של החברה כעוסק לצרכי מע"מ.
ביום 18 ביוני 2008 התקבלה בחברה שומת מס עסקאות לתקופות חיוב ספטמבר 2005 עד מרס 2008. במסגרת השומה נטען כי החברה מסרה ציוד (חומרה ותוכנת מחשבים) לבנק והוסף מס עסקאות בגובה היתרה להפחתה של מס התשומות שנתבע עם רכישת הציוד בתוספת 10% והפרשי הצמדה וריבית (כ- 7 מיליון ש"ח).
ביום 17 ביולי 2008 הגישה החברה השגה על השומה הנ"ל. להערכת ההנהלה, בהתבסס על הערכת יועציה המשפטיים של החברה, סיכויי ההשגה הם סבירים.
יובהר כי מכיוון שמדובר בהפרשי עיתוי, הרי שגם אם ההשגה תדחה, לא צפויה לכך השפעה מהותית על תוצאות פעילות החברה והבנק.
- ב. בעניין החלטת הממשלה בנושא העלאת מס השכר והרווח על מוסדות כספיים – ראה פרק "עדכוני חקיקה".

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר. נתוני תוצאות המגזרים נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "מגזרי פעילות עיקריים". תיאור מפורט של מגזרי הפעילות ואופן מדידתם ניתן בדוחות השנתיים ליום 31 בדצמבר 2008. פרטים נוספים בדבר מגזרי פעילות ראה בביאור 10 לדוחות הכספיים.

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר לקוחות פרטיים – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות. כמו כן מספק המגזר שירות ללקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400,000 ש"ח. המגזר כולל את מגזר מימון לדיור.

מגזר לקוחות עסקיים – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים אשר קבלת אשראי מהווה את תחום פעילותם העיקרי, מחברות גדולות במשק ועד לקוחות עסקיים בעלי אובליגו מעל 400,000 ש"ח.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי – כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק והמזילות, פעילות חדרי עסקות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י), המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אחרים והתאמות - כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכם באופן ספציפי למגזרים.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי לפי מגזרי פעילות, במיליוני ש"ח:

רווח נקי (הפסד)

לשלושה חודשים שהסתיימו

ביום 31 במרס

<u>* 2008</u>	<u>2009</u>	מגזר
2	4	לקוחות פרטיים
19	18	עסקי
3	(7)	יהלומים
-	3	ניהול פיננסי
-	-	אחרים והתאמות
<u>24</u>	<u>18</u>	סך הכל

* סווג מחדש

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר לקוחות פרטיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)

לקוחות פרטיים	עו"ש עסקי (2)	מימון לדירור	שוק ההון (1)	סך הכל
33	3	11	-	47
-	-	-	-	-
25	3	4	1	33
-	-	-	-	-
58	6	15	1	80
2	-	-	-	2
2	-	2	-	4

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)*

לקוחות פרטיים	עו"ש עסקי (2)	מימון לדירור	שוק ההון (1)	סך הכל
38	3	9	-	50
-	-	-	-	-
21	3	4	2	30
-	-	-	-	-
59	6	13	2	80
2	-	-	-	2
1	-	-	1	2

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

(1) מתן שירותים בתחום שוק ההון.

(2) לקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400 אלפי ש"ח.

* סווג מחדש

מגזר לקוחות פרטיים

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי בשלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב- 4 מיליון ש"ח לעומת 2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המגזר הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב- 80 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המימון הסתכמו ב- 47 מיליון ש"ח לעומת 50 מיליון ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 6%. עיקרה של הירידה בהכנסות ממרווחי הפיקדונות בעקבות ירידת הריבית השקלית, הירידה קוזזה בחלקה על ידי עליה בהכנסות אשראי בעקבות הגידול בהיקף תיק האשראי בפעילות מימון לדיור. ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב- 33 מיליון ש"ח לעומת 30 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 10%. כמו כן חלה ירידה בהוצאות בשיעור של כ- 5% כתוצאה מירידה בסך הוצאות הבנק. ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה ב- 2 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

מימון לדיור - שינויים בהיקף הפעילות

יתרת האשראי למשכנתאות בסוף מרס 2009 גדלה בשיעור של 1% לעומת דצמבר 2008. הגידול בסך ההלוואות שהועמדו במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הינו בשיעור של כ- 11% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. (כולל הלוואות שמוחזרו).

הרווח הנקי הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב- 2 מיליון ש"ח לעומת איזון בתקופה המקבילה אשתקד. (כולל הלוואות שמוחזרו).

סך הכנסות המגזר הסתכמו ב- 15 מיליון ש"ח בשלושת החודשים הראשונים של 2009 לעומת 13 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 15%.

מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בביטחון משכנתא והיקפי מחזור הלוואות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	2008	2009	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
1,147	251	232	כספי הבנק
15	5	1	כספי האוצר
*-	-	-	הלוואות עומדות
1,162	256	233	סה"כ הלוואות חדשות
148	20	72	הלוואות שמוחזרו
1,310	276	305	סה"כ הלוואות שבוצעו

* כסומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

מוצרים חדשים

הבנק ממשיך בתהליך רחב היקף לגיוס לקוחות פרטיים - במסגרתו השיק הבנק בזמנו את מבצע "חשבון הפוך", המעניק חבילה ייחודית וכוללת של הטבות בנקאיות בניהול חשבון עו"ש למעבירי משכורת. להערכת הבנק החבילה נותנת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות: פטור מריבית חובה, ריבית זכות אוטומטית ופטור מעמלת פקיד. ההטבות מותנות בהעברת משכורת בסכום מינימאלי ובהיקף הפעילות בחשבון. מהלך זה הינו ייחודי ונוגע בליבת פעילות הלקוח הקמעונאי והפרטי עם הבנק ומהווה שלב נוסף ביישום האסטרטגיה העסקית של הבנק.

במקביל הבנק מפתח ומשווק מוצרים חדשניים בתחום הפיקדונות בכלל ובתחום הפיקדונות המובנים בפרט המאפשרים גיוון השקעות ופיזור סיכונים. כמו כן, הבנק משיק מעת לעת מבצעים בתחום המשכנתאות בהתאם למצב השוק ולצרכי הלקוחות.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר העסקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)			
עסקיים	בניה	שוק	סך
במיליוני ש"ח	ונדל"ן	ההון (1)	הכל
47	20	10	77
1	-	4	5
14	4	6	24
-	-	(1)	(1)
62	24	19	105
4	6	-	10
9	4	5	18

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 - מחיצוניים
 - בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:
 - מחיצוניים
 - בינמיגזרי

סך כל ההכנסות
 הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)*			
עסקיים	בניה	שוק	סך
במיליוני ש"ח	ונדל"ן	ההון (1)	הכל
41	19	10	70
-	-	3	3
15	6	7	28
-	-	-	-
56	25	20	101
2	2	-	4
6	7	6	19

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 - מחיצוניים
 - בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:
 - מחיצוניים
 - בינמיגזרי

סך כל ההכנסות
 הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי

(1) פעילות בניירות ערך.

* סווג מחדש

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי בשלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב- 18 מיליון ש"ח לעומת 19 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 5%.

הכנסות המגזר הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב- 105 מיליון ש"ח לעומת 101 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של כ- 4%. הכנסות המימון הסתכמו ב- 82 מיליון ש"ח לעומת 73 מיליון ש"ח גידול של 12%. הגידול נובע בין השאר מעליה במרווחי האשראי, בגידול בהיקף תיק האשראי בקיזוז חלקי כתוצאה מירידת הכנסות ממרווחי פיקדונות וכן מירידה מהכנסות מההון הפנוי של הבנק, כתוצאה מירידת הריבית השקלית. ההכנסות התפעוליות ואחרות הסתכמו ב- 23 מיליון ש"ח לעומת 28 מיליון ש"ח קיטון של 18%. הירידה נובעת בעיקר מקיטון בהכנסות מעמלות אשראי ועמלות ניירות ערך. כמו כן חלה ירידה בהוצאות בשיעור של כ- 8% כתוצאה מירידה בסך הוצאות הבנק. ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה ב- 10 מיליון ש"ח, לעומת 4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. על רקע המשבר הכלכלי העולמי, ממשיך הבנק לבחון את פעילותו בתחום העסקי ומתאים את מדיניותו הן באשר להיקף חשיפתו לענפים השונים, הן לגבי מרווח בטחון על בטוחות והן לגבי פרמיות הסיכון הנגבות מהלקוחות. הרחבה בנושא ראה בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "הערכות לשינויים בסביבה העסקית".

בניה ונדל"ן - שינויים בהיקף פעילות

הרווח הנקי של פעילות בניה ונדל"ן הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב- 4 מיליון ש"ח, לעומת 7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות הסתכמו ב- 24 מיליון ש"ח לעומת 25 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 4%. ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה ב- 6 מיליון ש"ח לעומת 2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

היקף האשראי המאזני לבניה ונדל"ן הסתכם ביום 31 במרס 2009 ב- 3.5 מיליארד ש"ח לעומת 3.6 מיליארד ש"ח ביום 31 לדצמבר 2008, האשראי החוץ מאזני הסתכם ביום 31 במרס 2009 ב- 3.5 מיליארד ש"ח בדומה ליום 31 לדצמבר 2008. התפתחות היקפי האשראי המאזני והחוץ מאזני מבטאים את מדיניות הבנק בתחום ליווי בניה למגורים: שמירה על רמת פרויקטים קיימת, במקביל לגידול בקצב המכירות בפרויקטים הקיימים אותם הבנק מלווה.

מגזר יהלומים

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

שלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכמו בהפסד נקי של 7 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המגזר הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב- 6 מיליון ש"ח לעומת 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ירידה בשיעור של 60%.

הכנסות המימון הסתכמו ב- 3 מיליון ש"ח לעומת 11 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה, ירידה בשיעור של כ- 73%. הגורמים העיקריים שגרמו לירידה בהכנסות המימון הינם קיטון בהיקף האשראים למגזר וגידול בביטול ריבית והפרשי שער בגין אשראי שאינו נושא הכנסה. מנגד, חל גידול במרווח האשראי אשר קיזז באופן חלקי את ההשפעות הנ"ל. בהכנסות התפעוליות חל קיטון בשיעור של 25% הנובע מירידה בהכנסות מעמלות יבוא יצוא בעקבות הקטנת הביקושים בענף היהלומים עקב המשבר הכלכלי.

ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב- 14 מיליון ש"ח לעומת 4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של כ- 250%.

במסגרת המדיניות של התאמה שוטפת של חשיפת הבנק לענף הקטין הבנק את החשיפה לענף מרמה של 412 מיליון דולר בסוף חודש דצמבר 2008, לרמה של 338 מיליון דולר בסוף חודש מרס 2009. חלקו של הענף בסך האשראי המאזני ירד מ- 8% בסוף דצמבר 2008 ל- 7% בסוף מרס 2009. ברבעון הראשון של שנת 2009 נמשכה ההאטה בענף היהלומים. הבנק ממשיך במדיניות של נקיטת זהירות ובחינה שוטפת של האשראי והתאמתו לנסיבות. כמו כן הבנק בוחן באופן שוטף את פרמיית הסיכון של הלקוחות ופועל להתאמתה בהתאם לנסיבות.

מגזר ניהול פיננסי

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי בשלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכמו ב- 3 מיליון ש"ח, לעומת איזון בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות המגזר הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב- 15 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של כ- 50%.

עיקר העלייה בהכנסות המימון נובע מעלייה במרווחי אגרות החוב ומגידול ברווחים ממימוש והתאמות של אגרות החוב. עליות אילו קוזזו בחלקן על ידי הפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בתיק האג"ח הקונצרניות של הבנק בסך של 13 מיליון ש"ח וכן מגידול בהפסדים שנרשמו כתוצאה מהצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שווים ההוגן, כנדרש על פי כללי החשבונאות.

בעקבות התמשכותו של המשבר הכלכלי בעולם המשיך הבנק במדיניות של שמירה על נזילות גבוהה יחסית ברבעון הראשון של 2009. ראה התייחסות בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "הערכות לשינויים בסביבה העסקית".

סכומים שלא הוקצו והתאמות

כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות. לסיכונים אלו גלויים סיכונים תפעוליים ומשפטיים.

מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו העסקיים בפעילויותיו הפיננסיות תוך הגדרת היקף הסיכונים, במסגרת המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

אחריות ארגונית

בבנק קיימת הפרדה בין מנהלי הסיכונים ויוצרי החשיפות לבין האחראים על הבקרה עליהם.

ניהול החשיפות לסיכוני השוק והנזילות וכן לסיכוני אשראי הנובעים מהשקעות הבנק באג"ח קונצרני, מתבצע באגף ניהול פיננסי באחריות מר אפרים אברהם.

יצירת החשיפות מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות ויחידת הנוסטרו באגף.

כמנהלת חשיפות האשראי העסקי בבנק, לרבות סיכוני האשראי ללקוחות הפעילים במגזר הפיננסי ובמגזר היהלומים, משמשת ראש אגף העסקים גב' עדנה פרס לכיש.

סיכון חשיפות האשראי למגזר הקמעונאי, לרבות משכנתאות, מנוהל באחריות מ"מ ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ, מר צביקה טבל'ניק.

כמנהלת הסיכונים המשפטיים משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק עו"ד רחלי פרידמן.

מערך ניהול הסיכונים - אחראי לזיהוי, הגדרה ומיפוי של סיכוני שוק ונזילות, מדידת הסיכונים ויצירת תמונת הסיכון הכוללת. תפקידו כולל פיתוח המודלים הפנימיים למדידת הסיכונים בכל מגזרי הסיכון. למערך אחריות מקצועית לניתוח ויישום הוראות באזל 2, לרבות אמידת הסיכון בנדבך השני. ראש מערך ניהול הסיכונים הינו מר עמי שושני.

בקרת סיכונים – אגף בקרות, בראשותו של ד"ר עקיבא שטרנברג, מרכז את פעילויות בקרת סיכוני שוק, נזילות ואשראי וכן בקרות על פעילויות המסחר של הבנק ואחריות על פעילות קצין הציות. ראש אגף בקרות משמש גם כמנהל הסיכונים התפעוליים.

סיכוני שוק

הינם סיכונים להכנסות הבנק ולהונו העצמי כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים, ובעיקר שינויים בשערי הריבית, בשערי החליפין, באינפלציה, בשערי המניות וברמת התנודתיות של השינויים בתחומים השונים. דירקטוריון הבנק קבע את הגבולות והמסגרות לחשיפה לסיכוני שוק במגזרי הפעילות השונים. גבולות ומסגרות אלו מרוכזים במסמך חשיפות הנדון בדירקטוריון הבנק אחת לרבעון. מדיניות ניהול החשיפות נועדה להשיג את יעדי הבנק בפעולותיו השונות תוך עמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון.

תמונת סיכון השוק נבחנת במפורט אחת לשבוע בפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים. במסגרת זו נבחנות החשיפות השונות של הבנק בכל המגזרים תוך השוואת החשיפה בפועל למול המסגרות המאושרות. המלצות הפורום מובאות לדיון ואישור בהנהלת הבנק.

הבנק מודד את סיכוני השוק, בין השאר, באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית לתקופת אחזקה של 10 ימים וברמת ביטחון של 99%. סיכון תיק האופציות מחושב בעזרת תרחישי שינוי בשערי חליפין ובתנודתיות על פי נתוני השנה האחרונה. כהשלמה למדידת ה-VAR מתבצעות מדידות Stress - Back test.

סיכון בסיס - מתייחס לאפשרות של הפסד הנובע משינויים בשערי המטבע, בסיס הצמדה או מניות, כאשר אין הקבלה בין הבסיס אליהם צמודים הנכסים לבין בסיס ההתחייבויות. ניהול סיכוני הבסיס נועד, בין השאר, למקסם את רווחיות הבנק תוך ניצול הזדמנויות בשווקים השונים. במסגרת זו יוצר הבנק חשיפות בשוקי המטבע המקומיים והבינלאומיים וכן חשיפות בשוק הצמוד למדד. ההנהלה מנהלת באופן מבוקר את הסיכונים הנובעים מחשיפות הבסיס במסגרת מגבלות הדירקטוריון.

א. חשיפות מט"ח: פעילות הבנק כעושה שוק בתחום המט"ח מחייבת חשיפה לסיכון שער חליפין במהלך המסחר. נקבעו נהלי עבודה ומגבלות לגבי היקפי החשיפות ואופן ניהולן במהלך המסחר. בנוסף, מעת לעת, מתקבלות החלטות להיכנס לחשיפות על פי הערכות להתפתחויות במחירים היחסיים של המטבעות השונים. החשיפות מתבצעות בתוך המסגרות שנקבעו על ידי הדירקטוריון תוך קביעת מגבלות הפסד מרביות. לבנק מערכת ממוחשבת המצביעה על חשיפות המט"ח הכוללות בכל רגע נתון. מגבלת הדירקטוריון לסך החשיפה מט"ח/ש"ח לסוף יום נקבעה במונחי ערך בסיכון לסך של 13 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל הייתה ביום 31 במרס 2009 ערך בסיכון של 1.7 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 – 1.9 מיליון ש"ח, 31 במרס 2008 – 1.5 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) ברבעון הראשון השנה היה 4.3 מיליון ש"ח (בשנת 2008 – 8.5 מיליון ש"ח). פעילותו של הבנק במטבעות חוץ מתבצעת בעיקר במטבעות דולר ארה"ב, יורו, יין, ליש"ט ופר"ש. בנוסף, נקבעו מגבלות נוספות לערך בסיכון למט"ח (ללא דולר) – שקל ולמטבעות שאינם עיקריים ומגבלות פוזיציה במהלך יום ובסוף יום. כמו כן נקבעה מגבלה כמותית של עודף/חוסר נכסים על התחייבויות בהיקף של 40 מיליון דולר, מזה במט"ח ללא מטבע דולר – 15 מיליון דולר, ובמטבעות שאינם עיקריים – 10 מיליון דולר (המטבעות העיקריים הינם: דולר, יורו, ליש"ט, פר"ש, יין).

ב. חשיפת בסיס מדד: מגבלת חשיפת בסיס המדד במונחי ערך בסיכון הינה 15 מיליון ש"ח. כמו כן נקבעה מגבלה כמותית של עודף נכסים על התחייבויות בהיקף של 750/+1000 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ליום 31 במרס 2009 הייתה ערך בסיכון של 4.5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 – 0.9 מיליון ש"ח, ליום 31 במרס 2008 – 1.4 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) ברבעון הראשון 2009 היה 4.5 מיליון ש"ח (בשנת 2008 – 5.4 מיליון ש"ח).

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד במיליוני ש"ח (סוגריים מייצגים הפסד):
(המדידה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית)

מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	יורו	דולר	מדד	ליום 31 במרס 2009:
1.6	0.1	(0.5)	0.7	4.9	(6.2)	(21.2)	עליה של 5%
3.2	0.3	(0.9)	1.3	10.3	(14.0)	(42.5)	עליה של 10%
(1.6)	(0.1)	0.5	(0.7)	(1.5)	5.2	21.2	ירידה של 5%
(3.2)	(0.3)	0.9	(1.3)	(4.4)	8.1	42.5	ירידה של 10%

מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	יורו	דולר	מדד	ליום 31 במרס 2008:
0.6	(0.1)	(0.5)	(0.1)	(0.8)	(1.5)	7.5	עליה של 5%
1.3	(0.2)	(1.0)	(0.2)	(2.8)	(5.7)	14.9	עליה של 10%
(0.6)	0.1	0.5	0.1	1.4	(3.0)	(7.5)	ירידה של 5%
(1.3)	0.2	1.0	0.2	6.9	(7.1)	(14.9)	ירידה של 10%

מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	יורו	דולר	מדד	ליום 31 בדצמבר 2008:
(0.1)	0.5	(0.3)	(0.3)	3.3	(4.4)	(15.3)	עליה של 5%
(0.2)	1.1	(0.6)	(0.5)	8.2	(12.8)	(30.6)	עליה של 10%
0.1	(0.5)	0.3	0.3	(0.8)	1.8	15.3	ירידה של 5%
0.2	(1.1)	0.6	0.5	(3.2)	1.7	30.6	ירידה של 10%

להלן תמצית מאזני ההצמדה במיליוני ש"ח:

סה"כ	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד	ליום 31 במרס 2009:
32,233	779	8,389	4,364	18,701	נכסים
30,566	132	8,933	4,129	17,372	התחייבויות
<u>1,667</u>	<u>647</u>	(544)	235	1,329	
		75	(586)	511	עסקות עתידיות, נטו
		472	0	(472)	אופציות (שווי דלתא)
		<u>* 3</u>	<u>(351)</u>	<u>1,368</u>	

*מזה: דולר - (103) מיליון ש"ח, יורו - 81 מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - 25 מיליון ש"ח.

ליום 31 במרס 2008:				
לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח כולל צמוד מט"ח	פריטים לא כספיים	סה"כ
16,869	4,173	9,127	799	30,968
16,349	3,919	8,828	263	29,359
520	254	299	536	1,609
681	(149)	(532)		
(253)	-	253		
948	105	*20		

*מזה: דולר - 14 מיליון ש"ח, יורו - (1) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - 7 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2008:				
לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח כולל צמוד מט"ח	פריטים לא כספיים	סה"כ
18,668	4,393	10,300	742	34,103
18,338	3,947	10,128	121	32,534
330	446	172	621	1,569
567	(557)	(10)		
185	-	(185)		
1,082	(111)	*(23)		

*מזה: דולר - (84) מיליון ש"ח, יורו - 66 מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - (5) מיליון ש"ח.

פרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות על פי בסיסי הצמדה ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים לשנת 2008.

ג. חשיפת בסיס מניות ותעודות סל:

חלק מהשקעות הבנק נמצאות בתעודות סל על מניות, מניות או ETF (קרנות עוקבות מדד). הבנק חשוף לסיכון במידה שאירעו תנודות בשערי המניות. הוגדרו מגבלות סיכון נפרדות הן עבור מדד המעו"ף ותעודות סל ישראליות על מדדים והן עבור תעודות סל על מדדי חו"ל או ETF.

1. מגבלת הדירקטוריון על מדד המעו"ף ותעודות סל ישראליות היא ערך בסיכון של 15 מיליון ש"ח. נכון ל- 31 במרס 2009 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 6 מיליון ש"ח. (31 במרס 2008 - 2.1 מיליון ש"ח).

2. מגבלת הדירקטוריון על תעודות סל וקרנות עוקבות מדד (ETF) בשווקי חו"ל היא ערך בסיכון של 18 מיליון ש"ח. נכון ל- 31 במרס 2009 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 5.2 מיליון ש"ח. (31 במרס 2008 - 1.1 מיליון ש"ח).

קיימות מגבלות דירקטוריון נוספות אשר הינן מגבלות ערך בסיכון ברמת ETF בודד וברמת תיקי ETF בחלוקה למגזרים ולשווקים.

סיכון ריבית – נובע מהשפעתם האפשרית של שינויים בעקומי ריבית על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. סיכוני הריבית לתיק הכולל של הבנק מהווים את סיכון השוק העיקרי אליו חשוף הבנק. הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל המשלב את המכשירים בתיק הבנקאי ובתיק הסחיר. מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת למיקסום רווחי הבנק תוך שמירה על רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי ובמגזר צמוד מדד. קיימות חשיפות ריבית שאינן מהותיות במטבעות החוץ העיקריים. חשיפת הריבית נמדדת בתדירות יומית למטבעות העיקריים: ש"ח לא צמוד, צמוד מדד, דולר, יורו, יין, פר"ש וליש"ט. מדידת חשיפת הריבית מתבצעת בעזרת שתי טכניקות מדידה עיקריות:

א. DV1% (Delta Value 1%) - מייצג את השינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.

ב. VAR (Value at Risk) - מודד את הסיכון הפוטנציאלי בתיק ברמת בטחון 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימים.

חשיפת הריבית במגזר צמוד המדד מביאה בחשבון בין השאר הנחות עבודה לשיעורי הפירעונות המוקדמים במשכנתאות והנחות עבודה לשיעורי המשיכות בנקודות היציאה בתכניות חסכון. הנחות אלו מתבססות על סמך ניסיון העבר. חשיפת הריבית במגזר השקלי מביאה בחשבון בין השאר הנחות עבודה לקיום יתרה יציבה של חלק מחשבונות העו"ש והנחות עבודה לחשיפת הריבית באג"ח מסוג גילון. החלק האחר של חשבונות העו"ש מוגדר ללא תאריך פירעון ומחושב כבעל מח"מ של יומיים.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות במונחי ערך בסיכון לגבי ההשפעה האפשרית של שינויים בשיעורי הריבית. נקבעה מגבלה לגבי סה"כ סיכוני הריבית ולגבי כל בסיס הצמדה לרבות כל מטבע חוץ בנפרד. מגבלת חשיפת הריבית הכוללת הינה ערך בסיכון של 60 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ביום 31 במרץ 2009 הייתה ערך בסיכון של 21.4 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2008 – 16.2 מיליון ש"ח, ביום 31 במרץ 2008 – 20.0 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) ברבעון הראשון 2009 היה 21.4 מיליון ש"ח (בשנת 2008 – 25.4 מיליון ש"ח). חישוב חשיפת הריבית, בדיקתה למול המגבלות, והפצת הממצאים מבוצעים בתדירות יומית.

להלן החשיפה בפועל במיליוני ש"ח:

<u>31/12/2008</u>	<u>31/03/2008</u>	<u>31/03/2009</u>	<u>סוג מגבלה</u>	<u>מגזר</u>
16.2	20.0	21.4	VAR ריבית מקוזז*	סה"כ
15.6	10.0	19.2	VAR	צמוד מדד
32.8	34.0	26.7	DV1%	
4.6	12.0	6.8	VAR	לא צמוד
10.9	34.0	5.9	DV1%	
3.5	2.7	5.6	VAR לכל המטבעות	מט"ח
			VAR למטבעות עיקריים:	
2.0	1.9	4.1	קב' דולר	
0.9	0.4	0.9	קב' יורו	
0.3	0.2	0.4	יין	
0.1	0.1	0.1	פר"ש	
0.2	0.1	0.1	ליש"ט	

* בחישוב הסה"כ מובאים בחשבון הקטנות סיכוני הריבית בגין מתאמים (קורלציות) בחשיפות הריבית בין מטבעות שונים על פי התקופות.

להלן ניתוח רגישות השווי ההוגן* לשינויים בשיעורי הריבית:

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן* נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק, למעט פריטים לא כספיים 31 במרס 2009								
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)						
באחוזים	במיליוני ש"ח	סה"כ	מט"ח			מטבע ישראלי		השינוי בשיעורי הריבית
			אחר	יורו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(3.17%)	(34)	1,038	34	70	(197)	(231)	1,362	גידול מיידי מקביל של 1%
(0.37%)	(4)	1,068	35	70	(195)	(212)	1,370	גידול מיידי מקביל של 0.1%
3.17%	34	1,106	36	69	(192)	(187)	1,380	קטיון מיידי מקביל של 1%
0.36%	4	1,076	35	69	(194)	(206)	1,372	קטיון מיידי מקביל של 0.1%

* יש לציין כי השווי ההוגן בגינו בוצעו ניתוחי רגישות הינו השווי ההוגן המנוהל במערך לניהול סיכונים ולא שווי הוגן חשבונאי כפי שמוצג בביאור 19 בדוחות הכספיים לשנת 2008. שווי הוגן זה מבוסס על ריביות עוגן שונות וללא המרווחים המשמשים בחישוב הנערך לצורך הפקת הנתונים החשבונאיים. כמו כן, שווי זה עושה שימוש במודלים הכוללים הנחות לגבי פירעונות מוקדמים והנחות בדבר מח"מ של אוכלוסיות שונות, הנחות אשר אינן עולות בקנה אחד עם ההוראות החשבונאיות. בדבר ההנחות והפרמטרים ששימשו לחישוב השווי ההוגן החשבונאי – ראה באור 19 בדוחות הכספיים לשנת 2008. הערה: לא ארע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

ניהול תיק אופציות - הבנק מנהל תיק אופציות ש"ח/מט"ח ומט"ח/מט"ח. במסגרת זו נחשף הבנק גם לסיכונים של שינויים בתנודתיות בין המטבעות השונים. בחינת הסיכונים של תיק האופציות המנוהל על ידי הבנק נעשית באמצעות מודל הערך בסיכון (VAR) המתבסס על סימולציה היסטורית של שינויים בתנודתיות ובשערי החליפין שנה אחורה. ניהול תיק האופציות מבוצע באמצעות מערכת ממוחשבת המאפשרת ניתוח ובחינת הסיכונים בתיק על פי השינויים המתרחשים בשוק. המגבלה הכוללת במונחי ערך בסיכון לניהול תיק האופציות כפי שנקבעה ע"י הדירקטוריון היא 10 מיליון דולר. החשיפה לסיכון זה בפועל ביום 31 במרס 2009 הייתה ערך בסיכון של 1.15 מיליון דולר (ביום 31 בדצמבר 2008 – 2.9 מיליון דולר, ביום 31 במרס 2008 – 1.2 מיליון דולר). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך הרבעון הראשון לשנת 2009 היה 2.4 מיליון דולר (בשנת 2008 – 2.9 מיליון דולר, 31 במרס 2008 – 1.2 מיליון דולר). כמו כן נקבעה מסגרת פעילות באופציות אקזוטיות של 2 מיליון דולר במונחי VAR. נכון לסוף הרבעון הראשון ערך בסיכון אופציות אקזוטיות הינו 5 אלפי דולר.

הבנק מבצע מדידות על פי תרחישי Stress כהשלמה למדידת ערכי ה-VAR.

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

לבנק שני סוגי אחזקה עיקריים במניות בתיק הבנקאי:

א. השקעה במניות חברת בזק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים שונה סיווג האשראי אשר הבטוחה לו הינה מניית חברת בזק מסעיף אשראי לציבור לסעיף ניירות ערך במסגרת התיק הזמין למכירה. כמו כן, דיבידנדים המתקבלים מחברה זו נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "רווח מהשקעות במניות, נטו". השקעה זו רשומה במאזן ליום 31 במרס 2009 בסך של 121 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 114 מיליון ש"ח, ליום 31 במרס 2008 - 121 מיליון ש"ח). מול חשיפת הבנק למניות חברת בזק, הבנק ביצע עסקאות עתידיות המקטינות את חשיפת הבנק למחיר המניה בשיעור של כ- 20% משווי הפוזיציה. המניות מוחזקות בנאמנות על ידי כונס נכסים אשר פועל למכירתן.

ב. השקעות דרך חברת הבת- אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.), המשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. החברה מתמקדת בשיפור התשואה על ההון העצמי של הבנק, על ידי השקעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. בהתאם, מבצעת החברה השקעות מתוך כוונה להשתתף ברווחי החברות לאורך ימים ובמקרים מסוימים לממשן ברווח תוך תקופה של מספר שנים (על ידי הנפקתן או מכירתן לצד שלישי).

ההשקעות מתבצעות בהתאם למדיניות השקעות ותכנית העבודה, בה נקבעו מסגרות ויעדים, כולל תחומים מועדפים. המגבלות הקבועות בחוק הינן עד 20% מההון של חברה בודדת, ועד 15% מהון הבנק בהשקעות ריאליות (עם חריגים מסויימים).

נכון להיום קיימת החלטת דירקטוריון לפיה השקעת הבנק בתאגידים ריאליים לא תעלה על 195 מיליון ש"ח. כמו כן, הגביל דירקטוריון הבנק את סמכות החברה לגבי השקעה בודדת לסכום של 12 מיליון ש"ח. כל השקעה בודדת מעל לסכום זה טעונה בנוסף גם אישור דירקטוריון הבנק. היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות כלולות ליום 31 במרס 2009 הסתכמה בסך 16 מיליון ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2008 וליום 31 במרס 2008. היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות אחרות באמצעות א.ש.י (אשר מסווגות במסגרת מניות בתיק הזמין למכירה) ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה בסך 102 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 96 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2008 - 106 מיליון ש"ח).

סיכון נזילות

הינו סיכון להכנסות הבנק ולהונו העצמי כתוצאה מאי יכולתו לספק צרכי נזילות, כתוצאה מאי זמינותם של מקורות בשקלים ובמט"ח וכן מקשיים ביכולת לממש נכסים בזמן קצר מבלי שיגרם הפסד מהותי. הבנק נוקט צעדים להתאמה שוטפת של רמת הנזילות לסביבה הפיננסית ולנסיבות העסקיות של פעילותו.

החל מתחילת שנת 2005 הבנק פועל על פי מודל פנימי לניהול סיכון הנזילות. המודל אושר על ידי הדירקטוריון. על פי נוהל עבודה של פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים מתבצע דיון שבועי על יחס הנזילות הפנימי, דיון חודשי על מבנה המקורות בשקלים ובמט"ח ודיון שנתי על מדיניות הנזילות. ניתוח מצב הנזילות ניתן במסגרת מסמך חשיפות המוצג בפני הדירקטוריון אחת לרבעון. כמו כן, מתקבלים דיווחים בדירקטוריון הבנק על מצב הנזילות ומתקיים דיון מידי שנה בדירקטוריון בנושא הנזילות.

מטרת מודל הנזילות הפנימי לבדוק את יכולת העמידה של הבנק בפירעון פיקדונות, גם כאשר לא נוספים מפקידים חלופיים או כאשר קיים קושי במימוש נכסים.

כמותית, מתבצע חישוב של היחס בין הנכסים הנזילים שניתן לממשם בפועל בכל המגזרים לבין ההתחייבויות הצפויות להיפרע תוך חודש. המודל לוקח בחשבון את יכולת המימוש בפועל של תיק האג"ח של הבנק, את יכולת

הדרישה לפירעון ("קריאה") של אשראי On Call, ומניח תחזית משיכות על סמך היסטוריית משיכות אחרונה תוך התחשבות ברמת הריכוזיות שבתיק הפיקדונות.

נקבעה מגבלת דירקטוריון ליחס הנזילות על פי המודל הפנימי בגובה של 2 חודשי נזילות לפחות. הבנק עומד במגבלה זו.

יחס הנזילות על פי המודל הפנימי נמדד בתדירות יומית על ידי מערך ניהול הסיכונים, ונבחן באופן שוטף על ידי פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים. בנוסף, מבוצעות בדיקות של עמידה במגבלות תרחישי קיצון. החל מהמחצית השנייה של 2008, על רקע ההתרחשות בסביבה העסקית, נקט הבנק בגישה שמרנית של שמירה על יחס של 2.3 חודשי נזילות ועדכן את תרחישי הקיצון בתחום זה. ברבעון הראשון של 2009 עמד היחס על כ- 2.5 חודשי נזילות בממוצע.

ראה גם תת פרק "השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים".

סיכוני אשראי

מבטאים את הסיכון שלווים לא יעמדו בהחזרים ובתשלומים לבנק בהתאמה להסכמי האשראי. מדיניות האשראי של הבנק מתבססת על פיזור הסיכונים וניהולם באופן מבוקר. הדבר מתבטא בפיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים למספר גדול של לווים בינוניים וקטנים ובמגזרי הצמדה שונים. במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי, ניהולו והבקרה עליו, על מנת לשפר את איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. מדיניות האשראי, כולל קביעת שיעורי ההסתמכות על הביטחונות, נדונה ומאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון הבנק.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים סקירה שוטפת על התפתחות האשראי ועמידה ביעדים שנקבעו.

נהלי האשראי והביטחונות של הבנק כמו גם מערכות המיכון הרלבנטיות, נבחנים באופן שוטף על מנת להתאימם לסביבה העסקית המשתנה ולהוראות הרגולטוריות.

במקביל מושקעים אמצעים ומאמצים רבים בעדכון ופיתוח כלי בקרה ממוכנים ובשיפור מערכות המידע בתחום האשראי.

ענפי משק

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק מתבססת על פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים. בדירקטוריון הבנק נערכים דיונים בנושא אשראי לענפים מסוימים, בפרט אלו הרגישים לתנודות ואלו בהם הסיכון הענפי גבוה ביחס לענפי משק אחרים, ונקבעת מדיניות בהתבסס על ההתפתחויות החזויות בענפים אלה. אשראי לענפים בהם ממקד הבנק את פעילותו, כמו יהלומים, בניה ונדל"ן למגורים ופיננסים, מטופל ע"י יחידות מקצועיות המתמחות בענפים אלה. לענפים אלה נקבעו נהלי עבודה ספציפיים ובקורות מיוחדות, בנוסף לנהלים והבקורות הרגילים, המיועדים להתמודד עם סיכוני האשראי המיוחדים להם.

גודל לווים

הבנק פועל על פי ההנחיות המפורטות בנוהל בנקאי תקין 313, אשר קובע כי סך האשראי ללווה בודד לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לווים לא יעלה על 30% מהון הבנק והחשיפה לשש קבוצות הלווים הגדולות לא תעלה על 135% מהון הבנק. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן.

פיזור וסיכון גיאוגרפי

לבנק אין סניפים מחוץ לישראל המעניקים אשראי. הבנק לא העמיד אשראי ישיר ללקוחות אשר עיקר פעילותם במדינות LDC (ארצות פחות מפותחות), ואינו נסמך על נכסים במדינות אלה, כמקור סילוק לאשראים. ראה גם תוספת ד' לסקירת הנהלה בדבר חשיפה לסיכון מדינות.

מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. מימון ממונף הינו מתן אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים, המתאפיינ לעיתים בסכומים או שיעורי מימון גבוהים, כאשר יכולת פירעון האשראי מבוססת בעיקרה על התאגיד הנרכש. האשראי הניתן מאפשר בין היתר, מימון של מיזוגים ורכישות, התרחבות עסקית וכד'. כל בקשה לאשראי מסוג זה נבחנת לגופה, תוך התחשבות בטיב הלקוח, יכולת ההחזר והביטחונות המוצעים. ככלל מקפיד הבנק לקבוע שיעור מימון ביחס לשווי שוק שמעליו נדרש הלקוח להשלים ביטחונות. מתן אשראי זה הינו בכפוף למגבלות רגולטוריות.

להלן התפלגות החשיפה לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2008			ליום 31 במרס 2008			ליום 31 במרס 2009			
חוץ מאזני ⁽¹⁾	ח"כ ⁽²⁾	מאזני ⁽¹⁾	חוץ מאזני ⁽¹⁾	ח"כ ⁽²⁾	מאזני ⁽¹⁾	חוץ מאזני ⁽¹⁾	ח"כ ⁽²⁾	מאזני ⁽¹⁾	
142	-	142	152	-	152	151	-	151	ישראל:
135	-	135	138	-	138	131	-	131	בינוי ונדל"ן
112	-	112	117	-	117	109	-	109	מסחר
-	-	-	36	-	36	-	-	-	שירותים עסקיים
389	-	389	443	-	443	391	-	391	תעשייה
162	54	108	-	-	-	103	-	103	אירופה:
-	-	-	30	-	30	-	-	-	בינוי ונדל"ן
162	54	108	30	-	30	103	-	103	שירותים ציבוריים
551	54	497	473	-	473	494	-	494	סה"כ

(1) יתרה מאזנית נטו לאחר ניכוי ביטחונות נזילים, המותרים לניכוי לפי סעיף 5 בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(2) יתרת חבות נטו העולה על סכום החבות המפורט בסעיף 2 (א) בהוראת ניהול בנקאי תקין 323 - בסך של 25 מיליון ש"ח, צמוד למדד יוני 1998.

* לא קיימות הפרשות לחובות מסופקים בגין החשיפות הנ"ל.

ניהול האשראי

•

- היבטים במתן אשראי:

השיקול במתן אשראי מתבסס בעיקרו על טיב הלקוח, כושר החזר, חוסנו הפיננסי, נזילותו, מהימנותו, ותק בענף, ותק בבנק, טיב הביטחונות שהוא יכול להעמיד, ועוד. הבנק פועל להתאים את סוג האשראי לצרכיו ופעילותו של הלקוח. במקרים בהם מתבסס הבנק על איתנותו הפיננסית של הלקוח קיימות לעיתים התניות שונות, שעיקרן שמירה על יחסים פיננסיים שונים. במסגרת היערכות הבנק ליישום מודלים פנימיים לשיפור הערכת סיכוני האשראי, משכלל הבנק את תהליכי הדירוג של הלקוחות העסקיים והלווים הקמעונאיים, לצורך שילובם בתהליך העבודה של קציני האשראי.

- סמכויות למתן אשראי:

מתן האשראי מבוסס על סמכויות אשראי ברמות השונות עד לדרג של ועדת אשראי של הדירקטוריון. החלטות למתן אשראי מעל סמכותם האישית של מנהלי הסניפים והנהלת אגף עסקים, מתבצעות ברמה של ועדות אשראי, במטרה למזער את הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד. במסגרת סמכויות האשראי נקבעו מגבלות על סכום האשראי ללא בטוחות אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות.

- בקרה על האשראי:

הבנק מפעיל כלי בקרה ממוכנים רבים ומגוונים, הן בסניפים והן במטה, במטרה לאתר מוקדם ככל האפשר שינויים בהתנהגות הלקוח, היווצרותם של פערי בטחונות, חריגה ממסגרות האשראי המאושרות וחריגה מסמכות. הבנק משלב בכלי הבקרה מידע מגורמים חיצוניים במטרה לאתר פעילויות ואירועים העשויים להשפיע על יכולתו של הלקוח להחזיר את חובו. לצורך איתור מוקדם של בעייתיות אצל לקוחות הבנק מופעלת בבנק מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים. כמו כן, מתבצע ביחידת בקרת אשראי באגף בקרות, תהליך של בקרת אשראי המתבסס על הוראות ניהול בנקאי תקין וכן על אוכלוסיות לוויים שהוגדרו על ידי הנהלת הבנק.

- הדרכה:

הבנק משקיע משאבים רבים בהכשרת העובדים, העוסקים בתחום האשראי, ובכלל זה הכשרת עובדים חדשים בקורסים ייעודיים, קורסים מתקדמים לעובדים ותיקים בתחום, פורום של מנהלי מחלקות עסקיות, הפקת לקחים מאירועים שונים ועוד. כמו כן, מתבצעת הכשרה ומתקיימים מפגשי רענון בנושאי הרגולציה הקשורים לתחום האשראי, כדוגמת סקירת הוראות תקני דיווח בינלאומיים (IFRS) וסקירת הוראות באזל 2.

בטחונות

•

במסגרת מדיניות האשראי נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות והיקפם. דרישת הביטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי. דגש מיוחד ניתן לדירוג הלוויים ולכושר החזר של הלקוח כקריטריון למתן האשראי בנוסף למשקל שניתן לביטחונות המקובלים. הביטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם אמורים להבטיח תוך התייחסות לטווח הזמן, סוג ההצמדה, אופי האשראי ומטרתו. קביעת השווי לביטחון של סוגי בטחונות שונים נגזרת מאופיים ונזילותם, איכותם ומהירות יכולת המימוש

שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או צמיחה בסביבה העסקית של הלווה. הבנק נוהג לאמת את שווי חלק מהביטחונות על ידי קבלת הערכות שמאי או הערכות שווי עדכניות.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת ניהול הביטחונות מבחינת שוויים, תוקפם, הפקת דוחות התראה למיניהם והפקת מידע אודותם.

באשראי לבנייה הניתן בשיטת "ליווי פרויקטים" נוהג הבנק להסתמך כבטוחה, בין היתר, על זכויות במקרקעין נשוא הפרויקט, בנוסף להיקף ההון העצמי המושקע בפרויקט.

כתוצאה מהמשבר הכלכלי הוחמרה מדיניות הביטחונות – ראה גם תת פרק "השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים" בהמשך.

טיפול באשראי בעייתית וגיבית חובות

ענף אשראים מיוחדים שבאגף עסקים מרכז את הטיפול בלקוחות הבעייתיים של הבנק. מטרת הטיפול בראש ובראשונה היא שיקום הלקוח ושיפור כושר ההחזר שלו במטרה לשרת את חובו. בהעדר יכולת כזו פועל הענף לגביית החוב, תוך ניסיון להגיע להסדר עם החייב או הפעלת הליכי גבייה משפטיים לגביית החוב ומזעור הנזק לבנק. לצורך איתור מוקדם ככל האפשר של לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, מופעלת בבנק מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים. הלקוחות המאותרים על ידי המערכת נבדקים באופן יסודי ומועלים לדיון בוועדה מיוחדת, הדנה בצעדים הנדרשים לטיפול בלקוחות ובוחנת את הצורך בסיווגם כחוב בעייתי, כולל את הצורך בביצוע הפרשה לחובות מסופקים בגינם.

היערכות הבנק ליישום הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל - מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר מטעם בנק ישראל במסגרתו תוקנו הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל בנושא הטיפול החשבונאי בהפרשה להפסדי אשראי ובחובות פגומים, ובגילוי שניתן בנושאים אלה בדיווח לציבור של הבנקים. ההוראה תיושם בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 כתוצאה מדרישות ההוראה, לרבות דרישות קביעת הפרשה ודרישות התייעוד, יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי. ראה גם מידע בביאור 1(ג)3).

הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אין יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על הפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק.

יחד עם זאת, ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, וזאת כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני.

יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית מיחשובית על מנת להבטיח תהליך של הערכה וביצוע של הפרשה להפסדי אשראי וחישוב וביצוע הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי באופן נאות. הבנק נסמך על המערכות הממוכנות של בנק לאומי ועוקב, באופן הדוק, אחר השינויים המבוצעים במערכות המיכוניות לביצוע תהליכי העבודה הנדרשים. כמו כן, בוחן הבנק את השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות או לחילופין יצירת קבצי מידע ממערכות אלה, שיועברו למערכת המחשב המרכזית (בבנק לאומי), לצורך חישוב ההפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה.

עד לכניסת ההוראה לתוקף בוחן הבנק בצורה מקיפה את המערכות המפותחות לצורך יישומה, ומתארגן מבחינת נהלי עבודה והדרכות וכן מקיים בקרה נאותה על עמידה ביעדים שנקבעו.

במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה בוצעו בבנק המהלכים הבאים:

- נערכה סקירת ההוראה בפני הדירקטוריון והנהלת הבנק.
- הוקמה ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים, והוקם צוות מקצועי המורכב מנציגי אגף עסקים, אגף חשבונאי ראשי ואגף משאבים ללווי הנושא, יישומו והטמעתו.
- היחידה המטפלת ביישום ההוראה בבנק תוגברה בכח אדם מקצועי נוסף.
- עודכנה המתודולוגיה לחישוב הפרשה להפסדי אשראי בהתאם להוראה.

להלן לוחות הזמנים לפעילויות אותן צפוי לנקוט הבנק עד ליישום ההוראה:

- המערכות המיכוניות יבחנו על ידי המשתמשים הרלוונטיים עד לסוף רבעון שלישי לשנת 2009.
- סקירת ההוראה בפני מנהלי הסניפים ומנהלי המחלקות העסקיות תבוצע עד לסוף רבעון שלישי לשנת 2009.
- הדרכה מקיפה על ההוראה והכלים המיכוניים תבוצע בתחילת הרבעון הרביעי של שנת 2009.
- עריכת נוהל חדש בנושא טיפול בחובות בעייתיים תבוצע עד לסוף חודש נובמבר של שנת 2009.
- הדירקטוריון מבצע מעקב על עמידה ביעדים כולל עמידה בלוחות הזמנים עד לכניסת ההוראה לתוקף.

הבנק נמצא בשלבי פיתוח של המודל הסטטיסטי לחישוב ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי.

ביום 30 באפריל 2009, פרסם בנק ישראל טיוטת הוראות מעבר בקשר עם הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, אשר יש לה השלכות ישירות על אופן חישוב ההפרשה הקבוצתית ואשר על מנת ליישמה יידרשו שינויים ופיתוחים נוספים במערכות. כמו כן, עקב אי בהירויות בטיוטה, בנק ישראל צפוי להוציא הבהרות נוספות. כפי שנמסר לנו מבנק לאומי, טרם נבחנה ההשלכה של השינויים האמורים על יכולת העמידה בלוחות הזמנים ליישום ההוראה.

חשיפה לאג"ח קונצרני

הבנק רואה בחלק מהשקעת הנוסטרו באג"ח קונצרני כתחליף למתן אשראי. מסגרת ההשקעה והכללים לביצועה אושרו בדירקטוריון. מגבלות ההשקעה כוללות את היקף החשיפה, סוגי האג"ח המותרים, דירוגם, חשיפה מרבית למנפיק בודד, מגבלות פיזור ומרווח מינימלי לפי דרוג. כמו כן נקבע מדרג סמכויות לגבי ההשקעה באגרות חוב ספציפיות.

תהליך קבלת ההחלטות לגבי השקעות בתחום זה מבוצע באגף ניהול פיננסי בהתאם למדרג סמכויות. המגבלות לגבי ההשקעה באג"ח הקונצרני מבוקרות באופן שוטף ומדיניות הבנק בתחום זה מותאמת להתפתחות בשווקים. מידע נוסף בדבר הרכב תיק האג"ח הקונצרני, לרבות הרכב קרן ההון בגינו – ראה בפרק "התפתחויות הנכסים וההתחייבויות" – בנייתו סעיף ניירות ערך במאזן. כמו כן ראה התייחסות בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" בדוח השנתי של שנת 2008, בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

סיכון פירעון בפעילות בנגזרות פיננסיות

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים נעשית מול לקוחות, בנקים בארץ ובנקים בחו"ל. הפעילות מתבצעת לאחר קביעת מסגרת פעילות ללקוחות תוך מעקב שוטף אחר העמידה במסגרות אלו. מעקב זה כולל שערך שוטף של עסקות מול הלקוחות למחיר השוק (Mark to Market), אמידת הסיכון הפוטנציאלי בהתאמה לסוגי המכשירים והסיכונים בשווקים ודרישת בטחונות מתאימה. מתבצעת בדיקה שוטפת מול מסגרות ולביטחונות. נקבעו נהלים וכללים לבקרה וטיפול בלקוחות.

בבנק פותחו מודלים ממוחשבים למדידת החשיפה במכשירים פיננסיים נגזרים ברמת העסקה והלקוח, וכן מופעלות מערכות ממוחשבות לצורך בקרת סיכונים האשראי במכשירים פיננסיים נגזרים. נקבעו כללים ונהלי עבודה לקביעת רמת הביטחונות הנדרשת מול עסקאות אלה, לרבות דרכי פעולה הנדרשות לסגירת החשיפות מול העסקה והלקוח.

הפעילות עם בנקים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מסגרות המאפשרות אחת לשנה והנבחנות באופן שוטף. הבנק שואף להגדיל את מספר הבנקים עמם יחתמו הסכמים לקיזוז עסקאות בעת כשל עסקי (הסכמי ISDA) וכן הסכמים להקטנת החשיפה לסיכונים שוק (הסכמי CSA). לבנק הסדרי סליקה של עסקאות באמצעות ה-CLS (Continuous Linked Settlement) ובכך הבנק ממזער את החשיפה בסליקה של עסקאות אלו. בנוסף, ראה תת פרק "השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים" בהמשך.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים על בסיס מאוחד ליום 31 במרס 2009 (במיליוני ש"ח) ⁽¹⁾:

חשיפת אשראי נוכחית	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	דרוג אשראי חיצוני*
1,608	189	1,419	AAA עד AA-
89	1	88	A+ עד A-
3	0	3	BBB+ עד BBB-
21	18	3	ללא דירוג
1,721	208	1,513	סה"כ חשיפה נוכחית

סה"כ חשיפה חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין עסקאות פרוורד, עסקאות חליפין בריבית ורכישת אופציה לקניית או מכירת אחד מנכסים אלו מסתכמת לסך של 828 מיליוני ש"ח.

⁽¹⁾ מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות.

⁽²⁾ פיקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות חוב, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

⁽³⁾ ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.

* הדרוג הינו ברמת קבוצה בנקאית מאוחדת.

הערות:

- א. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בביאור א2).
- ב. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה בביאור ב7.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל הינם בנקים הפועלים במדינות OECD. עיקר החשיפות ליום 31 במרס 2009 הינן למוסדות הפועלים בארצות הברית, אנגליה, גרמניה, צרפת ושוויץ. לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בדבר יחס הון מזערי.

הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדירוג Moody's ו-S&P. לאור המשבר הפיננסי וההתפתחויות המהירות במצבם של מוסדות פיננסיים שונים, הבנק עוקב אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-credit default swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את מדיניות היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.

הבנק קבע מגבלות חשיפה למוסדות הפיננסיים השונים תוך התייחסות לחשיפת אשראי ישירה וחשיפה הנובעת ממכשירים פיננסיים נגזרים. מגבלות חשיפה אלו מתעדכנות על פי ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים ומצבם של המוסדות הפיננסיים השונים. חשיפת האשראי הישירה הינה ברובה לטווח קצר ומהווה חלק מניהול עודפי הנזילות של הבנק במטבע חוץ. החשיפה הנובעת ממכשירים פיננסיים נגזרים נובעת בעיקר מפעילות עם לקוחות והינה ברובה לטווחים של עד שנה.

הבנק חתום על הסכמי ISDA עם מוסדות פיננסיים בחו"ל לצורך קיזוז עסקאות. כמו כן, לבנק הסכמי CSA עם חלק מהבנקים אשר מטרתם חיזוק הבטחונות כנגד שינוי בשווי ההוגן של עסקאות פתוחות.

חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים לפי הגדרתם הינה רובה ככולה כנגד בנקים בעוד שלא קיימת לבנק חשיפה ליום 31 במרס 2009 לחברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. בתוספת ג' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק, בענף "שירותים פיננסיים" - לא נכללות חשיפות לבנקים. לאור זאת אין זהות בין שני הדיווחים.

השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים

על רקע המשבר הפיננסי ונוכח השלכותיו על המשק הישראלי, ערך הבנק ב-2008 בחינה מחודשת של האסטרטגיה העסקית שלו (בדגש על מדיניות האשראי וניהול הסיכונים), ושל מכלול הסיכונים אליהם חשוף הבנק, לרבות השפעתם על רווחיות הבנק, הלימות ההון והנזילות. במסגרת זו נבדקו גם הנחות של תרחישי קיצון מחמירים.

כתוצאה מהבחינה שוכללו כלי המעקב המאפשרים מעקב יומי אחר התפתחות החשיפות לסיכונים השונים (סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכוני אשראי והשקעות נוסטרו).

על מנת להתאים את מדיניות ניהול סיכון הנזילות לתנאי השוק העדכניים, הגדיל הבנק את רזרבת הנזילות וקבע יעדים מחמירים לניהול הנזילות השוטפת. כתוצאה מכך גדל עודף הנזילות העסקית אשר העלה את יחס הנזילות המשתקף במודל הנזילות הפנימי לניהול סיכון הנזילות. נקבעו פרמטרים שונים לבחינת התפתחות אפשרית של משבר נזילות מקומי, הנבחנים יומית. בנוסף, מתבצע מעקב תקופתי על מבנה המקורות בהתייחס לסוג ואופי המפקידים השונים.

בוצעו התאמות שונות למדיניות החשיפה לבנקים בחו"ל שעיקרן קביעת עקרונות שמרניים ומחמירים למדיניות החשיפה לבנקים בחו"ל ולהיקפה הכולל. כמו כן, נקבעו כללים מחמירים לאופן הערכת הסיכון של המוסדות הפיננסיים (מעבר לדירוגי הבנקים השונים).

הבנק ממשיך לבצע תהליך של הערכת סיכון הלווים הגדולים, התאמת היקף המסגרות, בדיקה והתאמה של הביטחונות והתאמת המרווחים הפיננסיים למפת הסיכונים העדכנית.

במסגרת זו, הבנק פועל במספר מישורים, בין השאר:

- מעקב אחר הלווים הגדולים בבנק ומעקב אחר העמידה של לקוחות בהסכמי covenant.
- בחינת מסגרות האשראי במגמה להתאימן לסביבה העסקית העדכנית.
- הקטנת ואף הפסקת פעילות עם לקוחות שפרופיל הסיכון שלהם אינו מתאים למדיניות הבנק.
- בחינת המודלים המשמשים את הבנק להערכת סיכוני השוק והביטחונות בתיקי הלקוחות.
- העמקת תהליכי המעקב והבקרה אחר לוויים בתחום הנדל"ן, תוך הקפדה יתרה על מדיניות של הימנעות מכניסה למימון פרויקטים חדשים למגורי יוקרה והתמקדות בפרוייקטים למגורים באזורי ביקוש.

מדיניות ניהול תיק הנוסטרו בכלל, ותיק האג"ח הקונצרני בפרט, הותאמה בהתאם להתפתחויות בשווקים. כתוצאה ממדיניות זו, היקף תיק הנוסטרו של הבנק קטן משמעותית במהלך 2008, הקטנה שנמשכה גם במהלך הרבעון הראשון של 2009.

הבקרה על סיכוני השוק מתבצעת ברמה יומית תוך בחינה של ערכי ה-VAR וכן מצב הבנק במספר תרחישי קיצון. לא נצפו חריגות ממגבלות ה-VAR או ה-Stress שנקבעו על ידי הדירקטוריון (למעט חריגות זניחות). לאור המשבר בשווקים, נבחנו מחדש תרחישי הקיצון ובוצע עדכון של תרחישים אלו, בהתאמה להתפתחות בשווקים.

בנוסף, מבוצעת בחינה שוטפת של המודלים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכונים והביטחונות של הלקוחות הפעילים בשווקים הפיננסיים. על בסיס הערכה זו, נדרשו לקוחות להגדיל את היקף הביטחונות המשמשים בסיס לפעילותם.

סיכון משפטי

על-פי ההגדרה בהוראות בנק ישראל, סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. העדר אפשרות, כאמור, יכולה לנבוע מסיבות שונות כדוגמת העדר פרטים מהותיים ונחוצים בהסכמים, חוסר סמכות של צד להסכם וליקויים משפטיים נוספים. התייחסות הבנק לסיכונים המשפטיים הינה על דרך ההרחבה ולפיכך נוקט הבנק, לרבות בקרב חברות הבת שלו, פעולות על מנת למזער סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה, החלטות שיפוטיות של ערכאות שיפוטיות שונות והוראות והנחיות של רשויות רגולטוריות (רשות ני"ע, בנק ישראל וכד').

במסגרת זו, פועל הבנק במספר מישורים:

נערכות חוות דעת בנושאים משפטיים שונים, נערכים נהלים מתאימים לצורך יישום הוראות כפועל יוצא משינויים בחקיקה, בהוראות והנחיות רגולטוריות, וכן גם כפועל יוצא של הפקת לקחים מאירועים שקרו בבנק, תקלות שאותרו, והחלטות שיפוטיות רלוונטיות.

כמו כן, על בסיס שינויים ואירועים כאמור, נערך עדכון שוטף של המסמכים וההסכמים אשר בשימוש הבנק – הן לעניין יחסיו עם לקוחותיו והן לעניין יחסיו עם צדדים אחרים.

בנוסף, מבוצעת בבנק תכנית הדרכה שוטפת הכוללת הדרכות בנושאים משפטיים מגוונים, לרבות הפקת לקחים מאירועים שונים.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם כתוצאה מתהליכים פגומים, כשלים במערכות, אירועים חיצוניים ופנימיים כולל סיכונים מעילות והונאות, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה פנימיים נאותים. במהלך שנת 2007 הוקם אגף בקרות במטרה להעמיק את תהליכי הבקרה במגוון תחומים בבנק. בשנת 2006 בוצע סקר מקיף של סיכונים מעילות והונאות בבנק. הבנק החל ביישום המלצות סקר זה במהלך שנת 2007 והמשיך ביישומן במהלך שנת 2008.

הבנק החל לבצע סקר מקיף בתחום הסיכונים התפעוליים. סקר זה צפוי להתבסס על סקר מעילות והונאות, בחינת תהליכים במסגרת SOX 404 וסקר בתחום אבטחת מידע. תהליך הסקר והפעילויות הנלוות אליו יבוצעו בהלימה להוראות באזל 2.

הבנק ביצע סקר פערים מול מסמכי מדיניות, עקרונות לבקרה פנימית ושלטון תאגידי המפורטים בהנחיות באזל 2. על בסיס סקר פערים זה הבנק נערך לביצוע שינויים ושיפורים בתהליכי עבודה שונים.

היערכות לקראת באזל 2

המפקח על הבנקים הודיע כי על התאגידים הבנקאיים להיערך ליישום המלצות באזל 2 על שלושת נדבכיו עד סוף שנת 2009. בכוננת הפיקוח להשיג יעד זה תוך שדרוג מערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי בתאגידים הבנקאיים.

עיקרי הוראות באזל 2 - הוראות באזל 2 הינן מערך מפורט של הנחיות אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות ע"י וועדה במסגרת ה-BIS, וסוכמו בשנים 2004-2006. מסקנות הוועדה אומצו ע"י רשויות פיקוח רבות, לרבות בישראל.

ההוראה נשענת על 3 נדבכים:

- א. נדבך 1: הקצאת הון כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה חדשה הקושרת בין רמת הסיכונים והחשיפה בגינם ברמה הפרטנית לבין דרישת ההון הרגולטורית.
  - ב. נדבך 2: הרחבת מנגנוני הפיקוח והבקרה בבנקים בנושאי ניהול סיכונים ודרישה להקצאת הון פנימי ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), בנוסף להון הרגולטורי.
  - ג. נדבך 3: הרחבת הדיווח לציבור בנושא ניהול ובקרה על הסיכונים.
- הוראות באזל 2 ובנק ישראל בעקבותיהן, מאפשרות שלוש גישות להקצאת הון בגין סיכונים אשראי: הגישה הסטנדרטית ושתי גישות דרוגים פנימיים: הבסיסית - FIRB והמתקדמת - AIRB. בגישה הסטנדרטית, הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע הרגולטור בהתאמה לרמות הסיכון, כאשר ניתן להישען על דרוגים של סוכנויות דרוג חיצוניות מאושרות.

בגישות הדרוגים הפנימיים הבנקים אומדים את סיכון האשראי ללווה הבודד על בסיס מודלים. בגישת FIRB הבנק בונה אומדן של ההסתברות לחדלות פרעון של הלקוח (PD). בגישת AIRB הבנק בנוסף בונה אומדן של ההפסד בהינתן חדלות פרעון (LGD) והיקף החשיפה במועד חדלות הפרעון (EAD). מנתונים אלו גוזר הבנק את היקף ההון הרגולטורי שעליו להחזיק בגין חשיפת האשראי ללווה נתון.

הוראת בנק ישראל - הפיקוח על הבנקים פרסם ב-31.12.08 את הגרסה הסופית של "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (הוראות באזל 2 במתכונת הוראת שעה של המפקח - National Discretion). תהליך גיבוש הגרסה הישראלית של הוראות באזל 2 נמשך במהלך השנתיים האחרונות, ולווה במספר רב של דיונים משותפים, התייעצויות ודיאלוג מקצועי פתוח בין הפיקוח על הבנקים לבין התאגידים הבנקאיים הישראלים.

ההוראה נצמדת ברובה ללשון ההוראה הבינלאומית המקורית, למעט בסוגיות בהן המערכת הבנקאית, על פי כללי מערכת הפיקוח הישראלית, נוהגת באופן שונה מהבנקים האירופיים. בסוגיות אלו נתקבלו החלטות ספציפיות של המפקח.

המפקח קבע כי על הבנקים לעמוד ביישום הגישה הסטנדרטית עד לסוף 2009, כולל עמידה בדרישות ההון, כמפורט בנדבך השני. החל מהרבעון הראשון של שנת 2009 (בגין 31 בדצמבר 2008) הבנקים יתחילו לדווח לפיקוח במקביל לפי השיטה הנוכחית ולפי השיטה החדשה.

היישום בבנק - דירקטוריון הבנק רואה בהטמעת תהליכי באזל 2 בבנק, בהיבט הכמותי והאיכותי, יעד מרכזי לשנים הקרובות, הזדמנות למיצוי תועלות עסקיות ולשדרוג תהליכי הבקרה וניהול הסיכונים. הדירקטוריון הנחה את הנהלת הבנק לפעול ליישום הגישה הפנימית הבסיסית בתחומי האשראים, במקביל ליישום הגישה הסטנדרטית במסגרת לוחות הזמנים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

דרישות ההון בגין הסיכונים התפעוליים תחושב בשלב זה בגישת האינדיקטור הבסיסי. ההערכות ליישום באזל 2 מונחית על ידי וועדת היגוי בראשות ראש אגף משאבים, מר חמי מורג, ומיושמת בתוכנית העבודה כפרויקט יעודי, על ידי המערך לניהול סיכונים. הנהלת הבנק עוקבת אחת לחודש אחר ההתקדמות בפרויקט במקביל למעקב המתבצע בתדירות רבעונית על ידי הדירקטוריון.

נדבך 1 קובע את היקף נכסי הסיכון ודרישת ההון בגינם על פי כללים קבועים. בפעילות ההכנה ליישום נדבך 1, הבנק ערך מיפוי מפורט של נכסי הסיכון על פי הוראות באזל 2, תוך התאמות להנחיות הספציפיות שפרסם המפקח בישראל. במקביל, נערך ניתוח ומיפוי הבטחונות הכשירים המותרים בהפחתה. התהליך מבוצע תוך השענות על בסיס הנתונים הפנימי שנבנה בבנק, והמשמש בין השאר לניהול סיכונים האשראי. תהליכי העבודה לקראת נדבך 1 כללו זיהוי המשמעויות העיסוקיות והתפעוליות, שינויים בתהליכים העיסוקיים ביחידות יוצרות הסיכון, טיפול בהיבטים המשפטיים הנגזרים מההנחיות, בניית כלי ניהול סיכונים וכלי בקרה יעודיים ומערכות תפעוליות הנדרשות לתמיכה בתהליך.

דיווח COREP בגין סיכונים הנדבך הראשון, הוגש לבנק ישראל באפריל השנה, על בסיס הדו"חות הכספיים השנתיים של 2008.

במסגרת **נדבך 2** נדרש הבנק לקיים תהליך פנימי להערכת הלימות הון ולקבוע אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון (להלן ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על ידי הבנק הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיו, וכן שיפוחו וינקטו על ידו תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

התפיסה שאומצה בבנק רואה ב- ICAAP שני מרכיבים עיקריים:

א. תהליך פנימי לזיהוי, מדידה, ניהול ודיווח על הסיכונים המרכזיים אליהם חשוף הבנק כיום, ועלול להיות חשוף אליהם בעתיד.

ב. תהליך פנימי לתכנון וניהול הון הבנק, על מנת להבטיח הלימות הון מספקת. יישום הנדבך השני הנו תהליך מתמשך, והטמעתו המלאה צפויה לארוך מספר שנים. יחד עם זאת, גובשו מתווה פעילות ותוכנית עבודה, אשר יאפשרו לבנק להתחיל וליישם מרכיבים בתהליך ה-ICAAP, תוך עמידה בהוראות המחייבות ובלוחות הזמנים שפורסמו על ידי בנק ישראל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP הבנק מבצע תהליך ייזום של זיהוי והערכת כל אחד מהסיכונים המהותיים בכל אחת מהפעילויות המרכזיות בבנק. ההערכה מסתייעת בסקירה איכותית וניתוח הנתונים הכמותיים, תוך בחינת יכולת ההשענות על מודלים פנימיים. בין השאר נסקרים מרכיבי המדיניות והמגבלות הקיימות, כלי המדידה והניתוח, מערכות הדיווח, תהליכים ומוצרים עיקריים ומרכיבי הממשל התאגידי.

במסגרת זו, הבנק נעזר בחברת ייעוץ מחו"ל שהנה בעלת ניסיון רב ומקובלת בתחום. הוקמה וועדת היגוי ייעודית לעניין ICAAP בראשות המנכ"ל, כאשר על צוות היישום אחראית החשבונאית הראשית, הגב' נטע אברהמוב-ביטן, וחברים בו חברי הנהלה נוספים ובעלי תפקידים מרכזיים אחרים. לצורך עמידה בדרישות ה- ICAAP, הוקמו בבנק צוותי עבודה מקצועיים.

בנק ישראל הודיע כי לעניין נדבך 2, יש להגיש לפיקוח על הבנקים טיוטת מסמך ICAAP עד ליום 30 ביוני 2009 על בסיס נתונים ליום 31 בדצמבר 2008 על בסיס מאוחד. כאמור, לבנק תוכנית עבודה לעמידה בדרישות האמורות, שהוצגו ונדונו בדירקטוריון.

דרישות גילוי מסוימות לפי נדבך 3 יושמו ושולבו החל מהדוחות הכספיים לשנת 2007 בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

להלן מפורטת הערכת הנהלת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון בבנק ליום 31 במרס 2009:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון (גדולה, בינונית, קטנה)	
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית	1
סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	1.1
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית	1.2
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית	1.3
השפעה כוללת של סיכונים שוק	קטנה	2
סיכון ריבית	קטנה	2.1
סיכון אינפלציה	קטנה	2.2
סיכון שערי חליפין	קטנה	2.3
סיכון מחירי מניות	קטנה	2.4
סיכון נזילות	קטנה	3
סיכון תפעולי	קטנה	4
סיכון משפטי	קטנה	5
סיכון מוניטין	קטנה	6

הערה: הערכת דרגות ההשפעה של הסיכונים הינה הערכה סובייקטיבית ולכן איננה ניתנת להשוואה בין הבנקים השונים.

לא חל שינוי בטבלת גורמי סיכון ביחס ל- 31 בדצמבר 2008.

קביעת רמות הסיכון בסוגי החשיפות השונים נעשתה תוך התייחסות לפרמטרים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת לניהול ומדידה של הסיכונים השונים. לכל סוג חשיפה נקבעו עקרונות וערכי סף שונים הנגזרים מרמות הסיכון בפועל לעומת מגבלות וערכים כמותיים.

בנוסף לגורמי סיכון אלה, הבנק עוקב ומעריך באופן שוטף את הסיכונים הנובעים מהתהליכים הגלובליים בעקבות המשבר העולמי - ראה תת פרק " השלכות השינויים בסביבה העסקית על מדיניות וניהול הסיכונים ".

להלן פירוט לאופן הערכת השפעתם של הסיכונים השונים על הבנק:

1. סיכוני האשראי –

- 1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות - סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור ההפרשה לחובות מסופקים וההפרשה לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני מסך האשראי ואג"ח קונצרניות בבנק וההשפעה של הפרשות אלו על תוצאות פעילות הבנק, וכן בהתייחס ליתרת החובות הבעייתיים מסך האשראי.
- 1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית - סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור הריכוזיות הענפית מכלל נכסי הסיכון של הבנק.
- 1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים - סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור הריכוזיות הגבוה ביותר לקבוצת לווים לעומת רמות סף שנקבעו.

ההשפעה הכוללת של סיכוני אשראי – הסיווג נעשה על פי הערכת השפעת הסיכון של איכות לווים ובטחונות.

2. **סיכוני שוק** – סיווג הסיכון לגבי כל אחד מתתי הסיכונים ולגבי ההשפעה הכוללת נעשה על פי ערכי ה-VAR היומי הממוצעים במהלך השנה וההשפעה האפשרית של התממשות ערכים אלו על תוצאות פעילות הבנק.
3. **סיכון נזילות** – סיווג הסיכון נעשה על פי יחס הנזילות בפועל במהלך השנה לעומת מגבלות פנימיות ורגולטוריות.
4. **סיכון תפעולי** – סיווג הסיכון נעשה על פי ההוצאה בפועל בגין התממשות סיכונים תפעוליים במהלך השנה וההשפעה של הוצאות אלו על תוצאות פעילות הבנק.
5. **סיכון משפטי** – סיווג הסיכון נעשה על פי ההוצאה בפועל בגין התממשות הסיכון המשפטי או הערכת תביעות כנגד הבנק.
6. **סיכון מוניטין** – סיווג הסיכון נעשה על סמך ניסיון העבר וכן על סמך ההצטרות של כל שאר הסיכונים.

הלבנת הון

היחידה לאיסור הלבנת הון בבנק מרכזת את הטיפול הכולל ביישום החקיקה בנושא. כאחראית על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בבנק משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק עו"ד רחלי פרידמן. במהלך שנת 2005 נכנס לתוקפו חוק איסור מימון טרור, התשס"ה - 2005 וכן תיקון להוראה 411 להוראות ניהול בנקאי תיקון בדבר "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות". בעקבות כך פותחה מערכת מיכונית אשר סורקת את כלל הפעולות המבוצעות בבנק אל מול רשימה של ארגוני ופעילי טרור. כמו כן נעשה בבנק שימוש במערכת ממוכנת המשמשת לאיתור פעולות בלתי רגילות, בהתאם לקריטריונים שהוגדרו. לקראת סוף שנת 2006 נכנס לתוקפו תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור) התשס"א – 2001 אשר בבנק חלקים ממנו נכנסו לתוקף במועדים שונים ובהתאמה אף יושמו בבנק, כאשר האחרון שבהם היה בפברואר 2008. כמו כן, צפוי תיקון נוסף לצו.

הבנק פועל באופן רציף להטמעת נושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בקרב כלל עובדי הבנק והחברות הבנות. במסגרת זו מפותחות ומשופרות באופן שוטף המערכות המיכוניות של הבנק, מעודכנים נהלי העבודה, נקבעים נהלים חדשים במידת הצורך ומבוצעים מהלכי למידה והדרכה נרחבים בקרב כלל העובדים והמנהלים בבנק. כחלק מתהליך ההדרכה, נדרשו כל עובדי הבנק לבצע לומדה ממוחשבת ייעודית לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, אשר הותאמה לבעלי תפקידים שונים בבנק, ולפתור מבחן ממוחשב. כמו כן, הנושא שולב בתכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית ונקבעו בקורות ייחודיות על מנת לוודא עמידה בהוראות הדין השונות בנושא.

קצין ציות

על מנת לקיים את אחריות הבנק למלא אחר דרישות החוק והתקנות האחרות בתחום הצרכני וכפועל יוצא מהוראת המפקח על הבנקים פועל בבנק קצין ציות. תפקידו הוא לסייע לעובדי הבנק ומנהליו לקיים את אחריותם לציות לכל ההוראות בתחום הצרכני. קצין הציות פועל בהתאם למדיניות ציות שאושרה בדירקטוריון.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים מפורטים בביאור 1 לדוחות כספיים אלו ולדוחות הכספיים לשנת 2008. יישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות והתוצאות העסקיות של הבנק. פרוט התייחסות הבנק לנושאים, אשר האומדנים וההערכות ששימשו בהכנתם רגישים לשינויים במשתנים שונים ועלולים להשפיע על התוצאות העסקיות, ניתן בדוח הדירקטוריון לשנת 2008. הנושאים בהם האומדנים וההנחות קריטיים לדעת הנהלה הינם:

הפרשה לחובות מסופקים, הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים – מדידה ובקרה, חישובים אקטואריים להתחייבויות בנושא זכויות עובדים, סיווג השקעה בניירות ערך, מכשירים פיננסיים נגזרים, תביעות תלויות, השקעות בתאגידים ריאליים ובניינים וציוד.

הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שיושמו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2009 לא חלו שינויים במדיניות החשבונאית של הבנק בנושאים הקריטיים הנ"ל.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

חוזר מטעם רשות ניירות ערך לבעלי הרישיון, לתאגידים המורשים ולתאגידים בנקאיים העוסקים ביעוץ השקעות בדבר חובת התעדכנות במידע רלבנטי

חוזר שהופץ מטעם מחלקת ההשקעות של רשות ניירות ערך, ביום 15 לפברואר 2009, בין היתר לתאגידים הבנקאיים, ואשר עוסק בפרשנות סעיף 20 לחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן: "חוק הייעוץ").

החוזר קובע, כי סעיף 20 לחוק הייעוץ עוסק בחובה המוטלת על בעל רישיון לנהוג בזהירות ובמימונות בהתנהלות מול הלקוח ונקיטת כל האמצעים הסבירים להבטחת ענייניו של זה.

הרשות מבהירה בחוזר, כי במסגרת החובה דלעיל מוטלת על התאגידים הבנקאיים החובה לעקוב אחר כל מידע מהותי המתייחס לניירות הערך והנכסים הפיננסיים לגביהם ניתן השירות ללקוח ולהתעדכן בכל אינפורמציה הרלבנטית לנכסים אלה ולסביבתם הכלכלית, לרבות עדכוני חקיקה רלבנטיים בתחום המיסוי, הוראות, חוזרים והנחיות של הרשות, החלטות דירקטוריון הבורסה ודיווחים המופצים לבורסה באמצעות מערכת המגנא.

עוד הבהירה הרשות בחוזר, כי היא רואה בתאגידים הבנקאיים אחראים להתעדכנות יועצי ההשקעות המועסקים על-ידם בכל מידע כאמור לעיל, לרבות בדרך של העמדת מערכות ממוחשבות מתאימות אשר יעבירו להם את האינפורמציה הרלבנטית ויעודכנו באופן שוטף. הבנק לומד את הוראות החוזר ונערך לפעול על פיהן.

הוראות הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר "הוראות לעניין מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח"

ביום 9 לפברואר 2009, פרסם הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר "הוראות לעניין מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח". במסגרת ההוראות, נקבעו הנחיות מפורטות בקשר עם יישום הוראת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה - 2005 המחייבת בעל רישיון ייעוץ פנסיוני למסור ללקוח בעת מתן ההמלצה על חסכון באמצעות מוצר פנסיוני, מסמך בכתב המפרט את הנימוקים להמלצתו בדבר כדאיות החיסכון שלו או של קרובו באמצעות מוצר פנסיוני. במסגרת ההוראות נקבעו, בין היתר, אופן עריכת מסמך ההנמקה, המידע המינימלי הנדרש במסגרתו, משך הזמן בו נדרש הבנק לשמור את המסמך.

בהתאם להוראות- אופן מילוי המסמך יהיה ממוחשב, וזאת החל מיום 1 באוגוסט 2010. יחד עם זאת, ניתנה אפשרות ליועץ פנסיוני שאין באפשרותו למסור מסמך ממוחשב בתום מתן הייעוץ הפנסיוני, למלא את המסמך ידנית, תוך עמידה בכללים לעניין עריכת המסמך, וכן בתנאי שהעתק מודפס יישלח ללקוח תוך 14 ימי עסקים. כמו כן, נדרש היועץ הפנסיוני להעביר העתק מההמלצה ופירוט השיקולים שנמסרו ללקוח לגוף המוסדי אליו הוא ממליץ להעביר את הכספים, וגוף מוסדי, כאמור, לא יצרף לקוח למוצר פנסיוני, אלא לאחר שקיבל לידי העתק המסמכים. ההוראות מחייבות הערכות מיכונית ובנוסף, נוכח הדרישות המפורטות שנקבעו במסגרתן לעניין תוכן המסמך והחובות המוטלות במסגרתן על הבנק, ידרש הבנק ללמוד הדרישות ולהערך ליישומן. ההוראות תכנסנה לתוקף ביום 1 באוגוסט 2009, זולת ההוראה לעניין דרישת מילוי המסמך באופן ממוחשב כמפורט לעיל.

תקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (רישום עסקאות ורישום פעולות ייעוץ), תשס"ח-2007

התקנות, שפורסמו ביום 31 לדצמבר 2007, ונכנסו לתוקף ב- 1 בינואר 2009, מחייבות בעל רישיון ייעוץ לערוך פרטיכל מפורט, בשל כל פעולת ייעוץ, שישקף את מהלך הייעוץ ויכלול את הפרטים המהותיים לפעולת הייעוץ. פרטיכל הייעוץ ייערך בעת מתן הייעוץ ובדרך הניתנת לאחזור. התקנות קובעות עוד, כי כל מנהל תיקים יערוך רישום מפורט בשל כל עסקה שיבצע בעבור לקוחותיו. הרישום ייערך סמוך למועד ביצוע העסקה, בדרך הניתנת לשמירה ולאחזור. הבנק פועל בהתאם לתקנות.

יזמות חקיקה והסדרה:

החלטת ממשלת ישראל בנושא העלאת מס השכר והרווח על מוסדות כספיים

החלטת ממשלה מיום 13 במאי 2009 לפיה יועלה מס השכר והרווח על מוסדות כספיים באחוז אחד נוסף, זאת החל מה- 1 ביולי 2009 ועד ליום 31 לדצמבר 2010. משמעות החלטת ממשלה זו היא הכבדת נטל המס המוטל על הבנק וכפועל יוצא פגיעה ברווח הנקי שלו בשנות המס 2009 ו-2010. השפעת מס השכר שיוטל על הבנק מסתכמת ב- 2.8 מיליון ש"ח במונחים שנתיים (בהתבסס על היקף השכר ברבעון הראשון של 2009).

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – ריבית על יתרת זכות), התשס"ט-2009

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 1 באפריל 2009 שתכליתה לחייב את הבנקים לשלם ריבית על סכומים הנצברים בחשבון העובר ושב של לקוחותיהם.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – הגבלת סכומי העמלות), התשס"ח-2008

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 1 באפריל 2009 שתכליתה להגביל במחיר מירבי של 1.5 שקלים חדשים מס' עמלות נפוצות כדוגמת "הפקדת מזומן ומשיכת מזומן" ו"פדיון שיק והפקדת שיק". בהצעת החוק נקבע עוד, כי בעד אותן עמלות יציע הבנק ללקוחותיו אפשרות לקבל סל עמלות במחיר של 18 שקלים חדשים או 10 שקלים חדשים לאוכלוסיות חלשות כדוגמת עולים חדשים, קשישים ומקבלי קצבאות. אם תתקבל הצעת החוק יהא בה כדי להשפיע על הכנסותיו של הבנק מגביית עמלות מלקוחותיו.

תזכיר הצעת חוק ממשלתית בעניין מניעת מפגעי אסבסט, התשס"ט-2008

תזכיר חוק שפורסם בחודש ינואר 2009, שמטרתו לצמצם ולמנוע חשיפה של הציבור הרחב למפגעי האסבסט על ידי קביעת הוראות המחייבות את הפסקת השימוש הקיים באסבסט פריך לאורך תקופה של מספר שנים שלאחר כניסת החוק לתוקף.

התזכיר מטיל, בין היתר, חובה לטפל במפגע אסבסט על מי שהמפגע נגרם במקום שהינו בבעלותו, בהחזקתו, בשליטתו או באחריותו. אם וככל שהחובה תפורש ככזו החלה אף על תאגידים בנקאיים והיה ותזכיר החוק יתגבש לכדי חוק מחייב, הרי שיהא על הבנק להביא זאת במכלול שיקוליו, במיוחד העסקיים, הן בעת שנכסים כלשהם ישועבדו לו להבטחת אשראי שהעמיד ללקוח פלוני והן כבעלים או כמחזיק של מבנים שבהם פועל הבנק עצמו.

גילוי בדבר מבקר פנימי

לא חל שינוי לעומת הדוח השנתי של 2008.

הדירקטוריון

במהלך הרבעון הראשון של השנה קיים הדירקטוריון 5 ישיבות במליאתו ו- 17 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.

נושאי משרה בכירה

באפריל 2009 הודיעה גב' רחלי פרידמן, היועצת המשפטית הראשית של הבנק, על פרישתה מהבנק ביום 10 באוקטובר 2009. דירקטוריון הבנק מודה לגב' פרידמן ומאחל לה הצלחה בהמשך דרכה.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

לא חל שינוי לעומת הדוח השנתי של 2008.

בקורות ונהלים

בדוחות הכספיים השנתיים של 2008 פורטו בהרחבה הוראות בנק ישראל בקשר ליישום סעיפי 302 ו- 404 לחוק "Sarbanes Oxley" (להלן: "Sox"). כמו כן פורט אופן יישום בבנק. במהלך הרבעון הראשון המשיך הבנק בעדכון ותחזוקה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, כפי שנקבע בתכנית עבודה ייעודית לנושא ה- Sox לשנת 2009, אשר אושרה על ידי דירקטוריון הבנק.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאית הראשית של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאית הראשית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הראשון המסתיים ביום 31 במרס 2009 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 31 במאי 2009.

נתונים על שינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
2008	2008	2009	
%	%	%	
4.51	0.39	(0.72)	שיעור שינוי מדד המחירים ה"דוע"
			דולר של ארה"ב
(1.14)	(7.62)	10.15	שיעור שינוי נומינלי:
			אירו
(6.39)	(0.75)	5.22	שיעור שינוי נומינלי:

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים המאוחדים (במיליוני ש"ח)

<u>לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס</u>			
<u>שינוי</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>	
			רווחיות
2.8%	141	145	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
160.0%	10	26	הפרשה לחובות מסופקים
-9.2%	131	119	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
-6.2%	65	61	הכנסות תפעוליות ואחרות
-6.4%	156	146	הוצאות תפעוליות ואחרות
-25.0%	24	18	רווח נקי
	6.1%	4.7%	תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי ⁽¹⁾
			מאזן
	<u>31 בדצמבר</u>	<u>31 במרס</u>	
	<u>2008</u>	<u>2009</u>	
1.9%	18,539	18,892	אשראי לציבור
-14.9%	6,920	5,891	ניירות ערך
-2.3%	27,799	27,163	פקדונות הציבור
6.2%	1,569	1,667	הון עצמי
-5.5%	34,103	32,233	סך כל המאזן
	<u>%</u>	<u>%</u>	יחסים פיננסיים
	4.6	5.2	הון עצמי לסך כל המאזן
	39.9	41.8	הכנסות תפעוליות ואחרות לסך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
	75.7	70.9	הוצאות תפעוליות ואחרות לסך כל ההכנסות
	0.5	0.6	הוצאות בגין הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור ⁽¹⁾
	11.5	12.0	הון לרכיבי סיכון

(1) על בסיס שנתי.

שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה - מאוחד (1)

סכומים מדווחים

2008				2009				
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	
ללא השפעת כולל השפעת		(הוצאות)	ממוצעת (2)	ללא השפעת כולל השפעת		(הוצאות)	(2) ממוצעת	
נגזרים (3)	נגזרים	מימון	במיליוני ש"ח	נגזרים (3)	נגזרים	מימון	במיליוני ש"ח	
ב-%	ב-%			ב-%	ב-%			
	5.35	222	16,922		3.17	146	18,623	מטבע ישראלי לא צמוד
		37	3,885			7	2,280	נכסים (4)
5.07		259	20,807	2.96		153	20,903	השפעת נגזרים (3)
	(3.87)	(156)	16,367		(1.41)	(61)	17,447	סה"כ
		(46)	3,705			(6)	1,633	התחייבויות
(4.09)		(202)	20,072	(1.41)		(67)	19,080	השפעת נגזרים (3)
								סה"כ
0.98	1.48			1.55	1.76			פער ריבית
	6.02	65	4,416		2.28	24	4,251	מטבע ישראלי צמוד למדד
		3	36			-	-	נכסים (4)
6.25		68	4,452	2.28		24	4,251	השפעת נגזרים (3)
	(4.95)	(46)	3,785		(1.26)	(12)	3,841	סה"כ
		(2)	321			(24)	606	התחייבויות
(4.76)		(48)	4,106	(3.28)		(36)	4,447	השפעת נגזרים (3)
								סה"כ
1.49	1.07			(1.00)	1.02			פער ריבית
	(21.48)	(489)	8,334		40.93	687	7,671	מטבע חוץ (5)
		708	11,760			743	9,473	נכסים (4)
4.43		219	20,094	37.78		1,430	17,144	השפעת נגזרים (3)
	21.15	483	8,373		(41.72)	(693)	7,608	סה"כ
		(688)	11,677			(717)	9,270	התחייבויות
(4.15)		(205)	20,050	(37.84)		(1,410)	16,878	השפעת נגזרים (3)
								סה"כ
0.28	(0.33)			(8) (0.06)	(0.79)			פער ריבית (8)

מטבע חוץ - נומינלי ב- \$ ארה"ב (5)

2008				2009				
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	
ללא השפעת כולל השפעת		(הוצאות)	ממוצעת (2)	ללא השפעת כולל השפעת		(הוצאות)	(2) ממוצעת	
נגזרים (3)	נגזרים	מימון	במיליוני \$	נגזרים (3)	נגזרים	מימון	במיליוני \$	
ב-%	ב-%			ב-%	ב-%			
	4.70	26	2,251		2.31	11	1,919	מטבע חוץ (5)
		19	3,176			18	2,312	נכסים (4)
3.36		45	5,427	2.77		29	4,231	השפעת נגזרים (3)
	(3.59)	(20)	2,259		(1.27)	(6)	1,901	סה"כ
		(19)	3,154			(16)	2,362	התחייבויות
(2.91)		(39)	5,413	(2.08)		(22)	4,263	השפעת נגזרים (3)
								סה"כ
0.45	1.11			0.69	1.04			פער ריבית

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) א. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב. לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2009 במגזר הלא צמוד נוסף סך של 18 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד נוכה סך של 80 מיליוני ש"ח ובמגזר מטבע חוץ נוכה סך של 4 מיליוני ש"ח (לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2008 במגזר הלא צמוד נוסף סך של 6.9 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד נוכה סך של 5.8 מיליוני ש"ח, ובמגזר מטבע חוץ נוסף סך של 1.9 מיליוני ש"ח).
- ב. למעט מכשירים נגזרים.
- (5) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (6) לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
- (7) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
- (8) הירידה במרווח במט"ח נובעת בעיקרה מגידול בהפרשי שער בגין אשראי שאינו נושא הכנסה.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס

2008			2009				
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה
ללא השפעת כולל השפעת	ללא השפעת כולל השפעת	(הוצאות)	ממוצעת (2)	ללא השפעת כולל השפעת	ללא השפעת כולל השפעת	(הוצאות)	ממוצעת (2)
נגזרים (3)	נגזרים (3)	מימון	במיליוני ש"ח	נגזרים (3)	נגזרים (3)	מימון	במיליוני ש"ח
ב-%	ב-%			ב-%	ב-%		
	(2.70)	(202)	29,672		11.70	857	30,545
		748	15,681			750	11,753
4.90		546	45,353	16.09		1,607	42,298
	3.88	281	28,525		(11.03)	(766)	28,896
		(736)	15,703			(747)	11,509
(4.18)		(455)	44,228	(15.84)		(1,513)	40,405
<u>0.72</u>	<u>1.18</u>			<u>0.25</u>	<u>0.67</u>		
		6				7	
		44				44	
		141				145	
		(10)				(26)	
		131				119	
			29,672				30,545
			774				1,602
			163				143
			(67)				(72)
			<u>30,542</u>				<u>32,218</u>
			28,525				28,896
			795				1,766
			254				653
			<u>29,574</u>				<u>31,315</u>
			968				903
			938				746
			297				129
			<u>1,609</u>				<u>1,520</u>

סך הכל
 נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
 השפעת נגזרים (3)
 סה"כ נכסים התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון השפעת נגזרים (3)
 סה"כ התחייבויות פער ריבית

בגין אופציות עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (6)
 רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת) רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל
 נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
 נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (7)
 נכסים כספיים אחרים הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים סך כל הנכסים הכספיים

סך הכל
 התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים (7)
 התחייבויות כספיות אחרות סך כל ההתחייבויות הכספיות סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות נכסים לא כספיים התחייבויות לא כספיות סך כל האמצעים ההוניים

תוספת ב'

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 במרס 2009 - מאוחד
סכומים מדוחים

ליום 31 בדצמבר	2008	ליום 31 במרס	2009	במיליוני ש"ח											
				סך הכל	ללא תזקפת פרוטן	מעל 20 שנים	מעל עד 20 שנים	מעל עד 10 שנים	מעל עד 5 שנים	מעל עד 3 שנים	מעל עד 3 חודשים	מעל עד 3 חודשים	מעל עד 3 חודשים	מעל עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
משך חיים ממוצע פנימי	%-ב-שנים	משך חיים ממוצע פנימי	%-ב-שנים	שך הכל	ללא תזקפת פרוטן	מעל 20 שנים	מעל עד 20 שנים	מעל עד 10 שנים	מעל עד 5 שנים	מעל עד 3 שנים	מעל עד 3 חודשים	מעל עד 3 חודשים	מעל עד 3 חודשים	מעל עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
0.2	6.00	0.3	4.61	18,701	85	2	52	235	109	413	1,630	1,517	14,658		
0.2	4.44	0.3	3.09	17,372	89	1	5	393	206	334	1,157	733	14,454		
0.0	1.56	0.0	1.52	1,329	(4)	1	47	(156)	(97)	79	473	784	204		
				514	-	-	-	-	-	3	264	160	87		
				(472)	-	-	-	-	-	8	(382)	(95)	(3)		
				1,371	(4)	1	47	(158)	(97)	90	355	849	288		
				-	1,371	1,375	1,374	1,327	1,485	1,582	1,492	1,137	288		
4.0	4.30	3.8	4.09	4,364	28	24	264	1,003	585	1,203	809	251	197		
3.1	4.01	3.1	3.50	4,129	10	10	50	834	943	1,246	615	232	189		
0.9	0.29	0.7	0.59	235	18	14	214	169	(358)	(43)	194	19	8		
				(586)	-	-	-	-	(12)	(22)	(119)	(7)	(426)		
				(351)	18	14	214	169	(370)	(65)	75	12	(418)		
				-	(351)	(369)	(383)	(597)	(766)	(396)	(331)	(406)	(418)		
0.2	3.82	0.3	5.76	8,389	15	-	4	174	107	122	1,163	1,399	5,405		
0.1	2.00	0.2	1.84	8,933	2	-	-	90	15	78	1,745	2,365	4,638		
0.1	1.82	0.1	3.92	(544)	13	-	4	84	92	44	(582)	(966)	767		
				72	-	-	-	-	12	19	(146)	(152)	339		
				472	-	-	-	-	-	(8)	382	95	3		
				-	13	-	4	84	104	55	(346)	(1,023)	1,109		
				-	-	(13)	(13)	(17)	(101)	(205)	(260)	86	1,109		
				32,233	907	26	320	1,412	801	1,738	3,602	3,167	20,260		
0.7		0.8		30,566	233	11	55	1,317	1,164	1,658	3,517	3,330	19,281		
0.5		0.7		1,667	674	15	265	95	(363)	80	84	(162)	979		
0.2		0.1		-	1,667	15	978	713	618	981	901	817	979		

מטבע ישראל, לא צמוד
סך הכל נכסים
סך הכל התחייבויות
סך הכל התחייבויות הפרט
השפעת עסקאות עתידיות
והתקשרויות מיוחדות
אופציות
הריבית במגזר
החשיפה המצטברת במגזר
מטבע חוץ
סך הכל נכסים
סך הכל התחייבויות הפרט
השפעת עסקאות עתידיות
והתקשרויות מיוחדות
אופציות
הריבית במגזר
החשיפה המצטברת במגזר
מטבע חוץ
סך הכל נכסים
סך הכל התחייבויות הפרט
השפעת עסקאות עתידיות
והתקשרויות מיוחדות
אופציות
הריבית במגזר
החשיפה המצטברת במגזר

הערך: נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, ומסור לכל מבקש.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים

ליום 31 במרס 2009

ההוצאה	התקופתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים (3)	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סיכון אשראי מאזני (1)	במיליוני ש"ח
1	*	-	137	49	88	חקלאות
77	1		3,296	1,613	1,683	תעשייה
312	13		2,621	1,207	1,414	יהלומים
140	5		6,992	3,497	3,495	בינוי ונדל"ן
1	-		128	1	127	חשמל ומים
45	4		1,975	654	1,321	מסחר
2	-		368	59	309	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
23	*	-	503	242	261	תחבורה ואחסנה
7	-		521	200	321	תקשורת ושרותי מחשב
455	-		8,689	4,626	4,063	שרותים פיננסיים
7	*	-	1,337	424	913	שרותים עסקיים אחרים
2	*	-	579	244	335	שרותים ציבוריים וקהילתיים
49	*	-	4,074	-	4,074	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
38	2		2,878	1,498	1,380	אנשים פרטיים - אחר
1,159	25		34,098	14,314	19,784	סך הכל בגין פעילות לווים בארץ
-	-		325	30	295	בגין פעילות לווים בחו"ל
1,159	25		34,423	14,344	20,079	סך הכל כללי

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

27	-		129	-	129	תנועות התיישבות ⁽⁴⁾
-	-		183	56	127	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, כולל השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 681 מיליון ש"ח ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 434 מיליון ש"ח.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות התיישבות.
- (5) לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים

ליום 31 במרס 2008

יתרות חובות בעייתיים (3)	ההוצאה התקופתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סיכון אשראי מאזני (1)	במיליוני ש"ח
1	-	159	68	91	חקלאות
119	3	4,372	2,716	1,656	תעשייה
125	3	3,100	1,201	1,899	יהלומים
133	2	7,416	3,710	3,706	בינוי ונדל"ן
-	-	132	100	32	חשמל ומים
34	* -	2,645	1,273	1,372	מסחר
2	-	349	92	257	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
3	* -	613	406	207	תחבורה ואחסנה
6	-	698	344	354	תקשורת ושרותי מחשב
31	1	9,022	5,059	3,963	שרותים פיננסיים
14	1	1,252	455	797	שרותים עסקיים אחרים
2	-	459	167	292	שרותים ציבוריים וקהילתיים
57	(1)	3,451	-	3,451	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
42	2	2,850	1,591	1,259	אנשים פרטיים - אחר
569	11	36,518	17,182	19,336	סך הכל בגין פעילות לווים בארץ
-	-	130	47	83	בגין פעילות לווים בחו"ל
569	11	36,648	17,229	19,419	סך הכל כללי

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

22	-	87	-	87	תנועות התיישבות ⁽⁴⁾
-	-	122	28	94	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

* סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, כולל השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 691 מיליון ש"ח ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 822 מיליון ש"ח.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
- (5) לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר 2008

יתרות חובות בעייתיים (3)	ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סיכון אשראי מאזני (1)	
1	* -	149	51	98	חקלאות
66	4	3,514	1,873	1,641	תעשייה
322	22	2,844	1,275	1,569	יהלומים
147	15	7,029	3,464	3,565	בינוי ונדל"ן
-	-	295	105	190	חשמל ומים
21	5	2,124	898	1,226	מסחר
2	* -	359	67	292	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
22	1	535	288	247	תחבורה ואחסנה
9	* -	752	320	432	תקשורת ושרותי מחשב
448	34	9,232	5,212	4,020	שרותים פיננסיים
10	2	1,378	451	927	שרותים עסקיים אחרים
1	* -	540	217	323	שרותים ציבוריים וקהילתיים
48	(1)	4,032	-	4,032	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
46	8	3,150	1,872	1,278	אנשים פרטיים - אחר
1,143	90	35,933	16,093	19,840	סך הכל בגין פעילות לווים בארץ
-	-	156	20	136	בגין פעילות לווים בחו"ל
1,143	90	36,089	16,113	19,976	סך הכל כללי

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

27	-	136	-	136	תנועות התיישבות ⁽⁴⁾
-	-	200	69	131	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

* סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, כולל השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 662 מיליון ש"ח ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 704 מיליון ש"ח.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
- (5) לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת י'

חשיפות למדינות זרות ליום 31 במרס 2009 - מאוחד (1)
סכומים מדווחים

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות סך כסום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמון

חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית (2)												
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול					חשיפה מאזנית של שילוחות של התאגיד							
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	מזה:	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית			
לפרעון	לפרעון	סיכון אשראי	סך חשיפה	ימתר	נטי לאחר ניכוי סך כל	ניכוי בגין	ניכוי ניכוי	לפני ניכוי	לפני ניכוי	לפני ניכוי	לפני ניכוי	לפני ניכוי	לפני ניכוי
מעל	עד	חוץ מאזני	חוץ	חובות	החשיפה	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות
שנה	שנה	בעייתית	מאזנית	בעייתיים (4)	מאזנית	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות
94	586	-	212	-	680	-	-	-	-	248	223	209	אר"ב
97	803	-	439	3	900	-	-	-	70	830	-	-	בריסטניה
76	255	-	111	-	331	-	-	-	2	329	-	-	גרמניה
36	270	-	71	2	306	-	-	-	140	166	-	-	שוויץ
159	363	-	355	3	522	-	-	-	344	173	5	5	אחרות
462	2,277	-	1,188	8	2,739	-	-	-	804	1,721	214	214	סך כל החשיפות למדינות זרות
20	53	-	95	-	73	-	-	-	(6)	65	3	5	סך החשיפות למדינות LDC

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בקנאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מוספיקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.

חשיפה למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שילוחות של התאגיד הבקנאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משדד התאגיד הבקנאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שילוחות בחו"ל של התאגיד הבקנאי לתושבי המדינה הזרה. למעט החשיפה המאזנית של שילוחות באותה מדינה זרה.

חשיפה מאזנית של שילוחות של התאגיד הבקנאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שילוחות של התאגיד הבקנאי באותה מדינה זרה לתושביה. בניכוי התחייבויות אותן שילוחות (תנייני מבוצע עד לגובה החשיפה).

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות חילינג וגמזר, אשראי.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת תבות של לזון.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) ימתר חובות בעייתיים בניכוי חובות הממוסים בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לזון ושל קבוצת לזון. לא מולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (5) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסוג על פי תושבות הערב נכלל בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים להם (במקרה זה הם גם הבעלים) יהנם בעלי דרכון ממדינות אלה.
- (6) לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חיליים. הבנק אינו נתן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות LDC. ראה פירוט בגילוי בדבר "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" בדוח הדיאלקטוריון.

תוספת ד' (המשך)

חשיפות למדינות זרות ליום 31 במרס 2009 - מאוחד סכומים מדווחים

ב. מידע בדבר חשיפה מאזינית למדינות זרות עם בעיות חילות (4):

יתרות מאזינות	
הודו	טורקיה
99	4
1	-
(43)	1
57	5

סכום חשיפה בתחילת שנה
שניונים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
שניונים אחרים
סכום חשיפה בסוף הרבעון

- מסגרת הגילוי האמור נכלול מדינות העונות על הקריטריונים המפורטים להלן:
- (1) מדינות שקיבלו סיוע מקרן המטבע הבינלאומית - (IMF).
  - (2) המדינות מדורגות S&P מטה בסוכנות דירוג בינלאומית S&P.
  - (3) המדינה מסוגת על ידי הבנק העולמי בקבוצת הנספה נמוכה או בינונית.
  - (4) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסוג על פי תושבות הערב נכלול בסכום זה תברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות עם בעיות חילות, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות עם בעיות חילות.

תוספת ד' (המשך)

חשיפות למדיניות זרות ליום 31 בדצמבר 2008 - מאוחד (1)

סכומים מדווחים

מידע בדבר סך כל החשיפות למדיניות זרות ובדבר חשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמון

חשיפה מאזנית מעבר לגבול	חשיפה חוץ מאזנית (2)														
	חשיפה מאזנית של השולחות של התאגיד					חשיפה מאזנית של השולחות זרה לתושבים מקומיים									
	מדינה:	מדינה:	מדינה:	מדינה:	מדינה:	מדינה:	מדינה:	מדינה:	מדינה:	מדינה:					
לפרעון	לפרעון	סיכון אשראי	סך חשיפה	יותרת	נטו לאחר ניכוי סך כל	חשיפה מאזנית	ניטו בגין	ניטו בגין	לפני ניכוי	חשיפה מאזנית	לפני ניכוי	חשיפה מאזנית	לפני ניכוי	חשיפה מאזנית	לפני ניכוי
מעל	עד	חוץ מאזני	חוץ	חובות	החשיפה	החתיבויות	החתיבויות	החתיבויות	החתיבויות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות
* שנה *	* שנה *	ביעיתי	מאזנית	ביעיתיים * (4)	מאזנית	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות
195	1,157	-	399	-	1,352	-	-	-	79	912	361	ארה"ב			
170	764	-	713	4	934	-	-	-	71	863	-	בריטניה			
108	547	-	272	-	655	-	-	-	1	654	-	גרמניה			
81	425	-	262	1	506	-	-	-	177	329	-	צרפת			
1	468	-	152	2	469	-	-	-	232	237	-	שווייץ			
43	614	-	332	-	657	-	-	-	261	392	4	אחרות			
598	3,975	-	2,130	7	4,573	-	-	-	821	3,387	365	סך כל החשיפות למדיניות זרות			
17	94	-	39	-	111	-	-	-	(6)	106	1	סך החשיפות למדיניות LDC			

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדיניות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תתן מספר 315 בדבר "הפרישה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרת" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.

חשיפה למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שולחות של השולחות זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרד התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שולחות זרה לתושבי המדינה הזרה, למעט החשיפה המאזנית של שולחות באותה מדינה זרה.

חשיפה מאזנית של שולחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שולחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי החתיבויות אותן שולחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) יותרת חובות ביעייתיים בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (5) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות הערב נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה.
- (6) לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כגון בטחונות שאותן נזילים. הבנק אינו נתון באופן שרירי אשראי או ממתן פרייזקטים של מדינות LDC.

ראה פירוט בגילוי בדבר "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" בדוח הדייקטוריון.

* הוצג מחדש

הצהרה (Certification)

אני, חיים פרייליכמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2009 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן;
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן;
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן;

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

- (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן;
- (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי
31 במאי 2009

הצהרה (Certification)

אני, נטע אברהמוב ביטן, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2009 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן;
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידיים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידיים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן;
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן;

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

- (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן;
- (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נטע אברהמוב ביטן
חשבונאית ראשית
31 במאי 2009

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק אגוד לישראל בערבון מוגבל וחברות הבנות שלו (להלן – "הבנק"), הכולל את המאזן התמציתי ביניים המאוחד ליום 31 במרס 2009 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי לתקופת הביניים התמציתי של חברות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-0.2% מכלל הנכסים המאוחדים ליום 31 במרס 2009, והכנסותיהן הכלולות באיחוד מהוות כ-0.93% מכלל ההכנסות המאוחדות לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. כמו כן, לא סקרנו את המידע הכספי לתקופת הביניים התמציתי של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני אשר ההשקעה בהן הינה כ-16 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2009 וחלקו של הבנק ברווחיהן הינו כ-0.5 מיליוני ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי לתקופת הביניים התמציתי של אותן חברות נסקר על ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישומו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין לנו מביעים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 6.ב.8. (ב) בדוחות הכספיים בדבר התחייבות תלויה בקשר להגשת תובענה ייצוגית.

סומך חייקין
רואי חשבון

31 במאי 2009

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 במרס 2009

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2008 (מבוקר)	31 במרס 2008 (לא מבוקר)	31 במרס 2009 (לא מבוקר) במיליוני ש"ח	באור	
				נכסים
5,146	4,915	5,541		מזומנים ופקדונות בבנקים
6,920	6,253	5,891	2	ניירות ערך
11	-	47		ניירות ערך שנשאלו
18,539	17,840	18,892		אשראי לציבור
-	-	41		אשראי לממשלה
16	16	16		השקעה בחברות מוחזקות
356	327	353		בניינים וציוד
3,115	1,617	1,452		נכסים אחרים
<u>34,103</u>	<u>30,968</u>	<u>32,233</u>		סך כל הנכסים
				התחייבויות והון
27,799	25,777	27,163		פקדונות הציבור
177	359	244		פקדונות מבנקים
1	1	2		פקדונות הממשלה
1,323	1,231	1,305		כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
3,234	1,991	1,852		התחייבויות אחרות
32,534	29,359	30,566		סך כל ההתחייבויות
1,569	1,609	1,667		הון עצמי
<u>34,103</u>	<u>30,968</u>	<u>32,233</u>		סך כל ההתחייבויות והון

ז. אבֵלס יושב ראש הדירקטוריון

ח. פרייליכמן מנהל כללי ראשי

נ. אברהמוב ביטן חשבונאית ראשית

תאריך אישור הדוחות הכספיים לפרסום: 31 במאי 2009

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009

סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		באור	
	2008	2009		
	(מבוקר)	(לא מבוקר)		
580	141	145	8	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
94	10	26	3	הפרשה לחובות מסופקים
<u>486</u>	<u>131</u>	<u>119</u>		רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
				הכנסות תפעוליות ואחרות
				עמלות תפעוליות
* 244	* 61	60		רווח (הפסד) מהשקעות במניות, נטו
(3)	1	(1)	9	הכנסות אחרות
<u>* 10</u>	<u>* 3</u>	<u>2</u>		סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
<u>251</u>	<u>65</u>	<u>61</u>		
				הוצאות תפעוליות ואחרות
				משכורות והוצאות נלוות
363	94	82		פחת ואחזקת בניינים וציוד
105	24	27		הוצאות אחרות
<u>161</u>	<u>38</u>	<u>37</u>		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
<u>629</u>	<u>156</u>	<u>146</u>		
108	40	34		רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
<u>56</u>	<u>16</u>	<u>16</u>		הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
52	24	18		רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
				חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר מס
2	** -	** -		רווח נקי מפעולות רגילות
<u>54</u>	<u>24</u>	<u>18</u>		רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
** -	-	** -		רווח נקי
<u><u>54</u></u>	<u><u>24</u></u>	<u><u>18</u></u>		
				רווח למניה רגילה (ש"ח)
				רווח בסיסי ומדולל:
0.91	0.40	0.31		רווח נקי מפעולות רגילות
-	-	-		רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
<u>0.91</u>	<u>0.40</u>	<u>0.31</u>		סך הכל
<u><u>58,872</u></u>	<u><u>58,872</u></u>	<u><u>58,872</u></u>		מספר המניות הרגילות בנות 0.01 ש"ח ע.נ. ששימש לצורך החישוב הנ"ל (אלפי ש"ח)

* סווג מחדש.
** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)				
הון מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	עודפים	סך הכל הון עצמי
במיליוני ש"ח				
803	(53)	26	793	1,569
-	-	-	18	18
-	-	*	-	*
-	100	-	-	100
-	25	-	-	25
-	(45)	-	-	(45)
803	27	26	811	1,667

יתרה ליום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)
רווח נקי לתקופה
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
התאמות בגין הצגת ני"ע
זמינים למכירה לפי שווי הוגן
התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה
שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
השפעת המס המתייחס
יתרה ליום 31 במרס 2009

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)				
הון מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	עודפים	סך הכל הון עצמי
במיליוני ש"ח				
803	17	27	739	1,586
-	-	-	24	24
-	-	*	-	*
-	(27)	-	-	(27)
-	25	-	-	25
-	1	-	-	1
803	16	27	763	1,609

יתרה ליום 31 בדצמבר 2007 (מבוקר)
רווח נקי לתקופה
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
התאמות בגין הצגת ני"ע
זמינים למכירה לפי שווי הוגן
התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה
שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
השפעת המס המתייחס
יתרה ליום 31 במרס 2008

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)				
הון מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	עודפים	סך הכל הון עצמי
במיליוני ש"ח				
803	17	27	739	1,586
-	-	-	54	54
-	-	(1)	-	(1)
-	(150)	-	-	(150)
-	38	-	-	38
-	42	-	-	42
803	(53)	26	793	1,569

יתרה ליום 31 בדצמבר 2007
רווח נקי לתקופה
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
התאמות בגין הצגת ני"ע
זמינים למכירה לפי שווי הוגן
התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה
שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
השפעת המס המתייחס
יתרה ליום 31 בדצמבר 2008

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על תזרימי מזומנים לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009

סכומים מדווחים

מאוחד	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2009
(מבוקר)	(לא מבוקר)
במיליוני ש"ח	

54	18
(2)	*
37	11
94	26
(33)	(24)
1	(5)
(15)	*
(112)	(45)
37	(4)
(2,043)	1,618
1,676	(1,370)
(1)	-
(307)	225

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

רווח נקי לתקופה התאמת הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות: חלקו של הבנק בהפסדים (ברווחים) בלתי מחולקים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות פחת על בנינים וציוד הפרשה לחובות מסופקים רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה, נטו הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר, נטו מיסים נדחים, נטו הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון פצויי פרישה - קיטון בעודף העתודה על היעודה קיטון (גידול) בנכסים אחרים, נטו גידול (קיטון) בהתחייבויות אחרות, נטו הטבה בגין הקצאת אופציות

מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

תזרימי מזומנים לפעילות בנכסים

(7,805)	(1,416)
(11)	(36)
8,533	2,029
846	545
26	1
78	53
(1,582)	(380)
-	(41)
(55)	(16)
2	-
32	739

מזומנים, נטו, מפעילות בנכסים

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על תזרימי מזומנים לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2009 (המשך)

סכומים מדווחים

מאוחד		
לשנה שהסתיימה	לשלושה חודשים	
ביום	שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר	31 במרס	
2008	2009	
(מבוקר)	(לא מבוקר)	
	במיליוני ש"ח	
		תזרימי מזומנים מפעילות
		בהתחייבויות ובהון
1,086	(636)	פקדונות הציבור, נטו
(339)	67	פקדונות מבנקים, נטו
(1)	1	פקדונות הממשלה, נטו
94	-	הנפקת כתבי התחייבות ותעודות פקדון
(103)	-	פדיון כתבי התחייבות ותעודות פקדון
<u>737</u>	<u>(568)</u>	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות)
		בהתחייבויות ובהון
462	396	גידול במזומנים
4,406	4,868	יתרת מזומנים לתחילת התקופה
<u>4,868</u>	<u>5,264</u>	יתרת מזומנים לסוף התקופה

נספח א' - פעולות בנכסים ובהתחייבויות שלא במזומן:

1. ברבעון הראשון של שנת 2009 הועברו בסך 1 מיליון ש"ח, נטו, מאשראי לציבור לתיק הזמין למכירה עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק (בשנת 2008 - 452 מיליון ש"ח).
2. ברבעון הראשון של שנת 2009 לא נרכשו נכסים שלא כנגד מזומן (בשנת 2008 - 11 מיליון ש"ח).

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(א) כללי

תמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2009 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך נערכה בהתאם לכללים החשבונאיים המקובלים, המיושמים לצורך עריכת דוחות ביניים. עיקרי המדיניות החשבונאית יושמו בדוחות ביניים אלו באופן עקבי לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008. יש לעיין בדוחות ביניים אלו בהקשר לדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2008 ולבאורים אשר נלווים אליהם, ובהתאם להנחיות המפקח על הבנקים.

(ב) יישום לראשונה של תקני חשבונאות והוראות המפקח על הבנקים

תקן חשבונאות מספר 15 (מתוקן), ירידת ערך נכסים

בחודש ינואר 2009 פורסמו על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות תקן חשבונאות מספר 15 (מתוקן), "ירידת ערך נכסים" (להלן – "התקן"), הבהרה מספר 10, "הטיפול החשבונאי בירידת ערך של השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברת בת" ונוסח מחודש של הבהרות מס' 1 ו-6 בנושא "הטיפול החשבונאי בירידת ערך השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת" ו- "הטיפול בירידת ערך נכסים של חברה מוחזקת, שאינה חברה בת" בהתאמה.

תקן 15 (מתוקן) משנה בעיקר את הטיפול החשבונאי באופן ההקצאה במאוחד של מוניטין ליחידות מניבות מזומנים. הבהרה מס' 10 קובעת כיצד יוקצה הפסד מירידת ערך של חברה מוחזקת שאינה בת, לרבות הטיפול בביטול הפסד מירידת ערך שהוכר בתקופות קודמות.

בהתאם לתקן, לצורך בחינת ירידת ערך, מוניטין שנרכש במהלך של צירוף עסקים, יוקצה ממועד הרכישה לכל אחת מיחידות המניבות-מזומנים או קבוצות של היחידות המניבות-מזומנים של הנרכש ולכל אחת מהיחידות המניבות מזומנים או קבוצות של היחידות מניבות מזומנים של הרוכש, אשר חזויות ליהנות מהסינרגיות של הצירוף, זאת ללא קשר אם נכסים אחרים או התחייבויות אחרות של הגוף שנרכש שיוכו ליחידות או קבוצות של יחידות אלה. בסיס ההקצאה יהיה לפי יחסי שווי הוגן של היחידות נכון ליום הרכישה. כך ירידת ערך של מוניטין תיבחן ברמה המשקפת את הדרך שבה הישות מנהלת את פעילויותיה ואשר אליהן משיך המוניטין. עוד קובע התקן כי כל יחידה או קבוצות של יחידות, אליהן הוקצה המוניטין, תייצג את הרמה הנמוכה ביותר שבה קיים מעקב של מוניטין לצרכי הנהלה פנימיים וכן לא תהיה גדולה ממגזר כפי שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות מספר 11, "דיווח מגזרי". בכך ביטל התקן את הטיפול החשבונאי שבתקן הקודם לגבי יישום מבחן דו-שלבי לבחינת הכרה בירידת ערך (מבחני 'מעלה-מטה' ו'מטה-מעלה').

הבהרה מס' 10 מנחה כי על ישות לקבוע בכל תאריך מאזן אם קיימים סימנים, המצביעים על ירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. אם מתקיים סימן, על ישות לאמוד את הסכום בר השבחה של ההשקעה בהתאם להוראות התקן. במידה ומוכר הפסד מירידת ערך, בהתאם לתקן, הפסד זה יוקצה להשקעה בכללותה. ביטול הפסד מירידת ערך של ההשקעה ייעשה אף הוא תוך בחינת ההשקעה בכללותה. בכך מבטלת הבהרה מס' 10 את הכללים שנקבעו בתקן 15 לפני תיקונו לפיהם הקצאת הפסד מירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה הוקצה ראשית למוניטין בחשבון ההשקעה ויתרת הפסד נרשמה כנגד ההשקעה בכללותה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ב) יישום לראשונה של תקני חשבונאות והוראות המפקח על הבנקים (המשך)

תקן חשבונאות מספר 15 (מתוקן), ירידת ערך נכסים (המשך)

נוסח מחודש של הבהרה מס' 1 הותאם לטיפול החשבונאי בירידות ערך של חברות מוחזקות כנקבע בתקן 15 (מתוקן) ובהברה מס' 10. הוראות התקן וההבהרות יישמו מכאן ולהבא החל מהדוחות הכספיים לתקופה הראשונה המתחילה ביום 1 בינואר 2009 או לאחר מכן. ליישום התקן לא צפויה השפעה מהותית על תוצאות פעילותו של הבנק.

(ג) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. תקן חשבונאות מספר 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה". התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו - 1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנזקפה בעסקה יזקף להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה, נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או חלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו, והלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

המפקח על הבנקים הפיץ מכתב בנושא בו צוין כי נערכת בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על תאגידים בנקאיים לגבי הטיפול בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה. על פי המכתב, בכוננת הפיקוח על הבנקים לקבוע כי על עסקאות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ועל עסקאות בין תאגיד בנקאי לבין חברה בשליטתו יחולו הכללים הבאים:

- תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.
- בהיעדר התייחסות ספציפית בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, יישמו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב החלים על תאגידים בנקאיים בארה"ב, בתנאי שהם לא סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.
- בהיעדר התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב יש ליישם את החלקים בתקן 23, בתנאי שאינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים וגם את הכללים המקובלים בארה"ב כאמור לעיל.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ג) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

1. תקן חשבונאות מספר 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה (המשך) למועד פרסום הדוחות טרם פורסמה הוראה סופית של המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא ובנוגע לאופן יישומם לראשונה.

2. תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" - בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את התקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן – "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים, כי:

- בכוננתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS, שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.
- במחצית השנייה של שנת 2009 הוא יפרסם את החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד, ואת התקדמות תהליך ההתכנסות (convergence) בין תקני הדיווח ה-IFRS לבין התקנים האמריקאיים, מאידך.
- לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי – דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

3. חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי"

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". חוזר זה מבוסס, בין היתר על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות מתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

על פי החוזר נדרש התאגיד הבנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על פי החוזר נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון: התקשרויות למתן אשראי וערבויות.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ג) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (המשך)

ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תוערך באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו כן, נקבעו הנחיות לזיהוי חובות והוראות בנוגע לאופן מדידת ההפרשה תחת כל אחד מהמסלולים.

בנוסף לכך, נקבע בחוזר כי יש למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב אינו בר גביה (uncollectable) ובעל ערך נמוך כדי כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם והכל כתלות בהיותם של החובות המובטחים על ידי דירת מגורים, למעט הלוואות לדיור בגינן נערכת הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, חובות שמובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, חובות שאינם מובטחים, חובות של לווים בפשיטת רגל וחובות שנוצרו במרמה.

הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 (להלן - "מועד היישום לראשונה") ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. לחילופין במועד היישום לראשונה תאגידים בנקאיים יידרשו, בין היתר:

- למחוק חשבונאית כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים למחיקה חשבונאית.
- לסווג בסיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, כל חוב אשר עומד בתנאים לסיווג כאמור.
- לבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו ולא שולמו בגין כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים המתייחסים וכן לבחון את הצורך בהתאמת יתרת מסים שוטפים ומסים נדחים לקבל ולשלם.

התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 לדרישות הוראה זו, לרבות דרישות קביעת ההפרשה ודרישות תיעוד יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

לעניין זה הובהר כי למרות ההגדרה לפיה חוב בעייתי שאורגן מחדש הינו חוב פגום, תאגיד בנקאי אינו נדרש לסווג כפגום חוב, אשר אורגן מחדש לפני יום 1 בינואר 2007, כל עוד שהחוב אינו פגום בהתבסס על התנאים שנקבעו בהסכם הארגון מחדש.

בהוראה קיימת החמרה בדרישות התיעוד ודרישות להערכה וביצוע ההפרשה להפסדי אשראי הצפויים בגין חובות בסיווגים שונים (מאלו הקבועים כיום בהוראת הדיווח לציבור ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, בדבר טיפול בחובות בעייתיים), ובגין חשיפות האשראי החוץ מאזניות אשר צפויות להשפיע לרעה באופן מהותי על התוצאות המדווחות של התאגידים הבנקאיים ועל מצבם הכספי. בפרט, כתוצאה מיישום ההוראה צפוי כי היקף החובות הבעייתיים יגדל, יגדלו יתרות ההפרשה לחובות מסופקים בגין חובות הבנקים ובגין החשיפות החוץ מאזניות הקיימות אצלם, היקף החובות המדווחים בתיק האשראי צפוי לקטון בשל מחיקות חשבונאיות אשר לא כרוכות ביותר משפטי ובשל מחיקות הריבית שנצברה ולא שולמה בגין החובות הפגומים, וכן צפוי קיטון ביתרת העודפים למועד היישום לראשונה בגין התאמת יתרות ההפרשה הנדרשות לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים המוערכים על פי ההוראה ובגין ביטול הכנסות ריבית כאמור.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ג) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (המשך)

הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אין יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על ההפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק.

יחד עם זאת, ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא ירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, וזאת כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני.

יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית מיחשובית על מנת להבטיח תהליך של הערכה וביצוע של הפרשה להפסדי אשראי וחישוב וביצוע הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי באופן נאות. הבנק נסמך על המערכות הממוכנות של בנק לאומי ועוקב, באופן הדוק, אחר השינויים המבוצעים במערכות המיכוניות לביצוע תהליכי העבודה הנדרשים. כמו כן, בוחן הבנק את השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות או לחילופין יצירת קבצי מידע ממערכות אלה, שיועברו למערכת המחשב המרכזית (בבנק לאומי), לצורך חישוב ההפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה.

עד לכניסת ההוראה לתוקף בוחן הבנק בצורה מקיפה את המערכות המפותחות לצורך יישומה, ומתארגן מבחינת נהלי עבודה והדרכות וכן מקיים בקרה נאותה על עמידה ביעדים שנקבעו.

במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה בוצעו בבנק המהלכים הבאים:

- נערכה סקירת ההוראה בפני הדירקטוריון והנהלת הבנק.
- הוקמה ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים, והוקם צוות מקצועי המורכב מנציגי אגף עסקים, אגף חשבונאי ראשי ואגף משאבים לליווי הנושא, יישומו והטמעתו.
- היחידה המטפלת ביישום ההוראה בבנק תוגברה בכח אדם מקצועי נוסף.
- עודכנה המתודולוגיה לחישוב הפרשה להפסדי אשראי בהתאם להוראה.
- להלן לוחות הזמנים לפעילויות אותן צפוי לנקוט הבנק עד ליישום ההוראה:
- המערכות המיכוניות יבחנו על ידי המשתמשים הרלוונטיים עד לסוף רבעון שלישי לשנת 2009.
- סקירת ההוראה בפני מנהלי הסניפים ומנהלי המחלקות העסקיות תבוצע עד לסוף רבעון שלישי לשנת 2009.
- הדרכה מקיפה על ההוראה והכלים המיכוניים תבוצע בתחילת הרבעון הרביעי של שנת 2009.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ג) גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (המשך)

- עריכת נוהל חדש בנושא טיפול בחובות בעייתיים תבוצע עד לסוף חודש נובמבר של שנת 2009.
- הדירקטוריון מבצע מעקב על עמידה ביעדים כולל עמידה בלוחות הזמנים עד לכניסת ההוראה לתוקף.

הבנק נמצא בשלבי פיתוח של המודל הסטטיסטי לחישוב ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי.

ביום 30 באפריל 2009, פרסם בנק ישראל טיוטת הוראות מעבר בקשר עם הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, אשר יש לה השלכות ישירות על אופן חישוב ההפרשה הקבוצתית ואשר על מנת ליישמה יידרשו שינויים ופיתוחים נוספים במערכות. כמו כן, עקב אי בהירויות בטיטה, בנק ישראל צפוי להוציא הבהרות נוספות. כפי שנמסר לנו מבנק לאומי, טרם נבחנה ההשלכה של השינויים האמורים על יכולת העמידה בלוחות הזמנים ליישום ההוראה.

באור 2 - ניירות ערך

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

ליום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)				
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן (2)
		רווחים	הפסדים	
3,296	3,244	52	- *	3,296
1,007	1,064 (3)	17	(74)	1,007
<u>4,303</u>	<u>4,308</u>	<u>69</u>	<u>(74)</u>	<u>4,303</u>
233 (5)	188 (4)	47	(2)	233
<u>4,536 (5)</u>	<u>4,496</u>	<u>116 (6)</u>	<u>(76) (6)</u>	<u>4,536</u>
ניירות ערך זמינים למכירה א. אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים - מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים (8) סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה				
הערך במאזן במיליוני ש"ח				
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן		שווי הוגן (2)
		רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	
1,293	1,290	3	- *	1,293
32	32	1	(1)	32
<u>1,325</u>	<u>1,322</u>	<u>4</u>	<u>(1)</u>	<u>1,325</u>
30	44	- *	(14)	30
<u>1,355 (5)</u>	<u>1,366</u>	<u>4 (7)</u>	<u>(15) (7)</u>	<u>1,355</u>
ניירות ערך למסחר ב. אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים - מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים סך כל ניירות הערך למסחר סך כל ניירות הערך				
<u>5,891 (5)</u>	<u>5,862</u>			<u>5,891</u>

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) באשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 8 ובאשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה באור 9.
- (2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 66 מיליון ש"ח.
- (4) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 24 מיליון ש"ח.
- (5) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 56 מיליון ש"ח.
- (6) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (7) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (8) כולל 121 מיליון ש"ח בגין השקעה במניות "בזק". בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיולי 2003, אשראי ללקוח מסוים סווג כהשקעה במניות בתיק הזמין למכירה במקום אשראי לציבור. החל ממועד זה, שינויים בשווי השוק של המניות למול יתרת ההלוואה בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, נזקפים לקרן הון עד גובה ההלוואה.

באור 2 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

ליום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן (2)
		רווחים	הפסדים	

3,984	3,983	8	(7)	3,984
774	797 (3)	11	(34)	774
<u>4,758</u>	<u>4,780</u>	<u>19</u>	<u>(41)</u>	<u>4,758</u>
227 (5)	179 (4)	48	* -	227
<u>4,985 (5)</u>	<u>4,959</u>	<u>67 (6)</u>	<u>(41) (6)</u>	<u>4,985</u>

א. ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות -
ממשלתיים
של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים -
של אחרים⁽⁸⁾

סך כל ניירות הערך
הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות		שווי הוגן (2)
		הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	

1,203	1,200	3	* -	1,203
33	33	* -	* -	33
<u>1,236</u>	<u>1,233</u>	<u>3</u>	<u>* -</u>	<u>1,236</u>
32	35	* -	(3)	32
<u>1,268</u>	<u>1,268</u>	<u>3 (7)</u>	<u>(3) (7)</u>	<u>1,268</u>
<u>(5) 6,253</u>	<u>6,227</u>			<u>6,253</u>

ב. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות -
ממשלתיים
של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים -
של אחרים

סך כל ניירות הערך
למסחר

סך כל ניירות הערך

- * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
- (1) באשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 8 ובאשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה באור 9.
  - (2) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
  - (3) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 5 מיליון ש"ח.
  - (4) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 20 מיליון ש"ח.
  - (5) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 55 מיליון ש"ח.
  - (6) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
  - (7) נזקפו לדוח רווח והפסד.
  - (8) כולל 121 מיליון ש"ח בגין השקעה במניות "בזק". בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיולי 2003, אשראי ללקוח מסוים סווג כהשקעה במניות בתיק הזמין למכירה במקום אשראי לציבור.
- החל ממועד זה, שינויים בשווי השוק של המניות למול יתרת ההלוואה בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, נזקפים לקרן הון עד גובה ההלוואה.

באור 2 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)				
שוי הוגן (1)	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
	הפסדים	רווחים		

4,278	(1)	43	4,236	4,278
1,018	(160)	3	1,175 (2)	1,018
<u>5,296</u>	<u>(161)</u>	<u>46</u>	<u>5,411</u>	<u>5,296</u>
(4) 221	(5)	35	(3) 191	221
<u>5,517</u>	<u>(5) (166)</u>	<u>(5) 81</u>	<u>5,602</u>	<u>5,517</u>

א. ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות -
ממשלתיים
של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים -
של אחרים (7)

סך כל ניירות הערך
הזמינים למכירה

שוי הוגן (1)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
--------------	---	---	------------------------------	----------------------------

1,353	* -	5	1,348	1,353
26	(3)	* -	29	26
<u>1,379</u>	<u>(3)</u>	<u>5</u>	<u>1,377</u>	<u>1,379</u>
24	(13)	-	37	24
<u>1,403</u>	<u>(6) (16)</u>	<u>(6) 5</u>	<u>1,414</u>	<u>1,403</u>
<u><u>6,920</u></u>			<u><u>7,016</u></u>	<u><u>6,920</u></u>

ב. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות -
ממשלתיים
של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים -
של אחרים

סך כל ניירות הערך
למסחר

סך כל ניירות הערך

- * סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
- (1) נתוני שוי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
  - (2) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 57 מיליון ש"ח.
  - (3) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 23 מיליון ש"ח.
  - (4) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שוי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 58 מיליון ש"ח.
  - (5) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שוי הוגן".
  - (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.
  - (7) כולל 114 מיליון ש"ח בגין השקעה במניות "בזק". בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיולי 2003, אשראי ללקוח מסוים סווג כהשקעה במניות בתיק הזמין למכירה במקום אשראי לציבור.
- החל ממועד זה, שינויים בשווי השוק של המניות למול יתרת ההלוואה בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, נזקפים לקרן הון עד גובה ההלוואה.
- במהלך שנת 2008 התקבל בבנק דיבידנד בסך של כ- 11 מיליון ש"ח בגין מניות "בזק". סכום זה נכלל במסגרת רווח (הפסד) מהשקעות במניות, נטו.

הרכב במאוחד:

לבנק אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) שפרעונם מתבסס על תזרים המזומנים מקבוצת נכסים ספציפית ומוצגים בתיק הזמין למכירה.

להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

31 במרס 2009 (לא מבוקר)				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן
		רווחים	הפסדים (3)	
במיליוני ש"ח				
30	34	- *	(4)	30
48	47	2	(1)	48
78	81	2	(5)	78

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
מגובה בפקדונות בבנקים⁽¹⁾
אחרים⁽²⁾
סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

(1) אגרות חוב בדרוג AA/AAA+ שדורגו בשנת 2008, תמורת הגיוס הושקעה על ידי היישויות המנפיקות בפקדונות בבנקים, בחלקם הושקעו בבנקים בארץ (10 מיליון ש"ח) ובחלקם בחו"ל (20 מיליון ש"ח).

(2) מזה:

- 21 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA- שדורגה בשנת 2007, המגובה בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
- 8 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA שדורגה בשנת 2008, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחיר בדרוג AA שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרים מזומנים מהחכרת כלי רכב.
- 14 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחיר בדרוג A+ שדורגו בעיקרן בשנת 2008, מגובה בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחיר בדרוג AA- שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג BBB+ שדורגה בשנת 2009, הנכסים המגבים הינם אג"ח תאגידיות.

(3) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש:

31 במרס 2009 (לא מבוקר)			
פחות מ- 12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו
במיליוני ש"ח			
-	-	17	(4)
4	- *	21	(1)
4	-	38	(5)

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
מגובה בפקדונות בבנקים
אחרים
סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

להערכת הבנק, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון עצמי.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 2 א - מכשירים פיננסיים מגובי נכסים (המשך)

סכומים מדווחים

הרכב במאוחד:

א. להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

31 במרס 2008 (לא מבוקר)				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן
		רווחים	הפסדים (3)	
במיליוני ש"ח				
117	116	4	(3)	117
29	30	*	(1)	29
<u>146</u>	<u>146</u>	<u>4</u>	<u>(4)</u>	<u>146</u>

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
 מגובה בפקדונות בבנקים ⁽¹⁾
 אחרים ⁽²⁾
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

(1) אגרות חוב בדרוג AA/AAA+. תמורת הגיוס הושקעה על ידי היישויות המנפיקות בפקדונות בבנקים, בחלקם הושקעו בבנקים בארץ (70 מיליון ש"ח) ובחלקם בחו"ל (47 מיליון ש"ח).

(2) מזה:
 - 21 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA-, המגובה בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
 - 7 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.
 - 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג A+, מגובה בתזרימי מזומנים בתשלומי ארנונה.

(3) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש:

31 במרס 2008 (לא מבוקר)			
פחות מ- 12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
שווי הוגן	שטרם מומשו	שווי הוגן	שטרם מומשו
במיליוני ש"ח			
16	(1)	19	(2)
21	(1)	-	-
<u>37</u>	<u>(2)</u>	<u>19</u>	<u>(2)</u>

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
 מגובה בפקדונות בבנקים
 אחרים
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

להערכת הבנק, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון עצמי. ברבעון הראשון של שנת 2008 נרשמה הפרשה לירידת ערך של אגרת חוב מגובה נכסים שאינה בעלת אופי זמני, בסך של 0.3 מיליון ש"ח.

ב. חשיפת אשראי הנובעת ממבני איגוח- ליום 31 במרס 2008 לבנק היתה מחוייבות לספק נזילות למבני איגוח שלא נוצלה בסך 50 מיליון ש"ח. מחוייבות זו נבעה מהעמדת מסגרת אשראי ללקוח עסקי בבטחון של פעילות איגוח שביצע הלקוח. המסגרת לא נוצלה.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 2 א - מכשירים פיננסיים מגובי נכסים (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

31 בדצמבר 2008 (מבוקר)				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת	הערך במאזן
	הפסדים (3)	רווחים		
במיליוני ש"ח				
46	(14)	* -	60	46
34	(4)	* -	38	34
80	(18)	* -	98	80

(ABS) אגרות חוב מגובות נכסים
מגובה בפקדונות בבנקים⁽¹⁾
אחרים⁽²⁾

סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) אגרות חוב בדרוג AA/AAA+ שדורגו בשנת 2008, תמורת הגיוס הושקעה על ידי היישויות המנפיקות בפקדונות בבנקים, בחלקם הושקעו בבנקים בארץ (18 מיליון ש"ח) ובחלקם בחו"ל (28 מיליון ש"ח).

(2) מזה:

- 19 מיליון ש"ח - אגרת חוב בדרוג AA - שדורגה בשנת 2007, המגובה בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
- 7 מיליון ש"ח - אגרות חוב בדרוג AAA שדורגו בשנת 2008, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.
- 4 מיליון ש"ח - אגרות חוב בדרוג A+ שדורגו בעיקרן בשנת 2008, מגובה בתזרימי מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 1.7 מיליון ש"ח - אגרת חוב לא סחיר בדרוג AA שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרימי מזומנים מהחכרת כלי רכב.
- 1.6 מיליון ש"ח - אגרת חוב בדרוג AA - שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרימי מזומנים מהשכרת נכסים.
- 0.7 מיליון ש"ח - אגרת חוב בדרוג AA+ שדורגה בשנת 2008, מגובה בתזרימי מזומנים מאגרות חוב לא סחירות של חברות ישראליות.

(3) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומשו:

31 בדצמבר 2008 (מבוקר)			
12 חודשים ומעלה		פחות מ- 12 חודשים	
הפסדים	שוי הוגן	הפסדים	שוי הוגן
שטרם מומשו		שטרם מומשו	
במיליוני ש"ח			
(13)	14	(1)	10
(3)	19	(1)	9
(16)	33	(2)	19

(ABS) אגרות חוב מגובות נכסים
מגובה בפקדונות בבנקים
אחרים

סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

להערכת הבנק, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון עצמי. במהלך השנה נרשמה הפרשה לירידת ערך של אגרת חוב מגובה נכסים שאינה בעלת אופי זמני, בסך של 0.3 מיליון ש"ח.

באור 3 - הפרשה לחובות מסופקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. הפרשה לחובות מסופקים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס (לא מבוקר)								
2008				2009				
סך הכל	הפרשה נוספת (3)	הפרשה ספציפית		סך הכל	הפרשה נוספת (3)	הפרשה ספציפית		
		לפי עומק הפיגור (1)	אחרות (2)			לפי עומק הפיגור (1)	אחרות (2)	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
970	67	878	25	996	71	901	24	יתרת ההפרשה לתחילת התקופה
17	* -	14	3	30	1	27	2	הפרשות במהלך התקופה
(7)	(1)	(3)	(3)	(4)	-	(2)	(2)	הקטנת הפרשות
* -	-	* -	-	* -	-	* -	-	גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
10	(1)	11	* -	26	1	25	-	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
(19)	-	(19)	* -	(34)	-	(34)	* -	מחיקות, נטו (4)
961	66	870	** 25	988	72	892	** 24	יתרת הפרשה לסוף תקופה

(1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.

(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים, לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

(3) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

(4) בניכוי גביית חובות שנמחקו השנה.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור ליום 31 במרס 2009 בסך 3 מיליון ש"ח (31 במרס 2008 - 3 מיליון ש"ח).

באור 3 - הפרשה לחובות מסופקים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

ליום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)

חובות בעייתיים לדיור					
אשראי	יתרת חוב מאזנית	יתרה בפיגור **	הפרשה ספציפית		סך הכל
			לפי עומק הפיגור	אחרת	
במיליוני ש"ח					
3,199	25	26	24	-	24
684	8	4	-	2	2
191	16	13	-	4	4
4,074	49	43	24	6	30

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את ההפרשה לפי עומק הפיגור הלוואות "גדולות" * הלוואות אחרות סך הכל

ליום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)

חובות בעייתיים לדיור					
אשראי	יתרת חוב מאזנית	יתרה בפיגור **	הפרשה ספציפית		סך הכל
			לפי עומק הפיגור	אחרת	
במיליוני ש"ח					
2,852	30	22	25	-	25
411	4	3	-	2	2
188	23	17	-	4	4
3,451	57	42	25	6	31

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את ההפרשה לפי עומק הפיגור הלוואות "גדולות" * הלוואות אחרות סך הכל

* הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 835 אלפי ש"ח (31 במרס 2008 - 808 אלפי ש"ח).

** כולל ריבית על סכום הפיגור.

באור 4 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

הלימות ההון מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכוני שוק".

על פי הוראת המפקח כאמור, הונו של התאגיד הבנקאי לא יפחת מ- 9% מהסיכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים והחוץ מאזניים. בנוסף קבע בנק ישראל לבנק יחס מינימלי של הון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון של 7%.

בנתוני המאוחד:

סכומים מדווחים

א. הון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2008	ליום 31 במרס 2008	ליום 31 במרס 2009
במיליוני ש"ח		
803	803	803
766	806	864
47	(23)	(32)
<u>1,616</u>	<u>1,586</u>	<u>1,635</u>
52	52	52
781	739	771
<u>833</u>	<u>791</u>	<u>823</u>
<u><u>2,449</u></u>	<u><u>2,377</u></u>	<u><u>2,458</u></u>

הון ראשוני:

הון מניות רגילות נפרע

עודפים וקרנות הון

סכומים אחרים שהופחתו מההון של רובד 1

סך הכל הון ראשוני

הון משני :

הון משני עליון⁽¹⁾

הון משני אחר

סך הכל הון משני

סך הכל הון כולל

(1) ההון המשני העליון נובע מהפרשה כללית לחובות סופקים, שאינה מנוכה מאשראי לציבור, בסך 52 מיליון ש"ח.

באור 4 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
סכומים מדווחים

ב. יתרות משוקללות של סיכון

ליום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)							
דרישת הון 9%	יתרות סיכון	שיעור שיקלול				יתרות (2) במיליוני ש"ח	
		100%	50%	20%	0%		
סיכון אשראי							
נכסים:							
34	375	9	-	1,827	3,705	5,541	מזומנים ופקדונות בבנקים
90	998	921	-	382	4,588	5,891	ניירות ערך
-	-	-	-	-	47	47	ניירות ערך שנשאלו
1,251	13,895	12,597	2,555	** 100	* 3,692	18,944	אשראי לציבור ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	41	41	אשראי לממשלה
1	16	16	-	-	-	16	השקעות בחברות מוחזקות
32	353	353	-	-	-	353	בניינים וציוד
81	900	900	-	-	552	1,452	נכסים אחרים
<u>1,489</u>	<u>16,537</u>	<u>14,796</u>	<u>2,555</u>	<u>2,309</u>	<u>12,625</u>	<u>32,285</u>	סך הכל נכסים
מכשירים חוץ מאזניים:							
194	2,160	1,944	433	-	-	2,377	עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
89	986	719	-	1,335	-	2,054	מכשירים נגזרים
5	56	56	-	-	-	56	אחרים
<u>288</u>	<u>3,202</u>	<u>2,719</u>	<u>433</u>	<u>1,335</u>	<u>-</u>	<u>4,487</u>	סך הכל מכשירים חוץ מאזניים
<u>1,777</u>	<u>19,739</u>					<u>36,772</u>	סך הכל נכסי סיכון אשראי
סיכון שוק							
26	288						סיכון ריבית
2	24						סיכון מניות
26	291						סיכון שער חליפין של מטבע חוץ ואינפלציה
6	61						סיכון אופציות
<u>60</u>	<u>664</u>						סך הכל נכסי סיכון שוק
<u>1,837</u>	<u>20,403</u>						סך הכל נכסי סיכון

* מזה:
אשראי מובטח בפקדונות משועבדים 2,792
אשראי מובטח באג"ח מדינה 900
3,692

** אשראי מובטח בערבויות בנקאיות 100

(1) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 52 מיליון ש"ח מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.
(2) נכסים - יתרות מאזניות, מכשירים חוץ מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

באור 4 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
סכומים מדווחים

ב. יתרות משוקללות של סיכון (המשך)

ליום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)							יתרות (2) במיליוני ש"ח	סיכון אשראי
דרישת הון 9%	יתרות סיכון	שיעור שיקלול				100%		
		100%	50%	20%	0%			
74	820	-	-	4,099	816	4,915	נכסים:	
83	922	885	-	183	5,185	6,253	מזומנים ופקדונות בבנקים	
1,190	13,221	12,033	2,344	** 81	* 3,434	17,892	ניירות ערך	
1	16	16	-	-	-	16	אשראי לציבור ⁽¹⁾	
29	327	327	-	-	-	327	השקעות בחברות מוחזקות	
100	1,112	1,112	-	-	505	1,617	בניינים וציוד	
1,477	16,418	14,373	2,344	4,363	9,940	31,020	נכסים אחרים	
							סך הכל נכסים	
183	2,034	2,034	-	-	-	2,034	מכשירים חוץ מאזניים:	
117	1,301	1,045	-	1,281	11	2,337	עסקאות שבהן היתרה	
13	140	140	-	-	-	140	מייצגת סיכון אשראי	
313	3,475	3,219	-	1,281	11	4,511	מכשירים נגזרים	
1,790	19,893					35,531	אחרים	
							סך הכל מכשירים חוץ מאזניים	
							סך הכל נכסי סיכון אשראי	
25	282						סיכון שוק	
1	11						סיכון ריבית	
4	39						סיכון מניות	
7	82						סיכון שער חליפין של	
37	414						מטבע חוץ ואינפלציה	
1,827	20,307						סיכון אופציות	
							סך הכל נכסי סיכון שוק	
							סך הכל נכסי סיכון	

* מזה:
אשראי מובטח בפקדונות משועבדים 2,656
אשראי מובטח באג"ח מדינה 778
3,434

** אשראי מובטח בערבויות בנקאיות 81

(1) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 52 מיליון ש"ח מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.
(2) נכסים - יתרות מאזניות, מכשירים חוץ מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

באור 4 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. יתרות משוקללות של סיכון (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)

דרישת הון 9%	יתרות סיכון	שיעור שיקלול				יתרות (2) במיליוני ש"ח	
		100%	50%	20%	0%		
							סיכון אשראי
							נכסים:
34	374	13	-	1,803	3,330	5,146	מזומנים ופקדונות בבנקים
87	968	888	-	401	5,631	6,920	ניירות ערך
-	-	-	-	-	11	11	ניירות ערך שנשאלו
1,238	13,753	12,382	2,680	** 154	* 3,375	18,591	אשראי לציבור ⁽¹⁾
1	16	16	-	-	-	16	השקעות בחברות מוחזקות
32	356	356	-	-	-	356	בניינים וציוד
140	1,554	1,554	-	-	1,561	3,115	נכסים אחרים
1,532	17,021	15,209	2,680	2,358	13,908	34,155	סך הכל נכסים
							מכשירים חוץ מאזניים:
207	2,297	2,028	538	-	-	2,566	עסקאות שבהן היתרה
112	1,244	820	-	2,121	2	2,943	מייצגת סיכון אשראי
8	88	88	-	-	-	88	מכשירים נגזרים
327	3,629	2,936	538	2,121	2	5,597	אחרים
1,859	20,650					39,752	סך הכל מכשירים חוץ מאזניים
							סך הכל נכסי סיכון אשראי
							סיכון שוק
25	276						סיכון ריבית
2	22						סיכון מניות
20	220						סיכון שער חליפין של
7	76						מטבע חוץ ואינפלציה
54	594						סיכון אופציות
1,913	21,244						סך הכל נכסי סיכון שוק
							סך הכל נכסי סיכון

* מזה:
אשראי מובטח בפקדונות משועבדים 2,823
אשראי מובטח באג"ח מדינה 552
3,375

** אשראי מובטח בערבויות בנקאיות 113

- (1) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 52 מיליון ש"ח מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.
(2) נכסים - יתרות מאזניים, מכשירים חוץ מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

באור 4 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
 סכומים מדווחים

ג. יחס ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2008	ליום 31 במרס 2008	ליום 31 במרס 2009
במיליוני ש"ח		
7.61	7.81	8.01
11.53	11.71	12.05
7.85	8.07	8.27
9.00	9.00	9.00
7.00	7.00	7.00

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

יחס ההון המינימלי ללא כתבי התחייבות נדחים,

הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

באור 5 - דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ליום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)

סך הכל	פריטים לא כספיים (3)	מטבעי ישראל			
		אחר	מטבע חוץ (1)	אירו	דולר ארה"ב
					לא צמוד במיליוני ש"ח

5,541	-	85	445	1,610	137	3,264	מזומנים ופקדונות בבנקים				
5,891	264	-	58	706	1,025	3,838	נירות ערך				
47	-	-	-	-	-	47	נירות ערך שנשאלו				
18,892	82	546	435	3,412	3,172	11,245	אשראי לציבור (2)				
41	-	-	-	41	-	-	אשראי לממשלה				
16	-	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות				
353	353	-	-	-	-	-	ביגים וציוד				
1,452	64	191	90	770	30	307	נכסים אחרים				
32,233	779	822	1,028	6,539	4,364	18,701	סך כל הנכסים				

התחייבויות

27,163	94	526	1,697	5,494	3,013	16,339	פקדונות הציבור
244	-	3	46	94	15	86	פקדונות מבנקים
2	-	-	-	-	-	2	פקדונות הממשלה
1,305	-	-	-	-	960	345	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
1,852	38	192	90	791	141	600	התחייבויות אחרות
30,566	132	721	1,833	6,379	4,129	17,372	סך כל ההתחייבויות
1,667	647	101	(805)	160	235	1,329	הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדירים:

(76)	812	(661)	(586)	511	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	17	235	-	(252)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	57	163	-	(220)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
25	81	(103)	(351)	1,368	סה"כ כללי
-	39	379	-	(418)	אופציות בכסף נטו (ערך נקיב מהוון)
-	462	411	-	(873)	אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקיב מהוון)

- (1) מולל צמודי מטבע חוץ.
- (2) ההפרשה הכללית והנספחות לחובות מסופקים נותנה באופן יחסי מבסיסי ההצמדה השונים בסעיף זה.
- (3) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא נכסי.

באור 5 - דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האמדה (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ליום 31 במרס 2008 (ליא מבוקר)						
סך הכל	פריטים לא נכסיים (3)	מטבע חוץ (1)			מטבע ישראלי	
		אחר	אירא	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד במל"יני ש"ח
4,915	-	85	776	2,992	134	928
6,253	258	1	101	192	709	4,992
17,840	63	591	365	3,062	3,302	10,457
16	16	-	-	-	-	-
327	327	-	-	-	-	-
1,617	135	471	94	397	28	492
30,968	799	1,148	1,336	6,643	4,173	16,869
25,777	91	858	1,532	5,308	2,914	15,074
359	-	7	45	107	21	179
1	-	-	-	-	1	-
1,231	-	-	-	-	881	350
1,991	172	469	85	417	102	746
29,359	263	1,334	1,662	5,832	3,919	16,349
1,609	536	(186)	(326)	811	254	520

נכסים
 מזומנים ופקדונות בבנקים
 ניירות ערך
 אשיראי ליציבור (2)
 השקעות בחברות מוחזקות
 בניגים וציוד
 נכסים אחרים
 סך כל הנכסים

התחייבויות
 פקדונות הציבור
 פקדונות מבנקים
 פקדונות הממשלה
 כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
 מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
 אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
 אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
 סה"כ ככלל
 אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוו)
 אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוו)

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.
 (2) הפרשה הכללית והמוספת לחובות מסופקים נותרה באופן יחסי מבסיסי האמדה השונים בסעיף זה.
 (3) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא נכסי.

באור 5 - דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האצמדה (המשך)
סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2008 (תבוקה)									
סך הכל	פריטים לא נכסיים (3)	מטבע ישראל							
		אחר	מטבע חוץ (1)	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	מטבע ישראלי	לא צמוד	במיליוני ש"ח
5,146	-	37	667	2,446	143	1,853	מזומנים ופקדונות בבנקים		
6,920	245	-	54	885	1,119	4,617	ניירות ערך		
11	-	-	-	-	-	11	ניירות ערך שגשגאלי		
18,539	43	589	407	2,880	3,101	11,519	אשראי לציבור (3)		
16	16	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות		
356	356	-	-	-	-	-	בניגים וציוד		
3,115	82	573	113	1,649	30	668	נכסים אחרים		
34,103	742	1,199	1,241	7,860	4,393	18,668	סך כל הנכסים		
27,799	55	537	1,508	5,615	2,812	17,272	התחייבויות		
177	-	6	3	43	21	104	פקדונות הציבור		
1	-	-	-	-	-	1	פקדונות מבנקים		
1,323	-	-	-	-	972	351	פקדונות הממשלה		
3,234	66	575	122	1,719	142	610	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון		
32,534	121	1,118	1,633	7,377	3,947	18,338	התחייבויות אחרות		
1,569	621	81	(392)	483	446	330	סך כל ההתחייבויות		
							הפרש		
							מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:		
				(86)	445	(369)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)		
				-	(49)	(175)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)		
				-	62	(23)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)		
				(5)	66	(84)	סה"כ כללי		
				-	(71)	(187)	אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)		
				-	325	(492)	אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון)		

- (1) כולל צמודי מטבע חוץ.
- (2) הפרשה הכללית והמוספת לחובות מסופקים נותרה באופן יחסי מבסיסי האצמדה השונים בסעיף זה.
- (3) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא נכסי.

באור 6 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

סכומים מדווחים

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים:

31 בדצמבר 2008	31 במרס 2008	31 במרס 2009	
(מבוקר)	(לא מבוקר)	(לא מבוקר)	
			במיליוני ש"ח
			עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:
84	185	91	אשראי תעודות
486	518	444	ערבויות להבטחת אשראי
1,385	995	1,396	ערבויות לרוכשי דירות
539	494	545	ערבויות והתחייבויות אחרות
1,087	1,069	1,075	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
			מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי
649	706	638	דרישה שלא נוצלו
1,215	1,066	1,200	מסגרות חח"ד ואשראי שלא נוצלו בקשר ליהלומנים
9,585	11,115	8,143	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
896	518	722	התחייבויות להוצאות ערבויות

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות:

(1) הבנק צד להסכמים אשר עשויים להיחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל כמפורט בביאור 17 (ג) בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2008.

31 בדצמבר 2008	31 במרס 2008	31 במרס 2009	
(מבוקר)	(לא מבוקר)	(לא מבוקר)	
			במיליוני ש"ח
			(2) דמי שכירות של מבנים וציוד בשל התקשרויות
			לתשלום בשנים הבאות:
16	9	13	בשנה ראשונה
13	9	13	בשנה שנייה
11	7	11	בשנה שלישית
8	6	9	בשנה רביעית
7	5	7	בשנה חמישית
23	8	24	מעל חמש שנים
78	44	77	סך הכל

באור 6 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות: (המשך)

- (3) סכום ההתחייבות לרכישת מבנים וציוד ליום 31 במרס 2009 הינו בסך 5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 7 מיליון ש"ח).
- (4) חברה מאוחדת התחייבה להשקיע בתאגידים ריאליים נוספים ובקרבן גידור סכום של 30 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 28 מיליון ש"ח) וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בהסכמים עם אותם תאגידים.
- (5) סכום הערבויות לבתי משפט ואחרים ליום 31 במרס 2009 הינו 31 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 32 מיליון ש"ח).
- (6) הבנק, הנמנה על החברים במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ התחייב, ביחד עם יתר חברי הבורסה, לפצות הדדית את המסלוקה של הבורסה אם יגרם לה נזק בקשר עם חוסר מלאי או חוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה. במסגרת זו הקימה המסלוקה קרן סיכונים בה ישתתפו כל חברי המסלוקה ובכללם הבנק. דירקטוריון המסלוקה החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדין במתן בטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלוקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 במרס 2009 הינו 37 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 39 מיליון ש"ח).
- (7) מסלוקת מעו"ף בע"מ (להלן - "המסלוקה") מופעלת על ידי הבורסה לניירות ערך בע"מ. עיסוקיה העיקריים של המסלוקה הם הוצאת אופציות, העמדת כלים לסליקת עסקאות באופציות ומימושן ואספקת שירותים נלווים לחברי המסלוקה ולמסחר באופציות. הבנק, הנמנה על החברים במסלוקה, אחראי, ביחד עם יתר חברי המסלוקה כלפי המסלוקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה המסלוקה קרן סיכונים (להלן - "הקרן"). חבר המסלוקה אחראי כלפי המסלוקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלוקה ובתנאים הנקבעים בידי דירקטוריון המסלוקה מעת לעת. דירקטוריון מסלוקת המעו"ף החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדין במתן הבטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלוקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. לתאריך המאזן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים הוא 39 מיליון ש"ח המהווה 3.91% מסך קרן הסיכונים (ליום 31 בדצמבר 2008 - 49 מיליון ש"ח).
- הבנק התחייב כלפי המסלוקה לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלוקה. סך הערבויות בגין עסקאות עבור לקוחות ליום 31 במרס 2009 הינו 79 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2008 - 52 מיליון ש"ח).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות: (המשך)

(8) (א) נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות ועומדות תביעות משפטיות. לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא תדחינה או תבוטלנה, קיימות הפרשות מתאימות למרות שהתביעות הנ"ל מוכחות על ידו. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה הינו כ- 9 מיליון ש"ח.

(ב) תביעה נגד כרמל - אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה") ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בת"א כתב תביעה נגד כרמל- אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל) (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים כנגד הנתבעים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. בכתב התביעה נטען, בין היתר, כי הבנקים גבו מהלווים ומהערבים שלא כדין עמלות בגין ביטוח חיי לווים ונכסים המשועבדים לבנק וכי הם זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. החברה וכן יתר הנתבעים הגישו בקשות לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף. הבקשה טרם נדונה לגופה.

במהלך דיון מוקדם שנתקיים בבית המשפט המחוזי הוחלט לעכב את הדיון בתיק עד להכרעה סופית בגורלה של בקשה אחרת לאישור תובענה כתובענה ייצוגית המתבררת בבית המשפט העליון בעניין דומה ואשר החברה אינה צד לה (להלן: "הבקשה האחרת"). הכרעה בבקשה האחרת טרם ניתנה.

כמו כן, הוחלט "להקפיא" את ההליכים בתיק התביעה עד להחלטה עקרונית שתתקבל בבית המשפט העליון בסוגיית תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד - 1984. החלטה עקרונית בסוגיה הנ"ל ניתנה על-ידי בית המשפט העליון ולפיה תקנה 29 אינה מאפשרת הגשת תובענות ייצוגיות. יצוין, כי התובעים מבקשים לאשר התביעה כתובענה ייצוגית גם מכוח חוקים אחרים.

בעקבות החלטה זו הסימו התובעים למחוק מן התביעה את כל העילות הנסמכות על תקנה 29 אך שמרו לעצמם את הזכות להגיש בקשה מתאימה אם יחול שינוי בדין בעניין זה. מאז נחקק חוק תובענות ייצוגיות הקובע הסדרים להגשתן של תובענות ייצוגיות. לגבי ההליכים בתביעה הנסמכים על עילות אחרות, ההשהיה בעינה עומדת עד לקבלת הכרעה בבקשה האחרת, המתבררת כאמור בבית המשפט העליון.

באור 6 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות: (המשך)

בנוסף לאמור לעיל, לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם לוויים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, הסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב הנזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה.

היועצים המשפטיים סבורים, כי בנסיבות אלה, מתחם חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

(ג) בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום סך כולל של 10 מיליון דולר, בקשר עם פעילות שוק ההון של מיופה כח בחשבון. לאחר שהבנק דחה את דרישת התשלום, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיופה הכח דו"ח לבימ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול החשבונות, הגם שלא נתבקש בו סעד כספי כנגד הבנק. גם לאחר הגשת תגובת הבנק לדו"ח זה, הרי שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, בהיעדר כל ביסוס לחבות של הבנק ובהיעדר פירוט ו/או כימות לטענות, לא ניתן עדיין להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בעניין זה.

(9) בשנת 1997 נחתם הסכם בין המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק בו נקבע, בין היתר, כי המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק (אוכלוסיית זכאים של כ- 170 עובדים), הזכאים לפנסיה תקציבית במתכונת מסויימת שנהגה בבנק עד אותו זמן (להלן – הפנסיה המחייבת), יקבלו פנסיה באופן משולב מקרן הפנסיה "עמית", עימה התקשרו הבנק והעובדים, ומהבנק, כאשר ההסכם קובע את נוסחת השילוב. על נוסחת שילוב זו קיימת מחלוקת בין ועד המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק. עמדת הבנק היא שהבנק חייב בתשלום פנסיה הנגזרת מהפנסיה הראשונה שהגמלאי מקבל מ"עמית" ומתעדכנת מאז על ידי הצמדתה למדד. עמדת המנהלים היא שהבנק חייב בתשלום פנסיה אשר מידי חודש משלימה את הפנסיה המשולמת על ידי "עמית" עד לפנסיה במתכונת המחייבת, גם אם בפנסיה אשר עמית משלמת לגמלאי חלים שינויים במהלך שנות התשלום. הבנק וועד המנהלים סיכמו על נסיון להסדיר את המחלוקת הנ"ל בהליך גישור. להערכת הנהלת הבנק, בהתבסס על יועציה המשפטיים, מתחם חוסר הוודאות וההערכה באשר לאפשרות לתשלום עתידי עודף כלשהו על ידי הבנק הינו רחב, שכן קיימות סוגיות מהותיות בקשר לפרשנות ההסכם, ובנוסף אין כל וודאות אם יתרחש כלל מצב בו תוקטן הפנסיה המשולמת על ידי קרן עמית לגמלאיה הפעילים. לאור האמור לעיל הרי הערכת הסיכון, אם בכלל קיים כזה, אינה מעשית בשלב זה.

באור 7 - פעילות מכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל - מדד	אחר
				במיליוני ש"ח

א. נגזרים ALM (1)(2)

-	26	8,665	-	105
-	340	4,716	1,005	-
-	395	4,023	1,005	-
-	-	-	1,222	-
-	761	17,404	3,232	105
-	-	-	971	-

חוזי Forward
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

ב. נגזרים אחרים (1)

-	-	-	-	-
-	374	268	-	-
-	382	268	-	-
77	-	3,849	-	-
77	-	3,849	-	-
154	756	8,234	-	-

חוזי Futures
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
סה"כ

ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

84	-	-	-	-
-	-	2,893	-	-

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2)(3)

-	12	431	114	-
-	14	482	189	-

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים אחרים (3)

3	68	535	-	-
3	68	540	-	-

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרי אשראי

1	-	-	-	-
---	---	---	---	---

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
שווי הוגן ברוטו שלילי

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) למעט נגזרי אשראי.

באור 7 - פעילות מכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)					
ממשלות					
בורסות	בנקים	דילרים /		ובנקים	
		ברוקרים	מרכזיים	אחרים	סה"כ
במיליוני ש"ח					
49	680	-	-	434	1,163
-	1,335	-	-	719	2,054
49	2,015	-	-	1,153	3,217

יתרות מאזניות של נכסים
הנובעים ממכשירים נגזרים (1)(2)
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (3)
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)				
עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים		סה"כ
		עד 5 שנים	מעל 5 שנים	
במיליוני ש"ח				
-	105	-	-	105
100	100	749	2,283	3,232
18,106	9,952	59	414	28,531
875	455	180	7	1,517
154	-	84	-	238
19,235	10,612	1,072	2,704	33,623

חוזי ריבית
שקל - מדד
אחר
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סה"כ

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 4 מיליון ש"ח.
(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 1,159 מיליון ש"ח.
(3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באור 7 - פעילות מכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	אחר	חוזי ריבית שקל - מדד
				במיליוני ש"ח

-	12	10,055	110	218
-	378	3,330	853	-
-	378	3,257	853	-
-	-	-	4,005	-
-	768	16,642	5,821	218

-	-	-	2,254	-
---	---	---	-------	---

א. נגזרים ALM (1)(2)

חוזי Forward
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

ב. נגזרים אחרים (1)

חוזי Futures
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
סה"כ

-	-	-	-	-
-	798	252	-	-
-	807	252	-	-
474	-	5,208	-	-
474	-	5,190	-	-
948	1,605	10,902	-	-

ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

-	-	1,766	-	-
---	---	-------	---	---

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2)(3)

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

-	29	396	261	1
-	28	343	309	1

ב. נגזרים אחרים (3)

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

26	257	516	-	-
26	257	521	-	-

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) למעט נגזרי אשראי.

באור 7 - פעילות מכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)					
סה"כ	אחרים	ממשלות		בנקים	בורסות
		ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים		
1,486	822	1	1	466	196
2,337	1,045	11	-	1,281	-
3,823	1,867	12	1	1,747	196

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (1)(2)
 סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (3)
 סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)				
סה"כ	מעל 5 שנים	מעל שנה		עד 3 חודשים
		עד 5 שנים	עד 3 חודשים	
218	-	-	165	53
5,821	3,742	705	728	646
29,310	-	689	12,773	15,848
2,373	7	466	297	1,603
948	-	-	948	-
38,670	3,749	1,860	14,911	18,150

חוזי ריבית
 שקל - מדד
 אחר
 חוזי מטבע חוץ
 חוזים בגין מניות
 חוזי סחורות ואחרים
 סה"כ

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 8 מיליון ש"ח.
 (2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 1,477 מיליון ש"ח.
 (3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באור 7 - פעילות מכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			אחר	שקל - מדד
				במיליוני ש"ח

א. נגזרים ALM (1)(2)

-	25	10,387	17	105
-	347	4,041	912	-
-	397	3,685	912	-
-	-	-	3,086	-
-	769	18,113	4,927	105
-	-	-	1,812	-

חוזי Forward
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

ב. נגזרים אחרים (1)

-	30	-	-	-
-	542	192	-	-
-	550	192	-	-
1,747	-	9,444	-	-
1,747	-	9,447	-	-
3,494	1,122	19,275	-	-

חוזי Futures
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
סה"כ

ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

76	-	-	-	-
-	-	2,881	-	-

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2)(3)

-	11	531	344	-
-	12	607	415	-

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים אחרים (3)

348	127	1,173	-	-
348	127	1,180	-	-

שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרי אשראי

2	-	-	-	-
---	---	---	---	---

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
שווי הוגן ברוטו שלילי

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) למעט נגזרי אשראי.

באור 7 - פעילות מכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)					
ממשלות					
	אחרים	מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
סה"כ					
במיליוני ש"ח					
2,534	704	-	-	1,751	79
2,943	820	2	-	2,121	-
5,477	1,524	2	-	3,872	79

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים (1)(2)
 סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (3)
 סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)				
סה"כ	מעל 5 שנים		מעל 3 חודשים	
	מעל 5 שנים	ועד 5 שנים	ועד 3 חודשים	ועד 3 חודשים
במיליוני ש"ח				
105	-	-	105	-
4,927	2,040	2,601	167	119
40,269	393	688	10,523	28,665
1,891	6	340	334	1,211
3,570	-	76	-	3,494
50,762	2,439	3,705	11,129	33,489

חוזי ריבית
 שקל - מדד
 אחר
 חוזי מטבע חוץ
 חוזים בגין מניות
 חוזי סחורות ואחרים
 סה"כ

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 6 מיליון ש"ח.
 (2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 2,528 מיליון ש"ח.
 (3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באור 8 - רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
סכומים מדווחים

הרכב במאוחד:

שלושה חודשים שהסתיימו		
ביום 31 במרס (לא מבוקר)		
<u>2008</u>	<u>2009</u>	
במיליוני ש"ח		
		א. בגין נכסים
24	495	מאשראי לציבור
-	** -	מאשראי לממשלה
(3)	88	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
(291)	173	מפקדונות בבנקים
-	1	מניירות ערך שנשאלו
<u>68</u>	<u>100</u>	מאגרות חוב
<u>(202)</u>	<u>857</u>	
		ב. בגין התחייבויות
305	(752)	על פקדונות הציבור
** -	** -	על פקדונות הממשלה
** -	** -	על פקדונות מבנק ישראל
(4)	(4)	על פקדונות מבנקים
<u>(20)</u>	<u>(10)</u>	על כתבי התחייבות נידחים ותעודות פקדון
<u>281</u>	<u>(766)</u>	
		ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
* 11	2	הכנסות נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM (1)
<u>* 7</u>	<u>8</u>	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
<u>18</u>	<u>10</u>	
		ד. אחר
6	7	עמלות מעסקי מימון
25	25	רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה, נטו (3)
7	6	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי
<u>6</u>	<u>6</u>	הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו
<u>44</u>	<u>44</u>	הכנסות מימון אחרות (2)
<u>141</u>	<u>145</u>	
<u>(26)</u>	<u>13</u>	

סך כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

מזה: הפרשי שער, נטו

(1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(2) מזה: הכנסות בגין ריבית מחובות בעייתיים

4   **3**

(3) לרבות הפרשות לירידות ערך.

* סווג מחדש
** סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.

באור 9 - רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

לשלושה חודשים שהסתיימו	
ביום 31 במרס	
(לא מבוקר)	
2008	2009
במיליוני ש"ח	
** -	(1)
(2)	(1)
3	1
<u>1</u>	<u>(1)</u>

הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה *
 רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו
 מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
 דיבידנד ממניות זמינות למכירה
 סך הכל מהשקעות במניות

* לרבות הפרשות לירידת ערך.
 ** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 10 – מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר.

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר לקוחות פרטיים – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות בעלי עושר פיננסי. כמו כן מספק המגזר שירות ללקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400,000 ש"ח.

מגזר לקוחות עסקיים – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים אשר קבלת אשראי מהווה את תחום פעילותם העיקרי, מחברות גדולות במשק ועד לקוחות עסקיים בעלי אובליגו מעל 400,000 ש"ח.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי - כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק והנזילות, פעילות חדרי עסקות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות ויזום (א.ש.) המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אחרים והתאמות - כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכם באופן ספציפי למגזרים.

להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

רווח מפעילות מימון – במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב ככלל מעל מחיר מעבר המייצג את עלות המקורות בהתאם למשך חיים ממוצע ובהתייחס לאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המשוקלל המחושב לצורך תשואה על ההון העצמי המיוחס למגזר. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר.

הכנסות תפעוליות ואחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הפרשה לחובות מסופקים – ההפרשה לחובות מסופקים נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות הישירות מיוחסות למגזר הספציפי, יתרת ההוצאות מיוחסות על סמך פרמטרים המבוססים על אומדנים שונים.

באור 10 - מגזרי פעילות (המשך)

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

יש לציין כי מודל הנתונים המשמש לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי פעילות של הבנק הינו בתהליך מתמשך של טיוב הנתונים, ובהתאם חל מעת לעת סיווג מחדש של התוצאות במידת האפשר. בסוף שנת 2008 השלים הבנק את יישום מערכת מגזרי פעילות. המערכת מאפשרת קליטת נתונים אוטומטית ממערכות המידע ומנתוני החשבונות, תוך בקרת תהליכים וניתוח נתונים. תוצאות הרבעון הראשון של שנת 2009 מבוססות על המערכת. מערכת זו תתמוך בהמשך טיוב הנתונים בעתיד. במקביל הבנק החל להיערך לקליטת מערכת בח"ן (בנקאי, חשבונאי, ניהולי) – מערכת של בנק לאומי הכוללת, בין השאר, את התאמת נתוני מערכות המידע לנתוני הספרים החל מרמת העסקה.

באור 10 - מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2009 (לא מבוקר)

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
לקוחות פרטיים	עסקי	יהלומים	ניהול פיננסי	שלא הוקצו והתאמות	הכל
47	77	3	18	-	145
-	5	-	(5)	-	-
33	24	3	1	-	61
-	(1)	-	1	-	-
80	105	6	15	-	206
2	10	14	-	-	26
4	18	(7)	3	-	18

במיליוני ש"ח

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי
- סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2008 (לא מבוקר)*

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
לקוחות פרטיים	עסקי	יהלומים	ניהול פיננסי	שלא הוקצו והתאמות	הכל
50	70	11	10	-	141
-	3	-	(3)	-	-
30	28	4	3	-	65
-	-	-	-	-	-
80	101	15	10	-	206
2	4	4	-	-	10
2	19	3	-	-	24

במיליוני ש"ח

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי
- סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

* סווג מחדש

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
לקוחות פרטיים	עסקי	יהלומים	ניהול פיננסי	שלא הוקצו והתאמות	הכל
205	297	49	29	-	580
-	18	-	(18)	-	-
123	118	14	(5)	1	251
-	(2)	-	2	-	-
328	431	63	8	1	831
9	61	24	-	-	94
5	56	7	(13)	(1)	54

במיליוני ש"ח

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי
- סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד)

באור 11 – הגדלת הון רשום

באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק מיום 26 באפריל 2009, אושרה הגדלת הון המניות הרשום של הבנק, העומד היום על 650 אלף ש"ח (מחולק ל-65 מיליון מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב) לסך של 900 אלף ש"ח, על ידי הוספת 25 מיליון מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת, להון מניות הבנק, (להלן "תוספת ההון הרשום").

תוספת ההון הרשום תשמש אך ורק למטרה של הנפקת זכויות לבעלי המניות של הבנק, כפי שיהיו במועד כל הנפקת זכויות שתבוצע מעת לעת, מתוך תוספת ההון הרשום, בתמורה לסכום כולל שלא יעלה על 150 מיליון ש"ח. במידה ולצורך הנפקת זכויות לבעלי המניות של הבנק בתמורה לסכום כולל של 150 מיליון ש"ח, לא יידרש שימוש בכל המניות שתתווספנה להון המניות הרשום של הבנק, במסגרת תוספת ההון הרשום, שימוש במניות שיוותרו מתוך תוספת ההון הרשום ידרוש החלטת דירקטוריון לרבות החלטה של האסיפה הכללית.

היה והבנק יבקש לעשות שימוש בתוספת ההון הרשום שלא למטרת תוספת ההון הרשום, הבנק יהא רשאי לעשות כן, ובלבד שהשימוש המוצע אושר מראש על ידי האסיפה הכללית ברוב של 75% מבעלי המניות הנוכחים והמשתתפים בהצבעה. אין בהחלטת הבנק כאמור לעיל כדי להגביל את הבנק לעשות שימוש בהון הרשום הקיים של הבנק או בכל הון רשום חדש, ככל שיהיה ואשר אינו כלול בתוספת ההון הרשום נשוא החלטה זו. הנפקת מניות לצורך מטרת תוספת ההון הרשום תבוצע מתוך תוספת ההון הרשום בלבד.

תקנון התאגדות ותזכיר הבנק תוקנו בהתאם, ותיקונם אושר במסגרת אותה אסיפה.

בדעת הבנק לבצע הנפקת זכויות כאמור לעיל, ולשם כך הוא נערך להגשת תשקיף לרשות לניירות ערך.

באור 12 – שינוי מע"מ ומס שכר

החלטת ממשלה מיום 13 במאי 2009 לפיה יועלה מס השכר והרווח על מוסדות כספיים באחוז אחד נוסף, זאת החל מה- 1 ביולי 2009 ועד ליום 31 לדצמבר 2010. משמעות החלטת ממשלה זו היא הכבדת נטל המס המוטל על הבנק וכפועל יוצא פגיעה ברווח הנקי שלו בשנות המס 2009 ו- 2010. השפעת מס השכר שיוטל על הבנק מסתכמת ב- 2.8 מיליון ש"ח במונחים שנתיים (בהתבסס על היקף השכר ברבעון הראשון של 2009).